

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1957 | ΑΡΙΘ. 21

Η ΑΣΤΕΙΡΕΥΤΟΣ ΠΗΓΗ ΤΩΝ ΘΡΙΑΜΒΩΝ

Εἰς τὸν αἱματόβρεκτον στίβον τῆς ἱστορικῆς διαδρομῆς τῆς Φυλῆς μας, τὸ «ΟΧΙ», τοῦ ὁποῦ τὴν ἐπέτειον ἐπανηγυρίσαμεν καὶ πάλιν, ἀποτελεῖ ἐν ἀπὸ τὰ λαμπρότερα καὶ εὐγενέστερα ἀνθρώπινα ἐπιτεύγματα. Καὶ θ' ἀπομείνη, ἀσφαλῶς, πάμφωτον ὄροσημον ἀρετῆς, ἀκατάλυτον ἀπὸ τὸν καιρὸν.

*

Ἐνθυμείσθε; Περίτρομοι ἦσαν τότε αἱ ψυχὰ ἀπὸ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν καταγιστικὴν βίαν. Νάρκη ἀτονίας καὶ ἀπραξίας κατεῖχε καὶ νοῦν καὶ καρδίας καὶ βλέμματα. Καὶ μέσα εἰς τὰ θολὰ καὶ τεναγώδη νερὰ τῆς ἐποχῆς ὄχραι καὶ ἀνεμόσαρκοι κατοπτρίζοντο αἱ ἐλπίδες ὄλων.

*

Καὶ τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην, θεοεἰκελος προῆλθεν εἰς τὸ μέσον ἡ μικρὰ μας Ἑλλάς. Καὶ ἡ νεότης τῆς ὑπόδη μέσα εἰς τὰ τεναγὴ ἐκεῖνα τῆς ἀτολμίας, ὡσὰν ἄνθος νυμφαίας· κατάφορτον ἀπὸ ὄλα τὰ ἀρώματα τῶν αἰώνιων ἀνοιξέων τῆς Γῆς μας.

Καὶ ἡ Οἰκουμένη ὅλη ἐγοητεύθη ἀπὸ τὸ ἐκπαγλον θέαμα τῆς νέας Ἰφιγενείας. Πού, ὅπως ἡ παλαιὰ ἐκείνη, προσήρχετο αὐτοτελήτως πρὸς τὸν βωμὸν τῆς θυσίας τῆς. Ἀγνή. Παρθενική. Ἐστεφανωμένη μὲ ρόδα. Ἀντιμετωπίζουσα μὲ μειδίαμα οὐράνιον τοὺς δημίους τῆς. Καὶ ψάλλονσα, ἀντὶ ἐπιθαλαμίων ὕμνων, παιᾶνα πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν, εἰς τὸν τρισάγιον ναὸν τῆς ὁποίας ὑπηρετεῖ ὡς Ἱέρεια τῆς Τιμῆς καὶ τοῦ Χρέους. Διότι, κατὰ τὴν ἐσχάτην στιγμὴν τῆς θυσίας τῆς ἀνηρπάγη ἀπὸ τὰς πανσθενεῖς χεῖρας τοῦ Θεοῦ. Ὅπως καὶ ἡ μυθολογομένη ἐκείνη ἀνηρπάγη τότε ἀπὸ τὴν Ἀρτέμυδα...

*

Ἀπὸ τῆς ὥρας ὁμως ἐκείνης, ἔπνευσαν καὶ

πάλιν οἱ ἄνεμοι τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, πὸν εἶχον ἐν τῷ μεταξὺ λωφάσει. Ἀνεσύρθησαν ἐκ νέου μὲ ὄρμην τὰ ξίφη ἀπὸ τοὺς κολεοὺς. Ἐπλήρωσε τὰ πάντα ἡ πολεμιστήριος κλαγγή. Ὑπερεπληθύνθησαν οἱ θάνατοι οἱ ὠραῖοι. Καὶ ἡ ἄβυσσος καὶ τὰ σκότη τῆς ἐκάλυψαν, μετ' ὀλίγον, κατησχυμένα τὰ πνεύματα τῆς ἀρνήσεως. Καὶ τῆς ὠμῆς καὶ ἀναισχύντου βίας...

*

Εἶμεθα ἀναμφιβόλως πολὺ πλησίον ἀκόμη εἰς τὰ γεγονότα ἐκεῖνα. Οὔτε κ' ἐδημιουργήθη εἰσέτι ἡ ἀπαραίτητος ἀπόστασις καὶ τὰ πλαίσια ἐκεῖνα, πὸν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀντικειμενικὴν τῶν τελείως ἐπισκόπησιν. Καὶ διὰ τὴν προσεκτικὴν τῶν ταξινομήσιν καὶ τοποθέτησιν εἰς τὸν καθαρὸν καὶ γαλήνιον χῶρον τῆς Ἱστορίας. Καὶ τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, εἶναι, ὅτι τὸ Ἔθνος τότε—ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ ἀσκητικοῦ Βασιλέως Γεωργίου Βου—ἀνεδείχθη ἀπαράμιλλον. Ἀκατάβλητος καὶ θαυματουργικὴ ὑπήρξεν ἡ ἀλκή τῶν ἀνδρῶν. Ἀπαράμιλλος δὲ ἡ ἀγωνιστικὴ διάθεσις καὶ τὸ ἦθος τῶν γυναικῶν.

Καὶ ἀκόμη νὰ προσθέσωμεν. Ὅτι—ἐν συνεχείᾳ—ἐχύσαμεν αἷμα πολὺ, πάρα πολὺ, διὰ νὰ σώσωμεν τοὺς ἐλευθέρους θεσμοὺς καὶ τὸν εὐλογημένον καὶ μαρτυρικὸν αὐτὸν τόπον μας ἀπὸ τὴν ἀπειλήν καὶ τὴν λύσσαν τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τῆς ἐπαισχύντου συμμοριοκρατίας...

*

Ποῖος λοιπὸν μᾶς μετέβαλεν, ὄλους μας, εἰς ἡρωϊκούς καὶ τραγικοὺς Ἀνταίους, πὸν ψυχορραγοῦντες ἀπὸ τὴν φρικτὴν πείναν καὶ ἀπὸ τὴν στέρησιν καὶ πίπτοντες ἡμιθανεῖς, ἀνελαμβάνομεν συνεχῶς νέας δυνάμεις; Πόθεν ἠντλήσαμεν τὴν ἐκπληκτικὴν αὐτὴν ρώμην;

Πόθεν ἄλλοθεν, εἰμὴ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς
 θυσίας, πὸν πηγάζει ἀπὸ τὸν Σταυρὸν τοῦ Χρι-
 στοῦ; Καὶ τὸ ὅποσον ὡσὸν ἀπὸ μεσημβρινὸν
 φῶς κατεπύρωσε καὶ κατεφλόγισε τὰς ψυχὰς
 μας. Καὶ μᾶς ἐβοήθησεν νὰ παίξωμεν—διὰ
 μίαν ἀκόμη φορὰν—νικηταὶ τὴν Μοῖραν τῆς
 Γῆς ἐπάνω εἰς τὰ φωτόλουστα αὐτὰ ἐδάφη μας.

*

Ναί! Ἡ νίκη καὶ ὁ θρίαμβος τοῦ Ἔθνους
 μας ἐπήγαγεν ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν του.
 Κ' ἔχουν τὰς ρίζας των εἰς τὸν ἐριβόλακα καὶ
 μαρμαίροιντα χώρον τῶν τιμῶν Ἐθνικῶν μας
 παραδόσεων. Καὶ εἰς τὰ πάνσεπτα βιώματα τοῦ
 λαοῦ μας, μὲ τὴν ἀμβροσίαν τῶν ὁποίων διητή-
 ρησεν ἕως τώρα τὴν ἀθανασίαν του. Ἀπὸ ἐκεῖ
 ἀνέβλυσαν οἱ ἥρωϊσμοὶ καὶ τὰ ὀρμητικὰ κύματα
 τῶν τρισαγίων του ἐθνουσιασμῶν καὶ τῆς ἀνω-
 τέρας του εὐδύνης, πὸν τὰ ἐνωτίσθη ἐκπληκτος
 ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου.

*

Καὶ θ' ἀπετέλει θρασύστομον ἄρνησιν τῆς
 ἀληθείας, τὸ νὰ μὴ ὁμολογῆται παγκοίνως καὶ
 ἀδιαλείπτως, ὅτι ἀπὸ τὴν πρώτην ἀκόμη αὐγὴν
 τῆς ἱστορικῆς μας ζωῆς τὸ Γένος, ἡ Φυλὴ, ἡ
 Πολιτεία, οἱ ἥρωες θεμελιωταὶ τῆς, οἱ ἄθλοι τῶν
 ἡμιθέων καὶ ἡ Δωδώνη καὶ οἱ Δελφοὶ ὑπῆρξαν
 οἱ παραστάται τοῦ Ἔθνους μας. Καὶ τὰ ἀέτεια
 πτερά, πὸν τὸ ὑψωσαν ἕως τοὺς ἐβδόμους οὐρα-
 νοὺς τῆς δόξης. Καὶ ὅτι—ἐν συνεχείᾳ—ἡ Ὁρ-
 θόδοξος Ἐκκλησία του ὑπῆρξεν ἡ μήτηρ του,
 ἡ τροφὸς του καὶ ἡ ἄγκυρα τῆς σωτηρίας του.

Θὰ ἦτο δὲ ὄντως θλιβερόν, θλιβερώτατον, νὰ
 τὰ ἴδωμεν κάποτε συρρικνούμενα καὶ ἀπισχναινό-
 μενα. Καὶ νὰ χάνουν τοὺς ζωοπαρόχους χυμοὺς
 των μέσα εἰς τὴν θορυβώδη σύγχρονον προβο-
 λὴν ἄλλων ἰδανικῶν. Καὶ τοῦ ὑλιστικοῦ εὐδαι-
 μονισμοῦ, ἀπὸ τὸν ὅποσον προφανῶς κατέχεται
 ὁ λεγόμενος ἐλεύθερος καὶ πεπολιτισμένος κό-
 σμος.

*

Ἀνήκει διὰ τοῦτο πᾶσα τιμὴ εἰς τὸν σεπτὸν
 μας νέον Προκαθήμενον, ὁ ὅποιος, ὡς διεκῆρυ-
 ξεν, ἀποστολὴν του ἔταξε ν' ἀγωνισθῇ πάσῃ δυνά-
 μει διὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς ἐπιπολαζούσης
 ἠθικῆς κρίσεως. Καὶ διὰ τὴν ἀναζωπύρησιν τῶν
 πατροπαραδότων Ὁρθόδοξων βιωμάτων μας.

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΑ ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Δ'

ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΜΟΣΧΑΣ

ΑΛΕΞΙΟΣ

ἐλέω Θεοῦ

Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσίας

ΘΕΟΚΛΗΤΩ

τῷ Μακαριωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν

καὶ πάσης Ἑλλάδος

Ἁγίον φίλημα ἐν Χριστῷ Σωτῆρι Κυρίῳ ἡμῶν.

Ἐλάβομεν τὸ εἰρηνικὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας
 βαθυσεβάστου Μακαριότητος περὶ τῆς ἐκλογῆς Ὑμῶν
 ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
 μετὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς τοῦ
 ἀειμνήστου προκατόχου Σας Μακαριωτάτου Ἀρχιε-
 πισκόπου Δωροθέου.

Ἡμεῖς καὶ οἱ περὶ ἡμᾶς ἀρχιποιούμενες καὶ ποι-
 μένες μετὰ τῶν ὀρθοδόξων τέκνων μας χαιρετίζο-
 μεν μετὰ μεγάλης πνευματικῆς χαρᾶς τὴν εὐδοκίαν
 τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὑπὸ τῆς
 Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ
 τῆς ὑμετέρας ἐκλογῆς καὶ καταστάσεως καὶ ἀναπέμ-
 πομεν εὐχαριστίας πρὸς Κύριον τὸν Σωτῆρα, τὸν
 οἰκοδομοῦντα καὶ κατευθύνοντα τὰ πάντα ἐπ' ἀγαθῷ
 τῆς Ἁγίας Του Ἐκκλησίας.

Μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης διαβεβαιοῦτε ἡμᾶς, ὅτι
 θὰ διατηρήσητε πιστῶς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ
 παράδοσιν ἐν ὅλῃ τῇ ἀκεραιότητι καὶ πληρότητι καὶ
 ὑπισχνεῖσθε ὅτι ἐν τῷ πρωθιεραρχικῷ Σας ἔργῳ θὰ
 ἐπιδιώκητε τὴν ἐνότητα τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκ-
 κλησιῶν. Ἐξ ὅλης καρδίας χαιρετίζομεν τὰς εὐλογη-
 μένας αὐτὰς προθέσεις τῆς Ἀγιωσύνης Σας, πι-
 στεύοντες στερεῶς, ὅτι αἱ ἡμέραι τῆς πρωθιεραρχι-
 κῆς διακονίας Σας θὰ εἶναι ἰδιαιτέρως εὐνοϊκαὶ διὰ
 τὴν περαιτέρω τόνωσιν τῆς στενῆς ἀδελφικῆς ἐπι-
 κοινωνίας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν μας.

Ἐγκαρδίας ἱκετεύομεν Κύριον τὸν Θεόν, ὅπως
 ἐνισχύῃ τὰς δυνάμεις Σας καὶ μηκύνῃ τὰς ἡμέρας
 τῆς ζωῆς Σας ἐν τῇ μεγάλῃ διακονίᾳ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς
 ἁγίας Ὁρθοδοξίας.

Ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι τὴν ὑμετέραν ἀγα-
 πητὴν Μακαριότητα καὶ εὐχόμενοι Αὐτῇ πλοῦσια τὰ
 ἐλέη τοῦ Θεοῦ, ἀσπαζόμεθα Ὑμᾶς φιλήματι ἁγίῳ.

Ἀλέξιος

Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ῥωσίας

27/9/1957.

ΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΤΩΝ ΤΑΛΑΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΕΚΑ ΠΑΡΘΕΝΩΝ

Δ'.

Ἡ θεόπνευστος Ἁγία Γραφή περιέχει, ὡς εἶπομεν, τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ἀληθείας, αἵτινες τρέφουν καὶ ζωογονοῦν τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν. Ὡς τὸ σῶμα ἔχει ἀνάγκη τροφῆς ὀλικῆς διὰ νὰ ζῆ καὶ αὐξήσῃ, ἡ στερησις δὲ αὐτῆς φέρει τὸν μαρασμὸν καὶ τὸν θάνατον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἔχει ἀνάγκη πνευματικῆς τροφῆς πρὸς διατήρησιν καὶ αὐξήσιν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς. «Ψυχῆς δὲ τροφή θείων λόγων ἐστίασις, λέγει ὁ Βασιλείος Σελουκείας, (Λόγ. ις'), σὰρξ μὲν γὰρ σωματικαῖς ἐστίασεσι τρέφεται διὰ φθαρτῶν ἢ φθαρτῆ δεχομένη τὴν αὐξήσιν· ψυχῆς δὲ τροφή τῆς ἀληθείας ἢ γνώσις, ἢ τοῦ ποιητοῦ κατανόησις, τὸ τῶν θείων ἐμπορεῖσθαι διηγημάτων». Ἀλλὰ πρὸς ὠφέλειαν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀπαιτεῖται α) νὰ μελετῶμεν αὐτὴν ἀφοῦ προηγουμένως προσευχηθῶμεν πρὸς τὸν Θεὸν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ διὰ τῆς θερμῆς προσευχῆς ζητήσωμεν νὰ διανοίξῃ «τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς» (Λουκ. κδ', 45). Ὁ χριστιανὸς φωτίζεται διὰ τῆς προσευχῆς καὶ διὰ τοῦ φωτὸς τῆς προσευχῆς βλέπει τὸ φῶς τῶν τῆς πίστεως μυστηρίων καὶ κατανοεῖ τὰ νοήματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς. «Ἐν τῷ φωτὶ σου δὴσόμεθα φῶς» (Ψαλμ. λε', 10). Αὐτὸς ὁ Χριστὸς λύει τὰς σφραγίδας τῆς Ἁγίας Γραφῆς. «Ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοίξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ» (Ἀποκ. ε', 9). Πόσοι ἀνθρώποι, διὰ τῆς προσευχῆς φωτιζόμενοι, κατενόησαν τὰ θεῖα ρήματα, ἐνῶ πρότερον δὲν ἠδύναντο νὰ κατανοήσουν! «Δεῖ μὲν ἐρεῦνης ἀκριβοῦς, δεῖ δὲ καὶ εὐχῆς ἐκτενοῦς, ἵνα δυνηθῶμεν μικρὸν τι διαβλέψαι πρὸς τὰ ἄδυστα τῶν θείων λογίων» (Χρυσόστ. Ὁμιλ. 21 εἰς Ἰωάν.). Διὰ τῆς προσευχῆς ὁ Θεὸς δίδει εἰς τοὺς πιστοὺς «πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας» διὰ νὰ ἐννοήσουν τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης, τὴν ὁποίαν ὤρισεν ὡς κληρονομίαν τῶν (Ἐφεσ. α', 16-18).

β) Ὁ ἀναγινώσκων τὴν Ἁγίαν Γραφήν ἀποβλέπει οὐχὶ εἰς φιλολογικὰς ἢ ἄλλην τοιαύτην ἀποψιν, ἀλλ' εἰς ὠφέλειαν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν. Βεβαίως ἡ Ἁγία Γραφή ἔχει σπουδαίαν φιλολογικὴν καὶ λογογραφικὴν ἀξίαν, ἀλλ' ὁ χριστιανὸς μελετᾷ πρὸς ὠφέλειαν καὶ γνώσιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀναγνώσεως εἶναι ὁ ἁγιασμὸς τῆς ψυχῆς καὶ ἡ σωτηρία. «Ἀπεσκορακίσαιμεν, λέγει ὁ Ἱ. Αὐγουστίνος, τὴν τῶν θεατρικῶν λήρων ἀνάγνωσιν, ἵνα παράσχωμεν τῇ ψυχῇ πνευματικὴν τροφήν ἀπὸ τῆς τῶν θείων Γραφῶν θεωρίας καὶ πραγματείας». (De vere relig. c. 59).

Ἐκαστος συγγραφεὺς δὲν ἀπέδρακε τὴν ἰδίαν προσωπικότητα καὶ κατ' ἀκολουθίαν διαφέρουν κατὰ τὸν χαρακτήρα καὶ τὸ ὕφος. Οὕτω, ὡς λέγει ὁ σοφὸς καὶ γλαφυρὸς συγγραφεὺς Κωνσταντίνος Οἰκονόμος, ὁ Ἡσαΐας ἐξέχει εἰς τὴν παράστασιν τῶν μεγάλων

καὶ ὑψηλῶν, ὁ Ἰωβ εἰς τὰς σφοδρὰς καὶ παθητικὰς ἐκφράσεις καὶ διαγραφὰς, ὁ Δαυὶδ εἰς τὸν ἠδὺν καὶ προσηνῆ καὶ χαρίεντα καὶ πανηγυρικὸν τόνον τῆς μελοποιίας, ὁ Ἱερεμίας εἰς τὸν ἐλεγειακὸν καὶ κατανουκτικὸν, ὁ Ἰεζεκιήλ εἰς τὸν ἀρρενωπὸν καὶ βαρὺν καὶ αὐστηρὸν μετὰ πολλῆς εὐφορίας καὶ γονιμότητος.

Ἐὰν πρέπει νὰ παραβάλωμεν τὰ θεῖα μὲ τ' ἀνθρώπινα, ὁ Ἡσαΐας ὁμοιάζει τὸν Ὅμηρον, ὁ Δαυὶδ τὸν Σοφοκλῆ, ὁ Ἰωβ τὸν Πίνδαρον, ὁ Ἰεζεκιήλ τὸν Αἰσχύλον, ὁ Ἱερεμίας τὸν Σιμωνίδην. (Γραμματικά, τόμ. Α', σελ. 310 ἐν ὑποσημ.).

γ) Βεβαίως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μελέτην τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς ὁ πιστὸς ἔχει ὁδηγοὺς τοὺς θεοφόρους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ διαμένει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἀληθεῖς καὶ ἀπταιστοὶ ἐρμηνεῖς τῶν τῆς θείας Γραφῆς, διότι αὐτοί, ἔχοντες πνεῦμα Θεοῦ, κατενόησαν τὰ θεῖα ρήματα καὶ διετύπωσαν καθαρὰν καὶ ἀθλόωτον τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς. Αὐτοὶ ὁδηγοῦν τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν κατάληψιν τῶν ὑψηλοτέρων δογμάτων καὶ διδασμάτων «μηποτε παραρρῶμεν». Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ μυσταγῶγοι τῆς οὐρανόου σοφίας, ἠρέυνων καὶ διηρμήνευον τὰς θείας Γραφὰς, «ἐχόμενοι τοῦ κανόνος τῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ διαδοχὴν τῶν Ἀποστόλων οὐρανόου διδασκαλίας» (Ὁριγ. Περὶ Ἀρχῶν δ'). Οὗτοι εἶναι οἱ τῆς χάριτος Νομικοί, «οἱ τὴν κλειδα τῆς γνώσεως πεπιστευμένοι» (Λουκ. ια', 52), «οἱ νοῦν ἔχοντες Χριστοῦ» καὶ «πνεῦμα Θεοῦ».

δ) Τὸ ὑποκείμενον τῆς τῶν Ἁγίων Γραφῶν προκείμεθαι αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἐὰν θέλωμεν νὰ εἰσδύσωμεν εἰς τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν αὐτῶν, ὡς λέγει πῶς ὁ Ἱ. Αὐγουστίνος. Κέντρον τῆς διδασκαλίας τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἶναι ἡ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Καὶ αὐτὰ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα καὶ αἱ τελεταὶ τῆς Π. Διαθήκης ἀποβλέπουν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Μεσσίου, τοῦ Λυτρωτοῦ τῶν ψυχῶν. Οὕτω κατανοοῦμεν τὴν Ἁγίαν Γραφήν οἱ πιστοὶ καὶ καθαρὰ καὶ ἀέννα ἀρυόμεθα τὰ νάματα ἐκ τῆς ζωηροῦτος πηγῆς καὶ ἀπλήστως κατατρυφώμεν...

ε) Κυρίως ἀπαιτεῖται ἠθικὸς βίος πρὸς κατανόησιν τῶν θείων ρημάτων. Νοῦς ἐσκοτισμένος ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ καρδία προσκεκολλημένη εἰς τὰ γῆινα καὶ τὴν ἁμαρτίαν, δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ δεχθῶν τὴν θεῖαν διδασκαλίαν, ἥτις εἶναι φῶς καὶ ζωὴ. Τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας ἐπισκοτιζοῦν καὶ θολῶν τὸν νοῦν. «Πάντα τὰ πάθη, λέγει ὁ Ἱ. Βασιλείος, συγχυτικὰ καὶ ἐκταρακτικὰ τοῦ διορατικοῦ τῆς ψυχῆς ἐστί καὶ, ὡς οὐ δυνατόν τε θολωμένῳ ὀφθαλμῷ ἀκριβῆ λαβεῖν τῶν ὄρατῶν τὴν κατάληψιν, οὕτω οὐδὲ θεολωμένη καρδίᾳ τῇ κατανοήσῃ τῆς ἀληθείας ἐπιλαβεῖν» (Ὁμιλ. εἰς ψαλμ. 33).

Βεβαίως ἀπαιτεῖται καὶ προπαρασκευὴ διὰ τῆς θύραθεν σοφίας εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἐμβαθύνουν καὶ νὰ γνωρίσουν τὰς ἀληθείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὅθεν

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1833-1900 ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΩΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ «Συλλογή τῶν ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τοῦ Ἀρχιμ. Στεφάνου Γιαννοπούλου, ἀναντιρρήτως, ἀπέβη πολύτιμον βοήθημα, διὰ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν διερεύνησιν τῶν γεγονότων τῆς ἱστορίας, τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τοῦ 1833 - 1900.

Ὅχι ἤττον ὅμως ἐν αὐτῇ, παρατηροῦνται ἀνακριβειαὶ τινες, αἱ ὁποῖαι μοιραίως ὠδήγησαν τοὺς ἐρευνητὰς τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας ταύτης κατὰ τὴν, ὡς ἄνω, περίοδον, εἰς ἐσφαλμένην διατύπωσιν τῶν συμπερασμάτων αὐτῶν, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας.

Τὸ γεγονός τοῦτο παρώρμησεν ἡμᾶς εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κατωτέρω καταλόγου, τῶν, κατὰ τὴν προλαβοῦσαν ἑκατονταετηρίδα, καὶ ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1833, ἀφ' ἧς δηλ. ἡμέρας συνεκροτήθη ἡ Σύνοδος τῆς Ἐκ-

καὶ οἱ σοφώτατοι τῶν Πατέρων, αὐτοὶ τε τῆς θύραθεν σοφίας τὰ μαθήματα ἦσαν πεπαιδευμένοι καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς συνίστων αὐτὴν, ὡς προπαίδειαν καὶ προγυμνασίαν τῆς θείας σοφίας καὶ, ὡσπερ δῶρον εὐπρόσδεκτον τῇ ἐκκλησίᾳ, προσαγομένην.

Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι εὐληπτος. «Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν διδάσκει ἀφρηγμένους ἰδέας, οὐδὲ φιλοσοφίας θεωρήματα, ἀλλὰ διδάσκει τὴν ἐμβριθεστέραν τῶν φιλοσοφῶν καὶ διανοίγει τοὺς πόθους τοῦ ἰδεώδους καὶ πνευματικοῦ κόσμου διὰ φράσεων καταπληκτικῆς περιεκτικότητος» (Ἰωάν. Σκαλτσούνη, Ἐρησκεία καὶ Ἐπιστήμη, Δημοδ. Ἀπολογ. σελ. 291).

Ἡ Ἁγία Γραφή δὲν εἶναι βιβλίον ἐνὸς λαοῦ, ἀλλὰ βιβλίον τῶν λαῶν. Εἶναι βιβλίον ἀθάνατον· βράχος, κατὰ τοῦ ὁποίου συντρίβονται τῆς ἀπιστίας καὶ ἀνομίας τὰ κύματα.

Εἶναι ἄρα μεγίστη ἡ ὠφέλεια τῆς ἀκροάσεως καὶ μελέτης τῆς θεοδωρήτου Ἁγίας Γραφῆς, διότι δι' αὐτῶν ἐπέρχεται ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν καὶ ὁ ἁγιασμὸς αὐτῶν. «Πηγὴ φωτὸς ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος· φωτὸς γὰρ γέμων καὶ φωτὸς ἐκλάμπων, φωτίζει καὶ περιαστρέπτει τὰς τῶν πιστῶν διανοίας. Αὐτὸς γὰρ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐν ἑαυτῷ λάμπει καὶ τοὺς ἀπολαύοντας αὐτοῦ καταγαλάττει· καὶ οὐ μόνον φωτίζει τῶν πιστῶν τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ ὄνομα φωτὸς χαρίζεται». (Χρυσοστ. Ὁμιλ. περὶ ζήλου καὶ εὐσεβ.). Ἄνευ δὲ τοῦ θεοῦ τούτου φωτὸς καὶ χειραγωγῶς εἰς σωτηρίαν ἀδύνατον νὰ μὴ προσκόψη τις καὶ ἐξολισθήσῃ. Ὅθεν «μεγάλῃ ἀσφάλεια πρὸς τὸ μὴ ἀμαρτάνειν τῶν Γραφῶν ἢ ἀνάγνωσις· μέγας κρημνὸς καὶ βάραθρον βαθῶν τῶν Γραφῶν ἢ ἀγνοία· μεγάλη προσδοκία σωτηρίας τὸ μὴδὲν ἀπὸ τῶν θεῶν εἰδέναί Γραφῶν», (ὁ αὐτός, Ὁμιλ. Γ' εἰς τὸν Λάζαρον).

(Συνεχίζεται) Ὁ Μεσσηνίας ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ (†)

κλησίας τῆς Ἑλλάδος, μέχρι τέλους αὐτῆς, διατελεσάντων μελῶν αὐτῆς, ἐπὶ τῷ τέλει ἀποφυγῆς, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, τοιοῦτων ἱστορικῶν σφαλμάτων, ἄτινα, ἴσως, νὰ ἐλάβανον διηνεκῆ σφραγίδα, ἀντίθετον τῆς πραγματικότητος, εἰς περίπτωσιν, καθ' ἣν ταῦτα παρέμενον ὡς ἔχουσιν.

Εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τούτου κατὰ προτεραιότητα συνεβουλεύθημεν αὐτὴν ταύτην τὴν Συλλογὴν τοῦ Γιαννοπούλου, ἐπιφέροντες τὰς ἐνδεικνυμένας διορθώσεις εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκεῖνας, εἰς ἃς ἐμφανίζεται ἀδήριτος ἢ τοιαύτη ἀνάγκη, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον ἄλλα συγγενῆ συγγράμματα.

Τὰς τυχόν δ' ἐπιβαλλομένας ἡμῶν παρατηρήσεις διατυποῦμεν εἰς τὸ τέλος ἐκάστης Συνοδικῆς Περιόδου, προσθέτοντες εἰδήσεις ἀπαραιτήτους, πρὸς ἀποκατάστασιν ἐσφαλμένων συμπερασμάτων ὀνόματος Συνοδικοῦ συνέδρου, ἐπαρχίας αὐτοῦ, χρονολογίας κ.λ.π.

Σκόπιμον, ἐξ ἄλλου, ἐθεωρήσαμεν, ὅπως μὴ ἐπεκαθῶμεν, ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, καὶ εἰς τὸν διανύμενον αἰῶνα, ἐφ' ὅσον, ἤρξαστο ἡ ἔκδοσις συλλογῆς τῶν ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἀπὸ τοῦ 1900 μέχρι σήμερον, ἐν ἣ παρατίθενται τὰ ὀνόματα τῶν Ἀρχιερέων, τῶν Συνοδικῶν Περιόδων, τῶν ἐτῶν τούτων.

Ἐν τῇ πεποιθήσει, ὅτι μικρὸν πως συμβάλλομεν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ἱστορικῶν ἀνακριβειῶν, προβαίνομεν εἰς τὴν καταχώρησιν τῶν ὀνομάτων τῶν, ἀπὸ τοῦ 1833 - 1900, διατελεσάντων Συνοδικῶν συνέδρων.

1833 - 1834

Κορίνθου Κύριλλος Πρόεδρος. Θηβῶν Παΐσιος, Θήρας Ζαχαρίας, Ἀργολίδος Κύριλλος καὶ Μεσσηνίας Ἰωσήφ, Μέλη¹.

Ἐπὶ τῆς συνθέσεως ταύτης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς.

1) Ἐνίστε εὐρίσκομεν τὸν Παΐσιον ὑπογράφοντα, εἰς ἐγκυκλίους καὶ ἐγγραφα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν ἐτῶν, καθ' ἃ ἐτέλει Συνοδικὸν σύνοδρον μέλος, μὲ πρόταξιν τῆς παλαιότερας ὀνομασίας τῆς παροικίας αὐτοῦ «Βοιωτίας», χωρὶς τοῦτο νὰ ὑπονοῇ μεταβολὴν τῆς Ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ ιδιότητος.

2) Ἡ αὐτὴ παρατήρησις, προκειμένου καὶ περὶ τῶν «Θήρας» ἢ «Σαντορίνης» Ζαχαρίου καὶ «Ἀνδροῦσης» ἢ «Μεσσηνίας» Ἰωσήφ.

3) Ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος, ὡς προερχόμενος ἐκ τῆς, ἦν προηγουμένως ἐποίμαινε, Μητροπόλεως Λαρίσης, ἐνίστε ὑπογράφει ὡς «Λαρίσης Κύριλλος Ἐκ-

1. Διον. Ματαράγκα: Δίκαιον Ἐκκλησίας - Πολιτείας Ἑλλάδος. Ἀθήναι 1937 Τ. Α' σ. 64 Β' Ἀτέση: Ἐπίτομος Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον. Ἐν Ἀθήναις 1948 Τ. Α' σ. 174.

κλησιαστικός Τοποτηρητής 'Ωλένης»² ἢ καὶ ὡς «Βαρουσίου»³, πρόκειται ὁμοίως περὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιερέως.

4) Διὰ τοῦ, ἀπὸ 23 Ἰουλίου 1833 Β. Δ., διωρίσθησαν, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τακτικῶν Συνοδικῶν μελῶν, καὶ δύο ἀναπληρωματικοὶ αὐτῶν ἢ «συμπληρωματικοί», ὡς ἀναγράφει τὸ διάταγμα τοῦτο, οἱ Ἡλιουπόλεως, ὁ μετὰ ταῦτα Κυκλάδων, Ἀνθιμος καὶ Ἀττικῆς Νεόφυτος⁴ δι' ὃ, ἐν ἀπουσίᾳ ἐνὸς τῶν τακτικῶν μελῶν ὑπογράφει τὸ ἀναπληρωματικὸν τοιοῦτο⁵, ὅπερ συμβαίνει καὶ εἰς ἄλλας μεταγενεστέρως Συνοδικὰς περιόδους, χωρὶς διὰ τούτου νὰ ἐπέρχηται ἀλλοίωσις εἰς τὴν βασικὴν, τῆς Ἱεράς Συνόδου, σύνθησιν.

5) Ἀλλὰ καὶ τὸ σπουδαιότερον, ὅτι ἡ καταχώρησις, ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ὀνόματος τοῦ «Ἀττικῆς Νεόφυτος», τοῦ ἐσφαλμένου τοιοῦτου «Ἀττικῆς Σωφρόνιος» ἤγαγεν ἐρευνητὰς τινὰς τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς ἀνακριδῆ, τῆς διοικήσεως τῆς Ἐπισκοπῆς Ἀττικῆς ἢ Ἀθηνῶν, διαπίστωσιν, ἀχθέντας προφανῶς εἰς τοιοῦτο συμπέρασμα ἐκ τοῦ παρατηρηθέντος λάθους τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀττικῆς⁶ ὅμως εἶναι ἱστορικῶς βέβαιον, οὐδεμιᾶς ἀμφισδητήσεως ἐπιδεόμενον, ὅτι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην Ἀρχιερεὺς τῆς παροικίας Ἀττικῆς ἦτο ὁ Νεόφυτος καὶ οὐχὶ ἕτερος ὑπὸ τὸ ὄνομα Σωφρόνιος⁷.

1834 - 1835

Κορίνθου Κύριλλος Πρόεδρος. Θηδῶν Παῖσιος, Ἀττικῆς Νεόφυτος, Ἀργολίδος Κύριλλος καὶ πρ. Ἡλείας Ἰωνᾶς, Μέλη⁸, με ἀναπληρωματικούς τοὺς Τριφυλίας Παῖσιον καὶ Κυκλάδων Ἀνθιμον⁹.

Εἰς Συνοδικὴν ἐγκύκλιον, ὑπ' ἀριθ. 9842 καὶ ἀπὸ 28 Ἀπριλίου 1835, ὑπογράφει ὡς Ἀττικῆς, Ἀρχιερεὺς αὐτῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Θεόφιλος»¹⁰ ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἰσχυροῦσιν ὅσα ἀνωτέρω ἐλέχθησαν ὅτι δηλ. πρόκειται περὶ ἐσφαλμένης καταχωρήσεως τοῦ ὀνόματος «Θεόφιλος», ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «Νεόφυτος».

1835 - 1836

Κυουρίας Διονύσιος Πρόεδρος. Ἀττικῆς Νεόφυτος, Ἀργολίδος Κύριλλος, πρ. Ἡλείας Ἰωνᾶς καὶ Κυκλάδων Ἀνθιμος, Μέλη¹¹, με ἀναπληρωματικούς

2. Περὶ τῆς ιδιότητός του ταύτης δρα ἡμετέραν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ Λαρίσης Κύριλλος Τοποτηρητής Ὁλένης ἐν «Ἀρχεῖον Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Κανονικῶν Δικαίων» ἔτ. 1956. Τεθχ. Α' σ. 11 κ. ἔ.

3. Στεφ. Γιαννοπούλου Ἀρχιμ. Συλλογὴ τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθῆναις 1901 σ. 640.

4. Κων. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Τὰ σφζόμενα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα. Ἀθήνησι 1864, τ. Β', σ. 134 - 185. Δ. Ματαράγκα ἐνθ' ἄνωτ. σ. 64.

5. Δ. Ματαράγκα ἐνθ' ἄνωτ. σ. 135. Κ. Οἰκονόμου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 193, 196.

6. «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία» Ἀθῆναι 1936, τ. Α', σ. 441.

7. Β. Ἀτέση: «Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι σήμερον ἐν «Ἀναμύρωσις», ἔτ. 1955, ἀριθ. φύλ. 1, σ. 5.

8. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 293. Δ. Ματαράγκα ἐνθ' ἄνωτ. σ. 110 καὶ 140.

9. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 293. Δ. Ματαράγκα ἐνθ' ἄνωτ. σ. 110.

10. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 467. «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία» ἐνθ' ἄνωτ. σ. 441.

τοὺς Τριφυλίας Παῖσιον, ὃν βλέπομεν ὑπογράφοντα εἰς Συνοδικὰς ἐγκυκλίους τῶν 14, 21 Φεβρουαρίου, 6, 13 Μαρτίου καὶ 19 Μαΐου 1836, καὶ εἰς ἄλλα Συνοδικὰ ἔγγραφα¹², ἀντὶ τοῦ Ἀργολίδος προφανῶς κωλυομένου, καὶ Φωκίδος Νεόφυτον¹³.

1836 - 1837

Κυουρίας Διονύσιος Πρόεδρος. Ἀττικῆς Νεόφυτος, Ἀργολίδος Κύριλλος, πρ. Ἡλείας Ἰωνᾶς καὶ Κυκλάδων Ἀνθιμος, Μέλη, με ἀναπληρωματικὰ τοιαῦτα, τοὺς Τριφυλίας Παῖσιον καὶ Φωκίδος Νεόφυτον¹⁴.

Εἰς Συνοδικὴν ἐγκύκλιον, ὑπ' ἀριθ. 4980 - 5014 τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1836 ὑπογράφει ὡς Ἀττικῆς ὁ «Σωφρόνιος»¹⁵ ἀλλὰ καὶ ἐν προκειμένῳ, πρόκειται περὶ ἐσφαλμένης ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἱεράρχου Ἀττικῆς, τῆς ὑπ' ὄψιν ἐποχῆς· κατ' ἀκολουθίαν ἀντὶ τοῦ «Ὁ Ἀττικῆς Σωφρόνιος» πρέπει νὰ ἀναγραφῆ «Ὁ Ἀττικῆς Νεόφυτος»¹⁶.

Σὺν τούτοις, αἱ Συνοδικαὶ ἐγκύκλιοι

α) ὑπ' ἀριθ. 4090 τῆς 19 Φεβρουαρίου 1846¹⁷ καὶ

β) » 5606 τῆς 27 Μαρτίου 1838¹⁸, ὡς ἐσφαλμένως διατυπωθεῖσαι, δεόν νὰ διορθωθῶσιν εἰς τὰς ἀληθεῖς αὐτῶν χρονολογίας, ἦτοι ἡ μὲν πρώτη εἰς «19 Φεβρουαρίου 1836», ἡ δὲ δευτέρα εἰς «27 Μαρτίου 1837».

1837 - 1838

Κυουρίας Διονύσιος Πρόεδρος. Ἀττικῆς Νεόφυτος, Σελλασίας Θεοδώρητος, Κυκλάδων Ἀνθιμος καὶ Φωκίδος Νεόφυτος, Μέλη¹⁹, με ἀναπληρωματικούς τοὺς Τριφυλίας Παῖσιον καὶ Ὑδρας Γεράσιμον²⁰.

Εἰς ἐγκύκλιον τῆς Ἱεράς Συνόδου, ὑπ' ἀριθ. πρωτ. 6106, ἐκδοθεῖσαν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1847²¹, δεόν νὰ ἐπέλθῃ διόρθωσις τοῦ ἔτους· ἀντὶ δηλ. τοῦ ἐσφαλμένου 1847 νὰ γραφῆ 1837, διότι, οἱ, κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἀναφερόμενοι, ὡς Συνοδικοὶ σύνοδοι, Ἀρχιερεῖς, διετέλουν ὡς τοιοῦτοι οὐχὶ τὸ 1847, ἀλλὰ τὸ 1837.

1838 - 1839

Κυουρίας Διονύσιος Πρόεδρος. Ὑδρας Γεράσιμος, Σελλασίας Θεοδώρητος, Φωκίδος Νεόφυτος καὶ πρ. Ἡλείας Ἰωνᾶς²², Μέλη, με ἀναπληρωματικὰ τοιαῦτα τοὺς Ἀττικῆς Νεόφυτον καὶ Τριφυλίας Παῖσιον.

1839 - 1840

Πρὸς συγκρότησιν τῆς Συνοδικῆς ταύτης Περιόδου ἐκλήθησαν, οἱ Κυουρίας Διονύσιος ὡς Πρόεδρος καὶ

11. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 321. Δ. Ματαράγκα ἐνθ' ἄνωτ. σ. 144. Β. Ἀτέση ἐνθ' ἄνωτ. σ. 61 καὶ 62.

12. Β. Ἀτέση ἐνθ' ἄνωτ. σ. 73.

13. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 321.

14. Αὐτόθι σ. 369.

15. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 117. «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία» ἐνθ' ἄνωτ. σ. 441.

16. Β. Ἀτέση ἐνθ' ἄνωτ. σ. 5.

17. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 551 - 552.

18. Αὐτόθι σ. 656.

19. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 369. Δ. Ματαράγκα ἐνθ' ἄνωτ. σ. 160.

20. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 369.

21. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 372.

22. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 390.

ΕΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ 1698

Εἰς τὸν Φάκελλον ἀρ. 849 τοῦ Γενικοῦ κατὰ θάλασσαν Προβλεπτοῦ, ἐπισυνημμένον εἰς τὸ ἔγγραφο ἀρ. 35 τῆς 16 Δεκεμβρίου 1698, ἀποσταλὲν παρὰ τοῦ Γεν. Προβλεπτοῦ Μορέως Φραγκίσκου Γριμάνι, ἀνεύρομεν γράμμα τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου, δι' οὗ, αἰρομένου τοῦ πρότερον ἐπιβληθέντος ἐπιτίμιου, ἀνεγνωρίζετο ὡς Μητροπολίτης Ναυπλίου καὶ Ἄργους ὁ πρῶν Εὐρίπου Ἀμβρόσιος, τοῦ ὁποίου ἐλύθη τὸ ἐπιβληθὲν προγενεστέρως ἐπιτίμιον.

Οἱ Βενετοὶ δὲν ἠνείχοντο τὴν ἀνάμιξιν τοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἀρχιεπισκόπων, ἢ ὁποία ἐγένετο ἀπὸ τὸ Κοινὸν ἐκάστης πόλεως, παρισταμένου καὶ τοῦ κατὰ τόπους Ἐνετοῦ Διοικητοῦ, ἀφοῦ προηγουμένως οἱ ὑποψήφιοι ἐξητάζοντο διὰ τὰ προσόντα τῶν ἀπὸ μίαν τριμελῆ Ἐπιτροπὴν Ἀρχιεπισκόπων ἄλλων πόλεων τοῦ Μωρέως.

Μέλη Ὑδρας Γεράσιμος, Σελλασίας Θεοδώρητος, Μεσσήνης Ἰωσήφ καὶ Γορτύνης Ἰγνατίος²³, με ἀναπληρωματικὰ τοὺς Ἀττικῆς Νεόφυτον καὶ πρ. Ἡλείας Ἰωάν²⁴.

Εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Μεσσήνης Ἰωσήφ, μὴ ἀποδεξαμένου τὴν πρόσκλησιν ταύτην, λόγῳ γήρατος, «ἀντεισῆχθη» ὁ Τριφυλίας Παῖσιος²⁵, ἵνα ὁ πρ. Μενδενίτζης Γρηγόριος κληθῆ εἰς ἀναπλήρωσιν²⁶, τοῦ, ἐν Ἀθήναις ἀφιχθέντος, ἐπὶ ἀναλήψει τῶν Συνοδικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ ἀποθανόντος, ἐν αὐταῖς, Γορτύνης Ἰγνατίου²⁷. τελικῶς δ' ἡ σύνθεσις τῆς Συνόδου, τῆς Περιόδου ταύτης ἀπετελέσθη ἐκ τῶν Κυνουρίας Διονυσίου ὡς Προέδρου καὶ Ὑδρας Γερασίμου, Σελλασίας Θεοδώρητου, Τριφυλίας Παῖσιου καὶ πρ. Μενδενίτζης Γρηγορίου ὡς μελῶν²⁸, με τοὺς αὐτοὺς ἀναπληρωματικούς.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 7985/8056 τῆς 23 Σεπτεμβρίου 1872, Συνοδικὴ ἐγκύκλιος²⁹, ἢ ἀναγράφουσα ἐσφαλμένως τὸ ἔτος τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς, δέον νὰ διορθωθῆ εἰς τὸ ὄρθον «23 Σεπτεμβρίου 1839», ὡς πιστοῦται ἄλλως τε, καὶ ἐκ τῆς, ἐν συνεχείᾳ, παρατιθεμένης τοιαύτης, ὑπ' ἀριθ. 8318 τῆς 31 Ἰανουαρίου 1840, ἀναφερομένης δ' εἰς τὴν αὐτὴν, ὡς καὶ ἐκείνη, ὑπόθεσιν, καὶ υπογραφομένης παρὰ τῶν Συνοδικῶν μελῶν τῆς Περιόδου 1839 - 1840³⁰.

Ὡσαύτως εἰς τὴν, ὑπ' ἀριθ: 8272, 8526, καὶ ἀνευ ἡμερομηνίας, τοιαύτην, δέον νὰ ἀντικατασταθῆ τὸ «Ὁ πρ. Μαντινείας Γρηγόριος»,³¹ διὰ τοῦ ὄρθου «Ὁ πρ. Μενδενίτζης Γρηγόριος».

23. Αὐτόθι σ. 398.

24. Διον. Ματαράγκα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 165.

25. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 398.

26. Αὐτόθι σ. 399.

27. Αὐτόθι. Β. Ἀτέση: Ἐπισκοπικὴ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐνθ' ἀνωτ. σ. 176.

28. Κων. Οἰκονόμου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 456.

29. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 822.

30. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 822 - 823.

31. Αὐτόθι σ. 321.

(Συνεχίζεται) † Ὁ πρ. Λήγμου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Εἰς τὸ συνοδευτικὸν πρὸς τὸν Δόγην γράμμα ὁ Γεν. Προβλεπτής ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἰσέπραττε παρὰ τοῦ Μητροπολίτου ἐν δικαίωμα ὀνομαζόμενον «φιλότιμον» καὶ κατεβάλλετο εἰς χρῆμα ἀπὸ κάθε οἰκογένειαν ἤτοι: 16 γαζέττες αἰ τοῦ Ναυπλίου, δύο λίρας αἰ τοῦ Ἄργους καὶ 1/4 τοῦ βασιλίου κατέβαλλον οἱ ἔξω τῶν πόλεων τούτων. Τὸ ποσὸν αὐτὸ συλλεγόμενον κατ' ἔτος, ἀπεστέλλετο παρὰ τοῦ Μητροπολίτου εἰς τὸ Πατριαρχεῖον. «Τώρα τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον ἀξιοῖ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς εἰσφορᾶς καὶ διορίζει καὶ Ἐξάρχους, οἵτινες ἐμφανίζονται ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ καὶ οἰκονόμοι εἰς τὰ Μοναστήρια καὶ ὀνομάζονται Σταυροπήγια, τὰ ὅποια ἔχουν καὶ κτίματα καὶ ἀπὸ τοὺς ἰδρυτὰς τῶν — προσθέτει ὁ Προβλεπτής — εἶχον παραχωρηθῆ εἰς τὸ Πατριαρχεῖον παρ' οὗ καὶ ἐξαρτῶνται».

Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ Ἀμβροσίου, τὸ ἔγγραφο ἀναφέρει περαιτέρω ὅτι ἦτο οὗτος Ἀρχιεπίσκοπος Εὐδοίας καὶ κατέφυγεν εἰς τὸν Μωρέαν μετὰ τὴν ἀτυχῆ κατὰ τῆς νήσου ταύτης ἐπίθεσιν, ἐγκαταλείψας τὴν ἔδραν του, ὡς ἐγκατέλειψαν τὰς ἔδρας τῶν καὶ ἦλθον εἰς τὸν Μωρέαν οἱ Μητροπολίται Λαρίσης, Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν. Εἰς ἕνα ἕκαστον ἐκ τῶν Ἱερρχῶν τούτων, κατόπιν τοῦ Δουκικοῦ ψηφίσματος τῆς 4ης Ἰανουαρίου 1689, ἐδίδοτο μηνιαία ἐπιχορήγησις ἐκ 15 βασιλίων, μέχρις οὗ, ἀποδιώσαντος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ναυπλίου — πρῶν Ἀθηνῶν — Μακαρίου Πελικάνου, ἐξελέγη ἀπὸ τὸ Κοινὸν ὁ Ἀμβρόσιος, πρῶν Εὐρίπου, ὡς Μητροπολίτης Ναυπλίου καὶ Ἄργους καὶ ἡ ἐκλογή του ἐπεκυρώθη ἀπὸ τὸν Γενικὸν Προβλεπτήν Μαρίνον Μιχιέλ καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ἀμβρόσιος ἦτο ἤδη Ἀρχιεπίσκοπος, δὲν εἶχεν ἀνάγκη — γράφει ὁ Προβλεπτής — νέας Πατριαρχικῆς ἐγκρίσεως.

Ἐπειδὴ ὁμως — ἐξακολουθεῖ περαιτέρω ὁ Γεν. Προβλεπτής — κατόπιν τῶν ἀπαγορευτικῶν προκηρῦξεων, δὲν ἀνεγνωρίζετο ἡ ἐτήσια εἰσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου, οὗτος ἐξέδωκεν ἐπιτίμιον κατὰ τοῦ Ἀμβροσίου... Τώρα ὁμως — ἐπιλέγει τὸ ἔγγραφο — τὸ ἐπιτίμιον ἦρθη, ὡς καταφαίνεται ἀπὸ τὸ ἐπισυναπτόμενον Πατριαρχικὸν Γράμμα...».

ΠΙΣΤΟΝ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ 1)

Καλλινίκος ἐλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κων/πόλεως νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† ἀναγκαῖον ὑπὲρ τι ἄλλο τῷ χριστωνόμῳ πληρώματι πέφυκε τὸ θεόδοτον χρῆμα τῆς ἀρχιερωσύνης, ἅτε πηγῆς ζωηρῶτος τελούσης τῶν θείων καὶ ἱερῶν μυστηρίων, δι' ὧν μυεῖται τῶν χριστιανῶν || ἕκαστος, τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως προτερήματα καὶ τελειοποιεῖται τῇ ἐξ αὐτῶν θείᾳ χάριτι καὶ καταρτίζεται

1. Μερικὰ ὀρθογραφικὰ λάθη καὶ τονισμοὺ τὰ ἀφίνομεν ἀδιόρθωτα, ὡς ἔχουν ἐν τῇ πρωτοτύπῳ. Τὰς γραμμάς χωρίζομεν μὲ διπλὴν κεφαλαία. Τὰς βραχυγραφίας ἀνεπτύξαμεν.

εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ || ἦν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ μέγας ἀρχιερεὺς χρηματίσας, καὶ θύμα καὶ θύτης ὁ αὐτὸς γεγονὼς ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, ὡς κλήρον ἐνθεὸν ταύτην ἐκληροδότησε τοῖς αὐτοῖς || πταις καὶ ἱεροῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ ἀποστόλοις, καὶ δι' αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως ἐχαρίσατο τῇ ἀγία αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ὀρθοδόξου συστήματος, ἀναγκαίαν οὖσαν ὡς εἴρηται || ἀναντιρρήτως, καὶ γὰρ χωρὶς τῆς ἀρχιερωσύνης ταύτης, οὐκ ἔνεστιν οἰκοδομὴν γενέσθαι, καὶ καταρτισμὸν σωτηρίας τοῖς εὐσεβέσι. διὸ καὶ πανταχοῦ ἀναγκαιῶς ἀρχιερεὺς καθί || στασθαὶ νενομοθέτηται καὶ μὴ παραβλέπειν τοὺς χριστιανοὺς ἐν τισὶ τῶν παροικιῶν καὶ ἐστερημένους καταλιμπάνειν ταύτης τῆς σωτηριώδους χάριτος. ἀλλὰ προνοίας λόγοις || ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μεμάθηκε, χεῖρα βοηθῶν ὀρέγειν ἀπάσαις ταῖς ἐπαρχίαις καὶ παροικίαις, ἀντιλαμβάνεσθαι τε αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ἀρχιερατικῆς χάριτος ψυχαγωγεῖν || τὰς δεομένας τῆς σωτηριώδους ἀντιλήψεως, ἐνθέντος καὶ τῆς ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ναυπλίου καὶ Ἄργους, δίχα γνησίου ποιμένου ἐγκαταλειφθείσης πρὸ χρόνων ἱκανῶν, ὡς τοῦ ἐν || αὐτῇ γνησίου καὶ νομίμου ἀρχιερατεύοντος κύρ σιλδέστρου, πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, ἡ μετριότης ἡμῶν τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς οἶακας θεόθεν διέπειν λαχοῦσα, οὐ δέον ἔκριεν || ἐπὶ πολὺ διαμέγειν ταύτην ἀπροστάτευτον καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτῆς τηλάως φέρεσθαι. ἀλλὰ διὰ κανονικῶν ψήφων τῆς Ἱερᾶς συνόδου τῶν ἐνδημούντων ἐν Κωνσταντινουπόλει || ἱερωτάτων συναδελφῶν αὐτῆς ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὑπόπωσιν, εὖρεν ἄξιον καὶ ἀρμόδιον ἐν προστασίᾳ ἀρχιερατικῇ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας || τὸν ἱερώτατον μητροπολίτην πρῶτον Εὐρύπου κύρ Ἀμβρόσιον, τὸν προστατεύοντα μέχρι τοῦ νῦν τῆς αὐτῆς μητροπόλεως. οὐ τοσοῦτον γνησίως, διὰ τὸ μὴ λαβεῖν καὶ παρ' ἡμῶν ἄδειαν || οὐ ἔνεκα καὶ ἐπειτιμίῳ καθυπελάδομεν αὐτὸν προλαβόντως, ἀλλ' ἤδη προσπεσῶν τῷ ἔλεει τῆς ἐκκλησίας ἐζήτησε συγχωρήσεως τυχεῖν καὶ λύσεως τοῦ ἐπιτιμίου ἐκείνου. — τοῦτον || γοῦν λόγῳ μεταθέσεως προβαλόντες ταυῶν ἀνεδείξαμεν μητροπολίτην τῆς αὐτῆς μητροπόλεως ναυπλίου καὶ Ἄργους, γνήσιον καὶ νόμιμον καὶ κανονικὸν κατὰ τὴν ἐκλογὴν || καὶ τὰς ψήφους τῆς Ἱερᾶς συνόδου, καὶ ποιμένα καὶ προστατὴν τοῦ ἐκείσε Χριστωνύμου πληρώματος κατεστήσαμεν. διὸ καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα, συνοδικῶς || ἵνα ὁ διαληφθεὶς ἱερώτατος μητροπολίτης ναυπλίου καὶ Ἄργους, καὶ ὑπερτίμος. ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κύρ ἀμβρόσιος ὑπάρχων συγκεχωρημένος καὶ λελυμένος || ἐκείνου τοῦ παρ' ἡμῶν καταγραφέντος ἐπιτιμίου καὶ τῶν ἄρῶν ἐλεύθερος, εἴη καὶ λέγεται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀρχιερεὺς τῆς αὐτῆς μητροπόλεως ναυπλίου καὶ Ἄργους γνήσιος || καὶ νόμιμος καὶ κανονικὸς καὶ ὀφείλει ἐπιλαβέσθαι αὐτῆς τῆς Θεόθεν αὐτῷ κληρωθείσης ἐπαρχίας μετὰ πάσης τῆς ἐνορίας καὶ πάντων τῶν προσόντων αὐτῇ ἄνωθεν || καὶ ἐξαρχῆς ὀρίων τε. καὶ χωρίων, κτημάτων τε καὶ πραγμάτων καὶ τῶν λοιπῶν δικαίων καὶ προνομίῳ καὶ εἰσηγεῖ-

σθαι καὶ περιέπειν τὸ ἐν αὐτῇ λογικὸν τοῦ Χριστοῦ ποιμνιον || καὶ νοθετεῖν τὰ ψυχωφελῆ καὶ σωτήρια καὶ ἐνάγειν ἐπὶ τὸ βέλτιον, ταῖς τε εὐαγγελικαῖς καὶ ἀποστολικαῖς εἰσηγήσεσι καὶ τῷ κατ' αὐτὸν ὑποδείγματι, τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γιγνὸ || μενος κατὰ τὸν μακάριον Παύλον. ἵνα πάντας ἢ τοὺς πλείονας, κερδίση καὶ προσαγάγῃ Θεῷ λαὸν περιούσιον. πρὸς τοῦτοις ἔχη ἄδειαν ἐκτελεῖν τὰ τῆς ἀρχιερωσύνης, || ἐν ταύτῃ τῇ μητροπόλει αὐτοῦ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ καὶ τοῖς χωρίοις αὐτῆς ἀκωλύτως, μετὰ καὶ τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως, ἀναγνώστας σφραγίζειν, ὑποδιακόνους καὶ || διακόνους χειροτονεῖν καὶ εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἀξίωμα προδιβάλλειν, πνευματικοὺς πατέρας ἐγκαθιστᾶν, δι' οἰκείων ἐνταλμάτων θεῶς καὶ ἱεροῦς ναοῦ καθιεροῦν τῷ ἑαυτῷ σταυροπηγίῳ || ; κείρειν μοναχοὺς τε καὶ μοναζούσας καὶ τᾶλλα πάντα διαπράττειν ὡς γνήσιος μητροπολίτης ναυπλίου καὶ Ἄργους καὶ ὄν καὶ καλούμενος, τηρῶν ἐν ἅπασιν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ πρατομένοις || τὴν κανονικὴν ἀκρίθειαν καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ νομίμους παραδόσεις, ὡς λόγον ἀποδώσων Θεῷ. ὀφείλονται καὶ πάντων τῶν εὐρισκομένων ἐν αὐτῇ τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ || καὶ πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς εὐλογημένον Χριστιανῶν, ἱερωμένων καὶ λαϊκῶν, μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις καὶ τὴν || προσήκουσαν αὐτῷ ἀπονέμειν τιμὴν καὶ εὐλόθειαν καὶ ὑποταγὴν καὶ εὐπειθειαν καὶ ὑπακούειν καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ ἐφ' οἷς ἂν λέγῃ πρὸς αὐτοῖς, ἀφορῶσιν εἰς ψυχικὴν λυσιτέ || λειαν καὶ στέργειν καὶ ἀγαπᾶν αὐτόν, ὡς ποιμένα πνευματικῶν καὶ ἀρχιερέα καὶ προστατὴν αὐτῶν. ἡ γὰρ πρὸς αὐτὸν γινομένη τιμὴ καὶ εὐλόθεια, πρὸς τὴν ἡμῶν ἀνάγεται μετριότητα || καὶ δι' αὐτῆς εἰς Θεὸν οὐ τύπον σῶζει ὁ ἀρχιερεὺς ἐπὶ γῆς. ἔτι δὲ συντρέχειν καὶ βοηθεῖν αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς χρειώδεσι καὶ ἀναγκαιῶς αὐτοῦ καὶ παρέχειν ἅπαντα τὰ ἀνήκοντα || αὐτῷ ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα καὶ δικαίωματα, κανονικὰ φημι συνοικέσια, πανηγύρεις, ζητίας καὶ εἴτι ἄλλο σύνθηες τῷ τόπῳ, εἰρηνικῶς καὶ εὐγνωμόνως καὶ κατ' οὐδὲν || αὐτῷ ἀντιφέρεσθαι ἢ ἐναντιοῦσθαι τὸ σύνολον. προσέτι κατεστήσαμεν αὐτόν καὶ ἡμέτερον ἐπίτροπον καὶ ἐξαρχον πατριαρχικόν, ἐπιτηρεῖν καὶ διοικεῖν τὰ αὐτόθι ἡμέτερα || πατριαρχικὰ σταυροπήγια καὶ λαμβάνειν τὰ ἐτήσια αὐτῶν συδοσίματα καὶ πέμπειν πρὸς ἡμᾶς ἀσφαλῶς, μηδενὸς αὐτῷ ἐναντιουμένου ἢ ἀντιλέγοντος ἱερομένου || ἢ λαϊκοῦ, ἐν βάρει ἀργίας καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ, ὅθεν εἰς ἐνδειξιν ἀπολέλυται αὐτῷ καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἡμῶν γράμμα εἰς διηνεκὴ καὶ μόνιμον τὴν ἀσφάλειαν.

α χ ψ η ω ἐν μηνί Ἀπριλλίῳ. Ἰνδικτιόνος Γ'.

† ὁ Καισαρίας Κυπριανός, † ὁ Νικομηδείας Παρθένιος, † ὁ Νικαίας Γεννάδιος, † ὁ Χαλκιδόνος Γαβριήλ, † ὁ Ἀμασειας Ἰωαννίκιος, † ὁ Προύσσης Κύριλλος, † ὁ Φιλιππουπόλεως Νεόφυτος, † ὁ Ἀθηνῶν Κύριλλος, † ὁ Διδμοιοτοίχου Ἱερεμίας.

Κ. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΣ
ἀ. μ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ(*)

Τὰς ἀπόψεις τῶν Χριστιανῶν θεολόγων περὶ τῶν σχέσεων Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ θὰ ἡδυνάμεθα χάριν τῆς συστηματικῆς ἐκθέσεως νὰ διακρίνωμεν εἰς τρεῖς κυρίως τύπους: Α) Κατὰ τινὰς ἐκ τῶν θεολόγων καὶ τῶν χριστιανῶν διανοητῶν ὑφίσταται πλήρης μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ ἀντίθεσις, ταύτης δὲ δὲν ἀναμένεται ἡ ἄρσις ἐντὸς τῶν συνθηκῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. Β) "Ἄλλοι τινὲς ἐκ τῶν θεολόγων οὐδεμίαν σχεδὸν διακριβῶνουν ἀντίθεσιν μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ θεωροῦν τὸν πρῶτον ἀπλοῦν, ἂν καὶ ἀπαραίτητον, συμπλήρωμα τοῦ δευτέρου. Γ) Κατ' ἄλλους ὁ Χριστιανισμὸς ἀντιτίθεται μὲν θεμελιωδῶς πρὸς τὸν πολιτισμὸν, δύναται ὅμως καὶ ἐντὸς τῶν συνθηκῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος νὰ μεταμορφώσῃ αὐτόν.

Περὶ τὸν νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ διάκρισις τῶν ἀπόψεων τῶν θεολόγων εἰς τοὺς ἀνωτέρω τύπους εἶναι ἀπλῶς ἐνδεικτικὴ τῆς κυρίας τάσεως καὶ γραμμῆς ἐν τῇ σκέψει αὐτῶν.

Α. Ἡ ἀντίθεσις τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἐξήρθη εἰς διαφόρους βαθμοὺς καὶ τόνους κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ Ἀφρικανοῦ θεολόγου Τερτυλλιανοῦ εἰς τὴν Δύσιν καὶ τῆς μοναστικῆς-πατερικῆς παραδόσεως ἐν τῇ Ἀνατολῇ, κατὰ τοὺς προσφάτους καιροὺς ὑπὸ τοῦ μεγάλου ρώσου συγγραφέως Δοστογιέφσκι καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας μας ὑπὸ τοῦ κορυφαίου προτεστάντου θεολόγου Karl Barth. Κατὰ τὰς ἀπόψεις πάντων τούτων ἡ ἀντίθεσις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀρῆ ἐντὸς τῶν συνθηκῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος.

α) Κατὰ τὸν Τερτυλλιανὸν ἡ σκέψις τῶν χριστιανῶν δὲν πρέπει μόνον νὰ στρέφεται περὶ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν παραμόρφωσιν καὶ διαστροφήν ἀμφοτέρων μετὰ τὴν πτώσιν. Ὁ Χριστὸς δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, «ἵνα ἐκπολιτίσῃ ἀμορφώτους καὶ ἔτι ἀγρίους ἀνθρώπους . . ., ἀλλ' ἵνα ἀνοίξῃ εἰς τοὺς ἡδὴ ἐκπολιτισθέντας καὶ διὰ τοῦ οὕτως εἰπεῖν πέραν τοῦ δέοντος χωρήσαντος ἐκπολιτισμοῦ των πλανηθέντας ὀφθαλμούς των, ὅπως ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀλήθειαν»¹. Ἦτο τόσο στενῶς συνδεδεμένη κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ εἰδωλολατρεία μὲ τὸ σύνολον τῶν ἐκδηλώσεων τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς, ὥστε οἱ Χριστιανοὶ καὶ διὰ μόνον τὸν λόγον αὐτὸν νὰ αἰσθάνωνται ἀποστροφήν πρὸς τὰς ἐκδηλώσεις αὐτάς. Οἱ λατρευόμενοι ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν θεοὶ εἶναι δαίμονες². Ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτάς εἶναι αὐτονόητον διατὶ οὔτε ὡς κοινωνικοὶ οὔτε ὡς πολιτικοὶ παράγοντες ἡδύναντο νὰ διακριθῶν οἱ Χριστιανοὶ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους. «Ἄλλ' ἡμεῖς, οἵτινες δὲν ἔχομεν κυριεuthῆ ὑπὸ τῶν παθῶν τῆς δοξομανίας καὶ

τῆς φιλοδοξίας, οὐδόλω αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην τῶν δημοσίων συναθροίσεων καὶ οὐδὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς τόσῳ ξένον ὅσα ἡ πολιτικὴ. Ἀναγνωρίζομεν μίαν καὶ μόνην πολιτείαν κοινὴν εἰς ὅλους, τὸν κόσμον»³. Ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν οἱ θεωροῦντες ἀναγκαίαν τὴν προσέγγισιν τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τὴν φιλοσοφικὴν σκέψιν τῆς ἐποχῆς, πρὸς τὸν στωϊκισμὸν καὶ τὸν πλατωνισμὸν, ὥστε νὰ καταστῆ ὁ Χριστιανισμὸς ἀξιοσέβαστος εἰς τὴν διανοουμένην καὶ ἀνωτέραν τάξιν τῆς ἐποχῆς. Τούτους ἀντικρούει ὁ Τερτυλλιανός, γράφων: «Ἡ φιλοσοφία ἐγέννησε τὰς αἰρέσεις. Αὕτη εἶναι ἡ πηγὴ τῶν θεωριῶν περὶ αἰῶνων καὶ περὶ αἰδίων ιδεῶν . . . τοῦ Βαλεντίνου. Οὗτος ἦτο Πλατωνιστῆς. Αὕτη εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ τελειότερου θεοῦ τοῦ Μαρκιῶνος, τελειότερου ἐν τῇ ἀπαθείᾳ του. Ὁ Μαρκίων προῆλθεν ἀπὸ τοὺς Στωϊκοὺς. Ἐπίσης, ὅταν διδάσκεται ὑπὸ τινῶν ἡ φθορὰ τῆς ψυχῆς, πρόκειται περὶ διδασκαλίας εἰλημμένης παρὰ τῶν Ἐπικουρείων. Ἡ ἄρνησις τῆς ἀναστάσεως τῆς σαρκὸς ἐλήφθη ἐπίσης ἐκ τῆς γενικῆς διδασκαλίας τῶν Ἑλλήνων φιλοσόφων. Ἡ ἐξίσωσις τῆς ὕλης μετὰ τοῦ Θεοῦ εἶναι διδασκαλία τοῦ Ζήνωνος. Ὅταν ὁ Θεὸς σχετίζεται πρὸς τὸ πῦρ, ἔχομεν ἀπόψεις τοῦ Ἡρακλείτου . . . Αἰρετικοὶ καὶ φιλόσοφοι τὰ αὐτὰ θέματα πραγματεύονται: Πόθεν τὸ κακὸν καὶ διατὶ πόθεν ὁ ἀνθρώπος καὶ πῶς ἐγένετο. Εἰς ἐν ἐρώτημα ἐσχάτως τεθὲν ὑπὸ τοῦ Βαλεντίνου, πόθεν δηλ. ὁ Θεός, ἐδόθη ἡ ἀπάντησις: ἐκ τῆς ἐνθυμήσεως καὶ ἐκ τοῦ ἐκτρώματος. Δύστυχε Ἀριστοτέλη, πού ἐδίδαξες ὅλους αὐτοὺς τὴν διαλεκτικὴν, τὴν τέχνην τοῦ οἰκοδομεῖν καὶ κρημνίζειν, τὴν πρώτην εἰς τὸ νὰ θέτῃ ζητήματα, νὰ ἐξάγῃ πολὺ ἐπικίνδυνα συμπεράσματα, τὴν τόσο ἀκαμπτὸν εἰς τὰς συζητήσεις, τόσο παραγωγικὴν εἰς διαμφισβητήσεις . . ., ἀφοῦ διαρκῶς πραγματεύεται περὶ πραγμάτων χωρὶς ποτε νὰ εὐρίσκη τελικὰς λύσεις. Τί, λοιπόν, τὸ κοινὸν ὑπάρχει μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Ἱερουσαλήμ; Τί μεταξὺ τῆς Ἀκαδημίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας; Τί μεταξὺ τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν ἀληθῶν Χριστιανῶν; . . . Μακρὰν πᾶσα ἰδέα περὶ στωϊκισμοῦ ἢ πλατωνισμοῦ ἢ ἀριστοτελικισμοῦ Χριστιανισμοῦ! Μετὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν δὲν ἐπιθυμοῦμεν λεπτολόγους θεωρίας, οὔτε ἀναζητήσεις μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον»⁴.

Ὅτι ὁ Τερτυλλιανὸς ἔγραφε τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τὴν σκιά τῶν ἐπερχομένων ὠδίνων τοῦ Μεσσίου καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἂν καὶ περὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν ἦτο δύσκολον εἰς τοὺς Χριστιανούς νὰ γράφουν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν, φαίνεται ἐξ ὅσων εἰς μίαν πολὺ περίεργον συνάφειαν γράφει οὗτος περὶ τῆς προσευχῆς τῶν Χριστιανῶν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς αὐτοκρατορίας. Οἱ Χριστιανοί, κατὰ τὸν Τερτυλλιανόν, εὐχονται ὑπὲρ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κρά-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 401 τοῦ προηγουμένου τεύχους.
1. Ἀπολογητικὸς κα', κατὰ μετάφρ. Ἰ. Φραγκοῦλη, Ἀθῆναι 1936.

2. Αὐτόθι κγ'.

3. Αὐτόθι λη'.

4. De Praescriptione Haer. VII.

ΔΡΑΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΩΝ ΕΝΤΟΣ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΙΣ ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ (*)

Ἐν Βελγίῳ ἐπὶ ἀνηλικίων ἐγκληματιῶν τὸ ποσοστὸν τῶν ὀρφανῶν ἀνέρχεται ἐπὶ ἀρρένων εἰς 26,6% καὶ ἐπὶ θηλέων εἰς 34,7% (ἔρευμαι Aimée Racine). Ἐν Γερμανίᾳ ἐκ μὲν τῶν ἐγκληματιῶν 25-30% ἦσαν ὀρφανοί, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπὶ τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ μόνον 16% (ἔρευμαι Kerscher) (44).

IV

Περιπτώσεις ἐγκαταλείψεως τέκνων καὶ γενικώτερον τέκνων ὑπὸ διάλυσιν ἢ διαλελυμένων ἡδὴ οἰκογενειῶν.

1. Νῦν ἂς ἀντικρύσωμεν τὰς θλιβεράς περιπτώσεις γονέων, οἱ ὅποιοι φαίνονται ἐπιλήσιμονες τῶν καθηκόντων των καὶ τοιουτοτρόπως περιέρχονται τὰ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 403 τοῦ προηγούμενου τεύχους (44) Περὶ τῶν ἀνω «Κωνσταντῖνος Γ. Γαρδικίας. Ἐγκληματολογία. Τόμος Β'. Τεύχος 1. Ἀθήναι, 1947», σ. 8.

τους, διότι εὐχονται καὶ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καὶ διωκτῶν· διότι αὐτὸ τοῦς ἐπιτάσσουσιν αἱ Γραφαί, νὰ προσεύχωνται δηλ. ὑπὲρ τῶν βασιλέων καὶ ὑπὲρ τῶν ἡγεμόνων. «Ἐχομεν καὶ ἄλλον λόγον πλεον ἐπιέρχοντα νὰ προσευχόμεθα ὑπὲρ τῶν αὐτοκρατόρων, ὑπὲρ αὐτῆς ταύτης τῆς διατηρήσεως ὀλοκλήρου τῆς αὐτοκρατορίας καὶ γενικῶς τῆς ῥωμαϊκῆς ἰσχύος. Γνωρίζομεν δηλαδὴ, ὅτι ἡ ἐπικρεμαμένη ὑπεράνω ὅλης τῆς γῆς φοβερὰ καταστροφή καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ συντέλεια τοῦ αἰῶνος, ἥτις μᾶς ἀπειλεῖ διὰ φρικωδῶν δυστυχημάτων, βραδύνει νὰ ἔλθῃ ἔνεκα τῆς παραχωρηθείσης εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν προθεσμίας. Οὐδόλως ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιζήσωμεν τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ καθ' ὃν χρόνον παρακαλοῦμεν ὑπὲρ τῆς ἀναβολῆς τούτων, συντελοῦμεν εἰς τὴν πολυχρονιότητα τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας»⁵.

β) Ἡ μοναστικὴ-πατερικὴ παράδοσις τῆς Ἀνατολῆς διαπνέεται ἐπίσης ὑπὸ τοῦ καθόλου ἀποκαλυπτικοῦ καὶ ἐσχατολογικοῦ πνεύματος τῆς πρώτης Ἐκκλησίας. Ὅχι μόνον ὁ ἀσκητικὸς βίος τῶν ἀνατολικῶν θεολόγων, ἀλλὰ καὶ τὸ διαποτίζον τὴν ὅλην ἀνατολικὴν θεολογίαν ἀσκητικὸν πνεῦμα οὐδέποτε ἐπέτρεψαν τὴν ταῦτισιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ πρὸς ὀρισμένην ἱστορικὴν περίοδον. Φυσικὰ, εἰς τὸ σύνολόν των οἱ Πατέρες καὶ Μοναχοὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, στοιχοῦντες εἰς τὰ ἔχνη τῶν Προφητῶν τῆς Π. Διαθήκης καὶ τοῦ Κυρίου, δὲν καταδικάζουσιν τὴν τεχνικὴν καὶ ὕλικὴν πρόοδον, δὲν ἀσχολοῦνται ὅμως μὲ τὸ θέμα τῆς ἀξίας τῶν φυσικῶν δεδομένων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μὲ τὸν τρόπον ποῦ ἀπησχολήθη ἡ Δύσις μὲ τὰ θέματα αὐτά. Ἡ καθόλου διδασκαλία των περὶ θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ ὑπ' αὐτῶν τονισμὸς τῆς ἀσκήσεως δίδουσιν καὶ

5. Ἀπολογητικὸς λβ'.

τέκνα των εἰς ἐγκατάλειψιν καὶ παραμένουσι ταῦτα οὐσιαστικῶς ἄνευ συμπαραστάσεως ἐν τῇ δίνῃ τῆς ζωῆς.

2. Εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἀναφέρονται καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας. Φερ' εἰπεῖν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅστις θεωρεῖ ὡς μὴ ἐγάρετον τὸν ἐγκαταλείποντα τὰ τέκνα του (45).

«Παραδιηγῆσθαι δὲ ὅσα εἰς τὴν σὴν ἀρετὴν φέρει, οἷον ἐγὼ δ' ἐνουθέτου ἀεὶ τὰ δίκαια λέγων, μὴ τὰ τέκνα ἐγκαταλείπειν, ἢ θατέρου κακίαν· ὁ δὲ ἀπεκρίνατό μοι ὅτι, οὐδ' ἂν ἦ αὐτός, ἔσται ἄλλα παιδία, ὁ τοὺς ἀφισταμένους Αἰγυπτίους ἀποκρίνασθαι φησιν ὁ Ἡρόδοτος» (Πρβλ. «Ἱστορίαν Ἡροδότου» (46): «Ψαμμίτιχος δὲ πυθόμενος ἐδίωκε· ὡς δὲ κατέλαβε, ἐδέετο πολλὰ λέγων καὶ σφέας Θεοὺς πατριῶους ἀπολιπεῖν οὐκ ἔα καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας...»).

(45) Ἀριστοτέλης. Ρητορικὴ τέχνη». 1417α 2 ἐπ.
(46) Β'. 30.

τὸν σκοπὸν καὶ τὸν τόνον τῆς ἐπιδιώξεώς των. Ὁ ὀρθόδοξος ἅγιος εἶναι μίᾳ πρόληψις, εἰς ἀρραβῶν τῆς ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς μετατροπῆς καὶ ἀνακαινίσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ λατρεία τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ πραγματοποίησις καὶ οὕτως εἰπεῖν ὑλοποίησις τοῦ «ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς», ἐν βλέμμα δὲ εἰς τὰ λειτουργικὰ βιβλία καὶ τοὺς βίους τῶν Ἁγίων οὐδεμίαν ἀφίνει ἀμφισβολίαν περὶ τοῦ ποῖον εἶναι τὸ ἰδεῶδες τῆς χριστιανικῆς Ἀνατολῆς: τὸ κοινόβιον καὶ ἡ ἀσκήσις.

γ) Τὸ ἄρωμα αὐτὸ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀποπνέει τὸ ἔργον τοῦ Φέντια Μιχαήλοβιτς Δοστογιέβσκι. Ἄν καὶ ὑπὸ τινων (Berdiaev) ἐξεφράσθησαν ἀμφισβητήτων περὶ τῆς Ὀρθοδοξίας του, εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι εἰς τὸ ἔργον του τὸ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδοξίας ἀφωμοίωσε καὶ αὐτὸ ἐκφράζει. Ἐχει δὲ ἰδιαίτερον ὄλος ἐνδιαφέρον δι' ἡμᾶς σήμερον ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ ὑπὸ μιᾶς διαπεποτισμένης ὑπὸ τοῦ Ὀρθοδόξου πνεύματος μεγαλοφυῆς ὡς ὁ Δοστογιέβσκι. Ὡς ἄλλος προφήτης ἐνεφανίσθη ὁ Δοστογιέβσκι κατὰ τὴν ἐβδόμην δεκαετηρίδα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ἐκήρυξε περὶ τῆς ἐγγιζούσης καταστροφῆς τοῦ νεωτέρου εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ περιεργὸν δὲ εἶναι ὅτι ἡ ἐμφάνισις του συμπίπτει μὲ τοὺς χρόνους τῆς βασιλείας τοῦ φιλελευθερισμοῦ καὶ τῆς τεραστίας τεχνικῆς προόδου εἰς τε τὴν Δύσιν καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Ρωσίαν ὑπὸ τὸν τσάρον Ἀλέξανδρον II. Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργον τοῦ Δοστογιέβσκι ὑπῆρξαν ἀληθῆς ἔκρηξις ἐν τῷ μέσῳ μιᾶς αὐταρέσκου καὶ τυφλῶς αἰσιοδόξου ἐποχῆς. Ἰσως ἐπιτρέπεται διὰ τοῦτο ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος νὰ ἀσχοληθῶμεν πλατύτερον πῶς μὲ τὰς ἀπόψεις τοῦ Δοστογιέβσκι περὶ πολιτισμοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Γνωστόν ἐξ ἄλλου ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἤκμασεν ὁ πολιτισμὸς τῶν Ἀθηνῶν, τὸ κράτος εἶχεν ἀναλάβει ἐξ ἰδίων τὴν συντήρησιν τῶν ἀπροστατευτῶν παιδιῶν.

Κατ' ἐξοχὴν πάντως κατεδίκασε τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν τέκνων ὁ Χριστιανισμὸς, ὅστις εἶναι καὶ ὁ δοτὴρ τῆς οἰκογενειακῆς ἀγάπης, ἥτις μεταβάλλει τὴν οἰκογένειαν εἰς ἐκκλησίαν κατ' οἶκον». Ἦτοι «εἰς ἱερὸν θυσιαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον τελεσιουργεῖται τὸ θεῖον καὶ ἐξάριστον μυστήριον τῆς ἐκκολλάφειως ἀνωτέρας πνοῆς ζωτικῶν προσωποποιήτων» (47). «Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» (48).

3. Τὸ θέμα τῆς ἐγκαταλείφειως τῶν τέκνων αὐτὸ φέρει κοντὰ εἰς τὴν δυστυχῶς ἀρκετὰ συχνὴν τραγωδίαν τῶν ὑπὸ διάλυσιν ἢ καὶ ἤδη διαλυθεισῶν οἰκογενειῶν, «μαζὶ μὲ τὴν ὁποῖαν θὰ ἀντικρύσωμεν πονεμένες ψυχὲς παιδιῶν θυέλλης». Ἀλλ' ἄς ἐλθῶμεν εἰς συγκεκριμένους περιπτώσεις:

α) Ἀρχίζω ἀπὸ τὴν περίπτωσιν μιᾶς φοιτητρίας μου, τὴν ὁποῖαν ζῶ ἀπὸ ἐτῶν καὶ τὴν ὅποιαν ἐξακολούθῳ νὰ ζῶ καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν. Ἡ συμπαθὴς καὶ ἐντιμὸς καὶ ἐκλεκτὴ αὐτὴ νεάνις, ἐὰν δὲν ἔγινε πόρνη, τὸ ὀφείλει εἰς τὸν συμπαράστασιν συγγενῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ κατ' Οκτώβριον 1956 ἀποβιώσαντος ἀειμνήστου καθηγητοῦ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ ἀπομειμακρυσμένου συγγενοῦς τῆς Κ. Χαριτάκη. Ὅτε ἦτο μόλις 12 ἐτῶν ἐγκατελείφθη «μαζὶ μὲ τὸν μικροῦλὴ ἀδελφόν τῆς κυριολεκτικῶς εἰς τοὺς δρόμους ἀπὸ τοὺς διαζευχθέντας γονεῖς τῆς, οἱ ὁποῖοι συνέπηξαν τὴν οἰκογένειαν καὶ ἀπέκτησαν νέα τέκνα». «Γιὰ λίγο καιρὸ τὰ ἐκύτταξαν τὰ παιδιὰ τους καὶ σὲ λίγο ἠδιαφόρησαν πλήρως. Δὲν ἐνδιεφέροντο, ἐὰν τὰ παιδάκια τῶν αὐτὰ θὰ εὑρισκον κάποιον στέγην γιὰ νὰ κοιμηθοῦν, βουχαλάκια γιὰ νὰ ζεσταθοῦν, λίγο φαγητὸ γιὰ νὰ μὴ πεθάνουν ἀπὸ πείναν, προστασία γιὰ νὰ μὴ καταντήσουν στὴν ἀλητείαν, ἐπαιτείαν ἢ πορνείαν ἢ φυλακὴν ἢ στὸ φρενοκομεῖον ἢ στὸ νεκροταφεῖον». Καὶ τὸ «ἀγοράκι καὶ τὸ κοριτσάκι, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ διεσώθησαν». Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἡ φοιτήτρια ἔλαβε καὶ τὸ πτυχίον τῆς. Ἀνάπαυλάν εἰς τὴν πεινᾶν τῆς ἀπετέλεσε ἡ ἐπὶ τινὰς μῆνας πρόσληψίς τῆς ὡς ὑπαλλήλου ὑπὸ τῆς Παιδοπόλεως Ἀγίου Ἀνδρέου τῆς Βασιλικῆς Προνοίας. Δυστυχῶς ἡ διάλυσίς ταύτης τὴν «ξαναγύρισε εἰς τὴν πεινᾶν». Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ζῆ μὲ 300 δραχμὰς μηνιαίως, τὰς ὁποίας κερδίζει ἀπὸ ἀπογευματινὴν καὶ βραδυνὴν ἐργασίαν σὲ κάποιον φροντιστήριον». Δὲν ἔχει οὔτε χρήματα διὰ νὰ πληρῶσῃ διὰ τὸ πτυχίον τῆς. Ὁ δὲ ἀπίθανος πατὴρ τῆς

τῆς ἐγραψεν ἐπειγόντως «νὰ φροντίσῃ νὰ ἀνεύρῃ ὅπωσδήποτε ἐργασίαν τώρα, ποῦ τελειῶνει τὴν Σχολήν». Ἡ ἐπίδειξις τοῦ ἐνδιαφερόντος τοῦ αὐτοῦ ὑπερσυγκινητικὴ. Δὲν ἐσιώπα καλύτερον; Διὰ τὴν ἀκρίβειαν λέγει «νὰ εὔρῃ ἀμέσως ἐργασίαν». Ἀλλὰ ἀμέσως ἐργασίαν εὑρίσκει μία νεάνις μόνον «σὲ κάποια ὑποπτα πεζοδρόμια».

β) Πρὸ δύο μηνῶν ἀπεπειράθη νὰ αὐτοκτονήσῃ ἓνα κοριτσάκι 16 ἐτῶν, τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς ἐποχὴν μεγάλῃς δυστυχίας προστατευθῆ ἀπὸ τὴν οἰκογένειάν μου. «Τὸ κοριτσάκι αὐτὸ εἶχε γεννηθῆ εἰς ἓνα χωριουδάκι τῆς Ἡλείας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του. Καὶ ὅτε ἦτο ἀκόμη μαρὸ ἐγκατελείφθη μαζὶ μὲ τὰ 6 ἄλλα ἀδελφάκια τῆς ἀπὸ τὴν μητέρα τῆς. Ἡ ὅποια χήρα ἀντὶ νὰ ἀφοσιωθῆ στὰ παιδάκια τῆς, ἐδραπέτευσε μίαν νύκτα γιὰ νὰ πάῃ σὲ ἄλλο μέρος, ὅπου καὶ συζῆ παρανόμως καὶ ἔφερε μάλιστα καὶ ἄλλο παιδί, νόθο, στὸν κόσμον μὲ τὸν φίλον τῆς».

γ) Κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον ἔδωσα διαλέξεις ὡς ἐπιστημονικὸς συνεργάτης ἐν Κρήτῃ ἐκ μέρους τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος. Ἡ Χωροφυλακὴ Ρεθύμνης ἡσχολεῖτο τότε μὲ τὴν ἀνεύρεσιν μιᾶς νεαρᾶς γυναικὸς ἀπὸ τὸ Ἡράκλειον, ἡ ὅποια, ἐπαφεληθεῖσα τῆς ἀπουσίας τοῦ συζύγου τῆς, ὑπηρετοῦντος ὡς στρατιώτου, συνῆψε σχέσεις μετὰ τοῦ ἐγγάμου καὶ πατρὸς τέκνων ἀδελφοῦ τοῦ συζύγου τῆς. Οἱ δύο οὗτοι ἀλληλοαπαχθέντες καὶ ἐγκαταλείψαντες τὰ παιδιὰ τῶν καὶ σύζυγον κατέφυγον εἰς Ρέθυμνον μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὑρισκον ἱερέα νὰ νομιμοποιήσῃ τὸ δεσμόν.

δ) Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εὑρισκόμεν εἰς τὸ δικαστήριον Ἀηθλίκων Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖον ἡσχολεῖτο ἐκείνην τὴν στιγμὴν μὲ τὴν ὑπόθεσιν ἐνὸς νέου, ὁ ὁποῖος ἐδικάζετο διὰ πολλὰς κλοπὰς, ἦτο δὲ καὶ ὁμοιοφυλόφιλος. Ἦτο 16 ἐτῶν. «Εἰς ἡλικίαν 3 ἐτῶν ἐγκατελείφθη ἀπὸ τὸν πατέρα, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄγνωστον, ποῦ εὑρίσκεται αὐτὴν τὴν στιγμὴν».

ε) Ἀναφέρω καὶ μίαν ἄλλην χαρακτηριστικὴν περίπτωσιν, τὴν ὁποῖαν παραλαμβάνω ἐκ τῆς δράσεως τῶν κυριῶν τῆς χριστιανικῆς προνοίας (49).

Πρόκειται γιὰ μιὰ οἰκογένειαν, ποῦ ζοῦσε μέσα στὴν ἀθλιότητα καὶ στὴν κακομοιριά. Ἡ μητέρα ἄρρωστη μὲ παλιὰ πλευρίτιδα. Ἦταν ξαπλωμένη σ' ἓνα κρεβάτι καὶ κάθε λίγο τὴν ἐπνιγε ὁ βήχας. Ἡ ἀκαταστασία καὶ ἡ βρωμιὰ ἦταν ἀπερίγραπτη στὸ σπιτί. Ἡ μητέρα δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ γιὰ τὸν γιαιτρό. Φοβόταν, μήπως τῆς ἀποκαλύψῃ ὅτι εἶναι φυματικὴ. Τέσσαρα παιδιὰ ἐκινδύνευον νὰ μολυνθοῦν ἀπὸ τὴν φυματίωσι, ποῦ φανερὰ κρυβόταν στὴν ἄρρωστη. Αἱ συνεργάτιδες τῆς χριστιανικῆς προνοίας κατορθώνουν ἐπὶ τέλους νὰ τὴν πείσουν νὰ ἐλθῇ γιαιτρός. Καλοῦν λοιπὸν ἓνα γιαιτρό, ὁ ὁποῖος πράγματι διέγνωσε φυματίωσι. Γιὰ νὰ γίνῃ ὅ,τι ἔπρεπε, σύμφωνα μὲ τίς ὁδηγίας τοῦ γιαιτροῦ, αἱ συνεργάτιδες ἐζήτησαν νὰ ἰδοῦν τὸν πατέρα.

(49) «Π. Μελίτης. Εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀγάπης. Γ' Ἐκδοσίς. Ἀθήναι 1949», σ. 81.

(47) Εὐάγγελος Δ. Θεοδώρου. Ἡ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία. Ἀθήναι 1949, σ. 276 ἐπ. περὶ τῆς κατ' οἶκον ἐκκλησίας, «Τοῦ αὐτοῦ. Τὸ μυστικὸν τοῦ εὐτυχισμένου γάμου. Ἡ ἐκκλησία ἀπὸ ραδιοφώνου. (Ὁμιλία πρὸς τὸν λαόν). Ἀθήναι 1943», σ. 187 ἐπ.

(48) Παύλου ἐπιστολὴ πρὸς Ἐφεσίους σ' 4.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΛΛΗΝ. ΚΛΗΡΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΜΥΝΤΙΚΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ 1940-41

Καθιερωθεῖσα, εορτάζεται κατ' ἔτος ὡς ἐθνικὴ εορτή, ἡ 28 Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἡμέραν ἀναμνησκόμεθα πάντες οἱ Ἕλληνες τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνος κατὰ τοῦ ἐπιβληθέντος καθ' ἡμῶν ἐπιθετικοῦ πολέμου τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Χιτλερικῆς Γερμανίας. Ἐγγράφησαν ἔκτοτε καὶ γράφονται πολλὰ πρὸς ἕξαρσιν τοῦ ἀκαταβλήτου τῆς ἐλληνικῆς ψυχῆς, τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῆς πίστεως αὐτῆς ὑπὲρ «βιωμῶν καὶ ἐστιῶν», δι' ὧν ἐπετεύχθησαν ἡρωϊκὰ κατορθώματα, ἀλλεπάλληλοι νίκαι κατὰ πολὺ ἰσχυροτέρων ἐχθρῶν καὶ θρίαμβοι, προκαλέσαντες εὐλόγως τὸν θαυμασμόν καὶ τὸν ἔπαινον τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς ἀνθρώπων, μὴδὲ αὐτῶν τῶν ἐπιτεθέντων πολεμίων ἐξαιρουμένων, καθ' ὅτι ὁ ἐλληνικὸς Στρατὸς παρὰ τὴν μειονεκτικότητα αὐτοῦ εἰς πολεμικὰ μέσα καὶ εἰς ἀριθμὸν πολεμιστῶν πρὸ ἐνὸς τοσαύτην σχόντος ὑπεροχὴν εἰς ταῦτα ἐχθροῦ καὶ ἀφειδῶς χρησιμοποίησαντος αὐτά, ἠδυνήθη ν' ἀμυνθῆ γενναίως τοῦ πατρίου ἐδάφους καὶ νὰ νικήσῃ. Ὁ γενναῖος στρατὸς τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος ἐπολέμησεν ἐναντίον δύο μεγάλων αὐτοκρατοριῶν καὶ ἐνίκησεν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸ ἔπος τοῦ Ἀλβανικοῦ μετώπου

καὶ ἡ σθεναρὰ καθολικὴ ἀντίστασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ κατὰ τοῦ δευτέρου εἰσβαλόντος Χιτλερικοῦ ἐχθροῦ ὀφείλεται ἀναμφιβόλως οὐχὶ τόσο εἰς τὰ ἐπιτελικὰ σχέδια τοῦ πολέμου καὶ τὰ μέσα, ἀτινα διέθετε τότε ἡ Ἑλλάς, ὅσον εἰς τὴν ἀκατάβλητον δύναμιν τῆς ἐνότητος τῶν Ἑλλήνων, τὴν γενναιότητα καὶ πείσματα ἄμυνας, μεθ' ἧς ὑπεδέχθησαν τοὺς ἐπιδραμόντας ἐχθρούς. Ὡς εἰς ἄνθρωπος ὀλόκληρον τὸ ἡρωϊκὸν ἡμῶν Ἔθνος ἀντέστη σθεναρῶς καὶ ἐνίκησε παρὰ τὴν μικρότητα αὐτοῦ καὶ τὴν παντελεῖ σχεδὸν ἔλλειψιν ὑλικῶν μέσων. Ἐνεκα τούτου ἐξαιρεται ὁ ἀμυντικὸς πόλεμος τοῦ 1940-41, τιμᾶται, ὡς ἐθνικὴ εορτή, ἡ 28 Ὀκτωβρίου, ἡμέρα ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Ἑλλάδος τῶν στρατιῶν τῆς φασιστικῆς Ἰταλίας καὶ ἐξυμνεῖται διὰ τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τοῦ στρατοῦ ἡμῶν, ὡς ἰσαξία τῶν λοιπῶν μεγάλων τοῦ Ἔθνους ἡμῶν εορτῶν.

Οὐχ ἤττον εἰς ἓνα τοσαύτης σημασίας καὶ σπουδαιότητος ἀγῶνα ὑπὲρ διατηρήσεως τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἐλευθερίας τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, δὲν πρέπει νὰ παρορᾶται τὸ τί προσέφερον ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὸς Κλήρος, τίνι τρόπῳ ἐβοήθησεν ἡ Διοικούσα Ἐκκλησία τὸν ἱερὸν ἀγῶνα καὶ ὅποιαν ἀγαθὴν

— Ποιές ὥρες εἶναι ἐδῶ ὁ πατέρας σου, Γιαννάκη; ῥωτοῦν τὸν μικρό.

Τὸ παιδί στάθηκε διστακτικὸ. Ἐκοίταξε τὴν μητέρα του, ἡ ὅποια ἐχαμογέλασε.

Καὶ τὸ παιδί ἀπάντησε:

— Χθὲς ἦρθε ὁ πατέρας, εἶδε τὴ μητέρα, ποὺ ἐπάχυνε καὶ τοῦ τὰ εἶπαμε ὅλα ὅσα ἐκάματε γι' αὐτήν. Τότε ὁ πατέρας ἀγρίεψε τόσο, ποὺ ἂν ἦσαστε ἐδῶ, θὰ μπορούσε νὰ σᾶς δείρῃ! ...

— Γιατί, παιδί μου; ἐρωτοῦν ἐκπληκτες...

— Ὁ πατέρας δὲν θέλει νὰ γίνῃ καλὰ ἡ μητέρα... Θέλει νὰ πεθάνῃ γιὰ νὰ πάρῃ κάποιαν ἄλλην.

Νομίζω ὅτι περιττεύουσι τὰ σχόλια.

στ) Καὶ μία ἄλλη περίπτωση διαλελυμένης οἰκογενείας: «Πέρσι, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὰ Χριστούγεννα τοῦ ἔτους 1955, ἀπέστειλε πρὸς ἐμὲ ἡ μητέρα μου μίαν παλαιὰν προστατευομένην τῆς, ἵνα τὴν βοηθήσω. Ἦτο 28 ἐτῶν. Ἀσχημὴ καὶ ἀποθεραπευθεῖσα φυματικὴ με πνευμοθώρακα ἀπὸ τὸ Σισμανόγλειον. Ὑπανδρεύθη με ἓνα μέθυσον καὶ τοξικομανῆ, διότι σὰν ἀσχημὴ δὲν εὗρισκε ἄνδρα ἄλλον καλὸν διὰ νὰ στέρξῃ εἰς γάμον μαζί τῆς. Εἶχε τότε ἓνα ἀγοράκι 1 ἔτους, ἓνα κοριτσάκι 2 1) 2 ἐτῶν καὶ ἓνα ἀγοράκι 5 ἐτῶν. Τώρα νομίζω ὅτι ἐγέννησε καὶ τέταρτον. Μέσα εἰς μίαν παράγκα σὲ ἓνα δωμάτιον. Ὁ πατέρας ἀπομυζᾷ τὰ πάντα διὰ τὴν ταβέρναν καὶ τὰς τοξικὰς οὐσίας. Τὸ μεγαλύτερό του ἀγοράκι τῶν 5 ἐτῶν τὸ ἔσερνε στὴν ταβέρνα καὶ τὸ ἔβαζε νὰ πίνῃ κρασί καὶ ἴσως καὶ κατὶ ἄλλο. Ἐπανειλημμένως ἀπεπειράθη νὰ στραγγάλισῃ μάννα καὶ παιδιὰ ἢ νὰ

τὰ μαχαιρώσῃ. Ἡ σύζυγός του εἶχε κομμένο τὸ χεῖλος τῆς ἀπὸ μιὰ τέτοιαν μαχαιρίαν, ποὺ εἶχε καταλήξῃ στὸ ἀστυνομικὸν τμήμα. Εὐλο, βρισιές, κλωτσιές, βλασφημίες, χυδαῖότητες, ὕπνος κτηνώδης, ἀνήθικος ἀτμόσφαιρα, προστυχία, κατάντια, πείνα. Τὰ Χριστούγεννα δὲν εἶχαν νὰ φᾶνε οὔτε ἐλῆες μάννα καὶ παιδιὰ. Ἡ μητέρα προσεπάθει νὰ συντηρήσῃ τὰ παιδιὰ τῆς με 100 δραχμὰς κατὰ μῆνα, τὰς ὁποίας ἐλάμβανε ἀπὸ τὸ Πατριωτικὸν Ἰδρυμα γιὰ τὸ μωρὸ τῆς. Ἐργασίαν νὰ εὔρη δὲν ἠδύνατο, διότι ἐδῶ δὲν εὗρισκουν ἐργασίαν ὑγιεῖς, ὄχι μιὰ μόλις ἀποθεραπευθεῖσα φυματικὴ πεινώσα καὶ σκελετότος. Φαντάζομαι ὅτι τὸ δρᾶμα τώρα πλέον θὰ ἔχη γιγαντωθῇ. Πάντως ἔχω χάσει τὰ ἔχνη τῆς».

ζ) Πρὸ ἡμερῶν μόλις ἀπησχολήθη ὁ ὑπερεκλεκτὸς δικαστὴς ἀνηλίκων Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννης Γουρνᾶς μετὰ τὸ ἐπιτελεῖον τῶν ἐκλεκτῶν του, ἐνοῶ τοὺς ἡρώας καὶ τὰς ἡρωίδας τῆς αὐτοθυσίας, ἐθελοντὰς καὶ ἐθελοντριάς, ἐπιμελητὰς καὶ ἐπιμελητριάς τοῦ δικαστηρίου ἀνηλίκων, εἰς τὸν ἕλεγχον καταγγελίας ὑποθέσεως «παιδιῶν, τὰ ὅποια ἐνοίκιασαν πρὸς ἐκμετάλλευσιν γιὰ λουστράκια ἐπιπόλαιαι πτωχαὶ οἰκογένειαι ἐκ Θεσσαλίας» (ἐπιμελήτρια δεσποινὶς Λάσκαρη).

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΖΑΧΑΡΙΟΥ

Καθηγητὴς τῆς Ἑγλωσσολογίας ἐν τῇ Παντεφ' Ἀνωτάτῃ Σχολῇ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, Διευθυντὴς τοῦ Ἀνωτάτου Φροντιστηρίου Κοινωνικῆς Προνοίας τοῦ Βασιλικοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος

ἐπίδρασιν ἔσχεν ἡ συμπαράστασις ταύτης κατ' αὐτήν. Κατ' ἀρχὴν δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Κλῆρος τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἀνέκαθεν κατὰ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, οὐ μόνον ἀπλῶς ὑπῆρξε συμπαράστατης τούτων, ἀλλὰ πρωτόπυρος εἰς θυσίας καὶ μόχθους, προσενεγκῶν μεγίστας εἰς αὐτοὺς ὑπηρεσίας.

Ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικός Κλῆρος ὑπῆρξε πάντοτε πρωτοστάτης εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πολέμους, ἐκατόμβας δὲ ὀλοκλήρους αἱμάτων προσήνεγκε διὰ τῶν θυσιασθέντων ἐκάστοτε ἐκπροσώπων αὐτοῦ. Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία εὐφύμως ἀναφέρει τὰς θυσίας καὶ τὰς προσφορὰς τοῦ αἵματος τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κλήρου. Τοῦτο δὲ ὀφείλεται, εἰς τὸ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ὑποστάσεως τοῦ Ἔθνους ἡμῶν, μηδαμῶς δυναμένη ν' ἀποχωρισθῇ τούτου, ὡς συμβαίνει εἰς ἄλλα ἔθνη. Ἐντεῦθεν οἱ ἀγῶνες καὶ ἀμυντικοὶ πόλεμοι λαμβάνουσι ἱερὸν χαρακτῆρα. εὐλογοῦνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἑλληνικός Στρατός μάχεται ὑπὲρ τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ἀπλῶς ἡ ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ Ἔθνους, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ πνοὴ αὐτοῦ, ἡ φιλόστοργος Μήτηρ τῶν ὑπηκόων καὶ ἡ Κιβωτὸς αὐτοῦ. Συνυφάνθη κατὰ τοιοῦτον ἱερὸν τρόπον ἡ ἔννοια αὕτη μετὰ τῆς λοιπῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους, ὥστε δὲν νοεῖται πίστις εἰς ἀνωτέρας ἰδεολογίας καὶ ἔθνικὰς παραδόσεις ἄνευ τῆς πρωταρχικῆς συνυπάρξεως τῶν ἱερῶν ἀρχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Θρησκεία ἔθεν καὶ Πατρίς ἐν Ἑλλάδι εἶναι αἱ δύο ἀρραγεῖς βάσεις, ἐφ' ὧν ἐδράζεται ἅπανα ἡ ἱερὰ κληρονομία τοῦ Ἔθνους ἡμῶν. Ἄνευ τῆς τοιαύτης ἀρρήκτου συνδέσεως καὶ ἀρμονικῆς συναλληλίας δὲν νοεῖται καὶ ἡ Ἑλληνικὸς πολιτισμός. Ὡς ἐκ τούτου θεωρεῖται ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἡ συμπαράστασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου εἰς τοὺς πολέμους, ἀφ' οὗ πιστὰ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας τέκνα μάχονται κατὰ ἐπιδραμόντων ἐχθρῶν. Οὕτω κατανοεῖται ἡ ἀνάλογος θέσις τοῦ Κλήρου ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Στρατῷ. Συμφώνως πρὸς τὰ ἐπιτελικὰ σχέδια αἱ μεγάλαι μονάδες ἐν καιρῷ μὲν εἰρήνης ἔχουσι τοὺς μονίμους αὐτῶν ἱερεῖς, ἀγάμους κατὰ ἐπικρατήσασαν ἀρχὴν καὶ μάλιστα θεολόγους, ἐν ὥρᾳ δὲ πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἅπαναι αἱ μονάδες (μεραρχίαι ἢ συντάγματα) δέον ἀπαραιτήτως νὰ περιλαμβάνωσιν εἰς τὴν σύνθεσιν αὐτῶν στρατιωτικοὺς ἱερεῖς, ὅποτε ἐπιστρατεύονται καὶ οἱ εἰς τὴν ἐφεδρείαν ἀνήκοντες τοιοῦτοι.

Κατὰ τὴν γενομένην, λοιπόν, προετοιμασίαν τῆς ἑλληνικῆς ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ ἐπιτεθέντος ἐχθροῦ τῷ 1940, ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία οὐδόλως ὑστέρησε. Τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτῆς ληφθὲν γενικὸν μέτρον, πολὺ πρὸ τῆς κηρύξεως τοῦ πολέμου, ἦτο ἡ εἰς τὰς Μητροπόλεις Βορείου Ἑλλάδος ἀπόσπασις, ἀποφάσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τριάκοντα περίπου τὸν ἀριθμὸν, θεολόγων ἀγάμων κληρικῶν ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν ὑπηρετούντων ἐν τοῖς ἐνοριακοῖς ναοῖς πρὸς τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν Χριστιανῶν, ἰδίᾳ τῶν ἐν τοῖς χωρίοις τῆς παραμεθορίου οἰκούντων. Τοῦτο δὲ ἐγένετο

κατόπιν συνεννοήσεως τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Μεταξᾶ μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου. Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς λίαν ἔμπειρος περὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ πρόγνωσιν ἔχων τῶν ἐπιθετικῶν σχεδίων τοῦ φασιστικοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ, κατόπιν τῆς γενομένης κατὰ τοῦ Ἀλβανικοῦ Κράτους ἐπιθέσεως αὐτοῦ, ἐπεζήτησε τὴν βοήθειαν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Βορείου Ἑλλάδος*. Συνεπεία, λοιπόν, τοῦ διαβήματος τούτου ἐλήφθη τὸ ἀναφερθὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μέτρον, ἐργασθέντων τῶν ἀποσταλέντων ἱεροκλήρικων ἐπὶ ἔτος περίπου ἐν αὐτῇ. Ἐκ τῶν ὑστέρων δὲ ἐφάνη ὁ προκειμένος σκοπὸς τῆς ἐνεργείας ταύτης, πάντες δὲ εἰργάσθησαν λίαν ἐπαξίως καὶ ἀποτελεσματικῶς.

Τεκμήριον τῆς ἀποδοτικῆς ταύτης ἐργασίας τούτων ἀποτελοῦσιν αἱ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εὑρισκόμεναι ἀλλεπάλληλοι ἐκθέσεις, περιέχουσαι διαφοριστικὰ στοιχεῖα διὰ πάντα βουλόμενον νὰ πληροφορηθῇ τὴν κατὰ τὸν πόλεμον 1940-41 γενομένην ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς πλευρᾶς προπαρασκευῆν. Εἰρησθῶ δ' ὅτι διὰ μίαν ταιαύτην ἐκκλησιαστικὴν ἐξόρμησιν προεκρίθησαν οἱ ἱκανώτεροι καὶ δραστηριώτεροι τῶν ἀγάμων κληρικῶν.

Ὡς δεῦτερον ἐκκλησιαστικὸν μέτρον προετοιμασίας ἀντιμετωπίσεως τοῦ ἐπιθετικοῦ φασιστικοῦ πολέμου ἦτο ἡ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποστολὴ εἰς τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ καταστάσεως κληρικῶν, προκειμένου νὰ χρησιμοποιηθῶσιν οὗτοι, ὡς στρατιωτικοὶ ἱερεῖς, ἅμα τῇ ἐνάρξει τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων. Ὑπεδείχθησαν τότε κατὰ μέγιστην πλειοψηφίαν ἀγάμοι κληρικοί ἐκ τε τῶν ἐν ταῖς Μητροπόλεσιν ὑπηρετούντων ἱεροκλήρικων καὶ τῶν ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Οὕτω τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ ἐφοδιάσαν ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν δι' ἀτομικοῦ φύλλου, ἐν καιρῷ ἐπιστρατεύσεως, ἐμερίμνησε διὰ τὴν ἔγκαιρον τούτων ὀνομασίαν, ὡς ἐφεδρῶν στρατιωτικῶν ἱερέων, δημοσιευθέντων τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως. Κατὰ τοιοῦτον ἐπομένως τρόπον μεριμνήσασα ἡ Διοικοῦσα Ἐκκλησία, εὐρέθη παρὰ τὸ πλεῖρον τοῦ Ἔθνους ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, θέσασα ἐπὶ ποδὸς ἀμέσως ἑκατοντάδα καὶ πλέον Κληρικῶν αὐτῆς. Εἰς τὸ σάλπισμα τοῦ γενικοῦ συναγερμού τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πρωτὴν τῆς 28 Ὀκτωβρίου 1940, ὁ Ἑλληνικός Ὁρθόδοξος Κλῆρος ἔδωκε τὸ παρὸν καὶ συνεταύτισε τὴν τύχην του μετὰ τῆς ζωῆς καὶ ὑποστάσεως τοῦ Ἔθνους αὐτοῦ. Ἐκαστος τῶν ἐπιστρατευθέντων κληρικῶν, ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὸ ἀτομικὸν φύλλον πορείας, ἐπορεύετο μετ' οἰοδήποτε ἠδύνατο μέσον πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ, σπεύδων νὰ εὐρεθῇ πάραυτα εἰς τὴν στρατιωτικὴν μονάδα, τῆς ὁποίας πνευματικὸς πατήρ, κήρυξ καὶ ἐμπνευστὴς καθίστατο.

Ὁ ἱερός ἡμῶν Κλῆρος μετὰ τὴν διακρίνουσαν αὐτὸν

* Ὡς γνωστὸν τὰ ἐντολῆ τοῦ Ἰωάννου Μεταξᾶ, καθ' ὅλην τὴν Ἑλληνοβουλγαρικὴν ὀροσειρὰν ἀνεγερθέντα ὄχυρά, ὑπῆρξαν ἀπόρητα καὶ πολλὰ θύματα ἐπέφεραν εἰς τὰς εἰσβαλοῦσας γερμανικὰς στρατιάς, ἀντισταθέντα ὀλοτελῶς εἰς τὰ πυρὰ τοῦ ἐχθροῦ.

πίστιν, ένθουσιασμόν και γενναιοψυχίαν, ήκολούθησε τόν 'Ελληνικόν Στρατόν και προσέφερεν όλην τήν πνευματικήν δύναμιν τής ψυχής αυτού εις τήν θεραπείαν τών θρησκευτικών αναγκών, τήν διατήρησιν και αναπτέρωσιν του φρονήματος αυτού. "Άλλοι τών στρατ. ιερέων εύρεθέντες εις μονάδας τής ζώνης τών πρόσω, άλλοι εις στρατιωτικά νοσοκομεία και τὰ μετόπισθεν, διότι και οι λοιποί κληρικοί μεγάλως συνέβαλον εις έπιτυχίαν του άγώνος, προσήνεγκον μεγίστας ύπηρεσίας εις τόν πόλεμον του 1940-41. Το θαύμα τής 'Ελληνικής έποποιίας του άλβανικού μετώπου δικαίως αποδίδεται εις τήν καθολικήν αντίστασιν τής 'Ελληνικής ψυχής, εις τήν πραγματοποίησιν του όποιου ου μόνον δέν ύστέρησαν οι κληρικοί τής 'Εκκλησίας ήμών, αλλά και έν πολλοίς έπρωτοστάτησαν δι' αυτήν. Συνήθως έξαιρούμεν και εύλόγως εκτιμώμεν τόν άπαραμίλον ήρωϊσμόν αξιωματικών και όπλιτών, ουχ ήττον εις τήν καθολικήν έπιτυχίαν, τήν νίκην και τόν θρίαμβον του 'Ελληνικού Στρατού, ό 'Ορθόδοξος 'Ελληνικός Κλήρος συνέβαλε τὰ μέγιστα και ειργάσθη κατά τρόπον άριστον. 'Ός εις πάντα "Ελληνα έπαλλε τότε ό πατριωτισμός και ή πίστις εις τó δικαίον του άγώνος, ουτω και εις τούς άκολουθήσαντας τόν στρατόν κληρικούς ό αυτός ένθουσιασμός, γενναιότης και αυτοθυσία παρετηρήθη. Τά έμπνευσμένα αυτών κηρύγματα προς τούς στρατιώτας, ή πιστή τήρησις του άνατεθέντος αυτοίς καθήκοντος, ή άφοσίωσις και αυτοθυσία αυτών, ή πολλαπλώς εκδηλωθεΐσα κατά τās μάχας και τούς άγώνας έπάνω εις τὰ δύσβατα, άπόρημα και κατάλευκα τής 'Αλβανίας όρη, έν μέσφ τών άλληπαλλήλων έξοντωτικών πυρών του ισχυροτέρου έχθρου και του φάσματος τής πείνης εκ τής στερήσεως τροφών, ύδατος και όσων άλλων κακουχιών, τί άλλο δηλοΐ ειμή τó άκατάβλητον τής ψυχικής τούτων δυνάμεως, δι' ής έσφυρηλάτησαν και έγιγάντωσαν τήν πίστιν τών 'Ελλήνων έπί τών ιερών παραδόσεων τής φυλής!

Είναί δε γνωστόν, ότι έκαστος έξ αυτών, με τήν διακρίνουσαν αυτόν πίστιν και άφοσίωσιν εις τó καθήκον, ειργάσθη και άνέπτυξε πρωτοβουλίαν ένεργείας και δράσεως. Εις τόν ήμερήσιον τύπον τών ήμερών εκείνων άνεγιγνώσκομεν κατ' επανάληψιν συγκινητικές περιγραφάς περι τής εργασίας τών στρατιωτικών ιερέων. 'Ο ιερεύς τοσοϋτον έτιμάτο και ήγαπάτο υπό τών αξιωματικών και στρατιωτών μας, ώστε προσεφωνεΐτο με τήν τόσοσ προσφιλή εισέτι παραμείνασαν έν τῷ στρατῷ λέξιν «Π α π ο υ λ η», ή όποία εις τήν στρατιωτικήν γλώσσαν σημαίνει τόν «Πατέρα».

'Η παρουσία του έν μέσφ τών μαχομένων άνδρών, οι πατρικοί του λόγοι προς αυτούς, ή στοργή και άγάπη αυτού προς τούς τραυματίας και προς όλους άδιακρίτως, καθίστων τόν «Καλόν Παπούλη», ως άπολύτως άπαραίτητον μεταξϋ αυτών. 'Εν τῷ προσώπῳ αυτού οι στρατιώται μας έβλεπον πράγματι τόν αντιπρόσωπον του Θεού, αι θερμαι προσευχαι και εύλογιαι του εκάλυπτον αυτούς από τὰ πυρά του έχθρου, τās λειτουργίας του θεώρου και έπίστατον ως έπισκεψιν του Θεού εις αυτούς. 'Οποία τῷ όντι άκρά-

δαντος πίστις έδημιουργεΐτο τότε εις τούς άγωνιζομένους άνδρας του στρατού ήμών. Πόσοι εκ τών μαχομένων άνδρών ειχον όπτασίας του Χριστού και τής Παναγίας! Χάρις εις τήν πίστιν αυτήν καθίστατο τόσοσ γενναίος ό στρατός μας' ου μόνον δε εις τās έπιχειρήσεις παρετηρεΐτο τουτο, αλλά και εις τούς προσφιλείς ήμών τραυματίας και αναπήρους. 'Οποία αξιόθαύμαστος πίστις, ύπομονή και καρτερία διέκρινε τότε τούς δεινοπαθήσαντας πολεμιστάς μας. Δι' όλα αυτά ειργάζοντο νυχθημερόν οι άφωσιωμένοι τής 'Εκκλησίας εργάται εις τὰ στρατ. νοσοκομεία, έπισκεπτόμενοι καθ' έκαστην τούς τραυματίας του πολέμου, παρηγορουντες και ανακουφίζοντες αυτούς.

'Εξ άλλου είναι τοίς πᾶσι γνωστόν, ότι ουδεις στρατιωτικός ιερεύς άπεμακρύνθη τής μονάδος του ή έδειλίασε προ τών μεγάλων κινδύνων, εις τούς όποιους διαρκώς τόν έξέθετε τó καθήκον, τούναντιον με τó άκατάβλητον τής ένθουσιώδους ψυχής του, τήν όρμητικότητα τής γενναιοψυχίας του και τήν αυτοθυσίαν του συνετέλεσεν εις τήν μεγαλουργίαν τών άνδρών τής μονάδος του. Πιστός εις τήν θρησκευτικήν του ύπηρεσίαν και παρα τήν 'Ελληνικήν Σημαίαν φέρων εις χείρας τόν Τιμιον Σταυρόν, φθεγγόμενος λόγους αυτοθυσίας και ήρωϊκής πίστεως, έδιδε τó σύνθημα εις τās λαμπράς τών στρατιωτών μας έξορησεις (άέρα!!!) και τās καταλήψεις επικαιρών έχθρικών θέσεων. 'Αλλά και μετά τήν κατάρρευσιν του μετώπου και τήν όπισθοχώρησιν, οι στρατ. ιερείς δέν έγκατέλειψαν τās μονάδας αυτών, ουτε έτράπησαν εις φυγήν, εις αναζήτησιν ασύλου, παραμείναντες μετά τών άνδρών τών μονάδων αυτών και μοιρασθέντες όμοίως μετ' αυτών τās εκ τής όπισθοχωρήσεως σκληράς και μακράς κακουχίας.

'Επομένως τὰ τρόπαια τής νίκης του 'Ελληνικού Στρατού κατά τήν πολεμικήν εκείνην περίοδον, ως και εις παλαιότερους πολέμους, άνήκουσι και εις τόν 'Ορθόδοξον 'Ελληνικόν Κλήρον, όστις είναι και αυτός σάρξ και πνοή του θεοσεβούς του Κυρίου λαού. 'Εκτός τουτου ή ευδόκιμος τών στρατιωτικών ιερέων ύπηρεσία κατά τόν πόλεμον 1940-41 άνεγνωρίσθη υπό τών διοικητών τών μονάδων, ποιησάντων κατ' επανάληψιν εύφήμους μνείας εις τās διαταγάς αυτών του ήρωϊσμού, τής εύόρκου εκτελέσεως του καθήκοντος αυτών και τής έν γένει πατριωτικής δράσεως αυτών. 'Αναμφιβόλως πολλά θα ήδύναντο ν' άφηγηθῶσιν έν προκειμένῳ, οι ύπηρετήσαντες στρατιωτικοί ιερείς, μόνιμοι και έφεδροι, καθ' ότι ιεροί δεσμοί τουτων μετά τών γενναίων πολεμιστών μας άνεπτύσσοντο και άνεξίτηλοι ασφαλώς παρέμειναν εκτοτε εις αυτούς άναμνήσεις. Κρίμα ότι δέν συνελέγη εύθως άμέσως μετά τήν κατάπαυσιν τών έχθροπραξιών τó θαυμάσιον ύλικόν εκ τών εκθέσεων αυτών, ώστε να περιγραφῆ κατά τόν καλύτερον άντικειμενικόν τρόπον ή πολύτιμος συμβολή τής Διοικούσης 'Εκκλησίας κατά τόν πόλεμον του 1940-41. 'Ατυχώς επηκολούθησαν τόσα μετά τήν κατάρρευσιν του μετώπου δεινά εις τήν χώραν ήμών, ώστε παρήλθε σχεδόν άπαρατήρητος ή αξιόλογος αυτή ύπηρεσία τής 'Εκκλησίας, ένῶ θα ήδύναντο να ύποχρεωθῶσιν άπαντες οι διατελέσαντες

στρατιωτικοί ιερείς, μόνιμοι και έφεδροι, ίνα υποβάλωσι τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ εκθέσεις τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐν τῷ στρατῷ. Ἐνδεχομένως εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ διεσώθησαν εκθέσεις τινὲς τούτων, ἐξ ὧν πολλάς ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος θὰ ἠδύνατο ν' ἀρυσθῇ πληροφορίας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι λυπηρὸν, ὅτι δὲν συνεκεντρώθη τὸ ὕλικόν μιᾶς τοσαύτης ἀξίας ἐνεργείας τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξ ὧσων δὲ γνωρίζομεν, οὔτε ἀπεδόθη αὐτοῖς εὐαρέσκεια τις ἐκ μέρους τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας, τῆς Πολιτείας μόνον τιμησάσης τινὰς ἐξ αὐτῶν δι' ἀριστείων ἀνδρείας καὶ ἄλλων πολεμικῶν παρασῆμων. Περιττὸν εἶναι νὰ λεχθῇ ὅτι ἀξιόλογος ὑπῆρξε καὶ ἡ τῶν ὀλίγων μόνιμων τότε στρατιωτικῶν ἱερώων ὑπηρεσία.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν εἰς στρατιωτικὰς μονάδας ὑπηρετησάντων ἱερώων, ὁ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὸς Κλῆρος προσέφερε πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς ἔλους τοὺς τομεῖς τῆς δράσεως, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν κοινωνικὴν πρόνοιαν. Ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρὺσᾶνθος συνέστησε μεγάλην ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῆς Διοικούσης Ἐκκλησίας ὀργάνωσιν μὲ τὸν τίτλον «Κοινωνικὴ Πρόνοια» ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν μαχομένων στρατιωτῶν, εἰς ἣν εἰργάσθησαν πολλὰ μέλη, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, μεγάλων Χριστιανικῶν ὀργανώσεων. Ὁ ἴδιος προσωπικῶς ἐπεσκέπτετο τοὺς τραυματίας εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα, διανέμων αὐτοῖς μικροὺς ἐπιστηθίους ἀργυροῦς καὶ ἐπιχρῦσους σταυροὺς, μικρὰς εἰκόνας τῆς Παναγίας καὶ ἀντίτυπα τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὡς εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ Μητροπολίται τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εὐρέθησαν ἐπὶ τῶν ἱερώων τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐπάλλεων, πολλὰ προσενεγκόντες ὑπὲρ τοῦ ἀγωνιζομένου Ἑλληνικοῦ στρατοῦ· τινὲς μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἐπεσκέφθησαν κατ' ἐπανάληψιν τὰς στρατιωτικὰς μονάδας καὶ δὴ εἰς τὴν ζώνην τῶν πρόσω, ὡς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Χίου κ. Παντελεήμων. Μερίμνη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου ἀπεστάλησαν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν σωμάτων καὶ μεραρχιῶν, μικραῖ, φορηταῖ, τρίπτυχοι εἰκόνες τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τύπου τῆς Γλυκοφιλοῦσης, φιλοτεχνηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ μεγάλου ζωγράφου κ. Φ. Κόντογλου. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο μεγάλως συνέβαλεν ὁ ἐκκλησιαστικὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, θέσας εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας χάριν τοῦ στρατοῦ καὶ ἄφθονον χρῆμα, ἐντυπα, βιβλία, εἰκόνας κ.λ.π. Τὸ δὲ Ταμεῖον ἀνταλλαξίμων διέθεσε τὸ ὕλικόν διὰ τὴν κατασκευὴν εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἐπιστηθίων, μικρῶν, ἀργυρῶν καὶ ἐπιχρῦσων σταυρῶν, τοὺς ὁποίους προσέφερον ἡ Ἐκκλησία εἰς τοὺς μαχομένους καὶ τοὺς τραυματίας, ὡς εὐλογίαν.

Ὡσαύτως ὁ ἐφημεριακὸς Κλῆρος, τὸσον τῶν πόλεων, ὅσον καὶ τῆς ὑπαίθρου, ἠγωνίσθη σθεναρῶς καὶ συνεμερίσθη εἰς τὰς κακουχίας καὶ τὰς θυσίας τὸν ἡρωικὸν στρατόν μας. Διαγγέλματα, Συνοδικαὶ καὶ Μητροπολιτικαὶ ἐγκύκλιοι ἐξεδίδοντο, λόγοι πατριωτικοὶ ἐξεφωνοῦντο ὑπὸ ἐκκλησιαστικῶν ῥητόρων ἐπ' Ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ ραδιοφώνου, ἱερὰ παρακλήσεις πρὸς

τὴν Παναγίαν καθ' ἐκάστην εἰς τοὺς ναοὺς ἐτελοῦντο, τὰ δὲ ἐκκλησιαστικὰ περιοδικὰ καὶ ἐντυπα ἐδημοσίευον ἐνθουσιώδη κηρύγματα, πλήρη πίστεως εἰς τὰ δίκαια τοῦ ἀγῶνος καὶ ἀκραιφνοῦς πατριωτισμοῦ. Οὕτω τὰ μετόπισθεν παρηκολούθουν τὰ πρόσω, μία δὲ ἀδιάσπαστος συνοχὴ παρετηρεῖτο μεταξύ σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Πανταχοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, ἰδίᾳ κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰσβολῆς τοῦ Χιτλερικοῦ στρατοῦ, ὁ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὸς Κλῆρος προσέφερε μετ' ἀξιοθαυμάστου αὐτοθυσίας τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν. Ἡ ἥρωικός λ.χ. Κρήτη, ἔχουσα πρωτοπόρους κληρικούς, ἀντέστη γενναίως κατὰ τῶν γερμανῶν ἀλεξιπτωτιστῶν, πολλὰ δὲ θύματα ἐθρήνησε τότε ἡ Χιτλερική Γερμανία. Οἱ μοναχοὶ τῶν μονῶν αὐτῆς παρεδίδοντο εἰς ὀλοκαύτωμα, πόσα δὲ τῇ ἀληθείᾳ ἐπράξαν πρὸς ἀπόκρουσιν καὶ φυγάδευσιν τῶν Ἀγγλων!!!

Ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος ὁ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὸς Κλῆρος ὑπηρετήσῃ τὴν Πατρίδα κατὰ τρόπον ἀξιοθαύμαστον. Δὲν ἐκάμφθη, δὲν ἐσυνθηκολόγησε, δὲν ἐπτοήθη, ἀλλ' ἀτρόμητος ἐστάθη εἰς τὸ πλευρὸν τῶν ἀγωνιζομένων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσα μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν κατοχικὴν περίοδον ἐπέτελεσεν ἀποτελοῦν ἄλλο ἔνδοξον ἐξ ἴσου κεφάλαιον τῆς λαμπρᾶς ἱστορίας αὐτοῦ, εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ κληρικοὶ ὀφείλομεν νὰ βοηθήσωμεν, διότι ἐξέρχεται τῶν ὀρίων τοῦ παρόντος ἄρθρου, ἡ ἀπαρίθμησις τὸσον τῆς ἐθνικῆς δράσεως καὶ τῶν ἡρωικῶν θυμάτων τοῦ Κλήρου, ὅσον καὶ τῆς προστασίας ἐν γένει τοῦ ὑποδοῦλου ἔθνους πλέον, βαρέως στενάζοντος ὑπὸ τὸ πέλαμα τοῦ δυνάστου, ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἐκπροσωπούμενης κατὰ τὰς κρίσιμους καὶ τραγικὰς ὥρας τῆς κατοχῆς ὑπὸ τῆς σептῆς Ἱεραρχίας καὶ δὴ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ*.

Τοιαύτη λοιπὸν ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὸν πόλεμον 1940-41 στάσις καὶ συμβολὴ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κλήρου. Ἡ κατανόησις τούτων ὑποβοηθεῖ, φρονοῦμεν, νὰ ἐξηγηθῇ ἡ θέσις, τὴν ὁποίαν ἐν τῷ ἀγωνιζομένῳ Ἑλληνικῷ λαῷ τῆς ὑποδοῦλου Κύπρου κατέχει ὁ Ἐθνάρχης αὐτῆς Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας ταύτης καὶ σύμπας ὁ ἄγαμος καὶ ἕγγαμος Κλῆρος αὐτῆς. Οἱ ἐπικριταὶ τῶν κληρικῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ξένοι καὶ ἡμέτεροι, ἀγνωοῦσι δυστυχῶς τὰς συνθήκας καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ τε θρησκευτικοῦ, πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ τῶν Ἑλλήνων βίου, ἐντεῦθεν δὲ ὅπως ἀδίκως παρεξηγεῖται ὑπ' αὐτῶν ἡ ἀνάμιξις τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κλήρου εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ ανεξαρτησίας ἀγῶνας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Παρὰ ταῦτα εὐρισκόμεθα εἰς τὰς ἐπάλλεις μας, ἄλλην μίαν φορὰν ἀποδεικνύομεν ἐμπράκτως, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ

* Βλ. Ἡ λ. Βενέζη, Ἀρχιεπίσκοπος Δαμασκηνός. Κ. Α. Βοβολίνη, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας 1453—1943, Ἀθήναι 1952. Ι. Θ. Παναγοπούλου, Τί προσέφερεν ὁ Κλῆρος κατὰ τοὺς πολέμους 1940—41 καὶ κατὰ τὴν κατοχὴν, Ἀθήναι 1953.

ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Η ΕΝ ΤΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΗΘΟΥΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ(*)

Ἡ παρούσα εἰσήγησις, περιοριζομένη μόνον εἰς τὰ θεμελιώδη καὶ οὐσιώδη σημεῖα τοῦ θέματος, ὅπου εἶναι πολύπτυχον, θὰ προσπαθήσῃ νὰ παρουσιάσῃ τὰ σπουδαιότερα δεοντολογικὰ αἰτήματα καὶ τὰς κυριώτερας πρακτικὰς ἀπαιτήσεις, αἵτινες πρέπει νὰ διέπουν τὴν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐν τῷ σχολείῳ καλλιέργειαν τοῦ ἥθους τῶν μαθητῶν. Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ἔχουν σχέσιν πρῶτον μὲ τὸν καθορισμὸν τοῦ ἰδεώδους τοῦ ἥθους, δεύτερον μὲ τὴν ἀξιολόγησιν τῆς καταστάσεως τοῦ ἥθους τῶν μαθητῶν μας καὶ τρίτον μὲ τὴν ὑπόδειξιν μερικῶν μέτρων πρὸς βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῆς. Τὰ κυριώτερα λοιπὸν τῶν αἰτημάτων τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Ἐν πρώτοις πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ διδάσκοντες ἐν τινι σχολείῳ — κατὰ τρόπον ἀπόλυτον καὶ μὴ ἐπιτρέποντα ὑποχωρήσεις καὶ συμβιβασμούς — πρέπει συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως νὰ προβάλλουν ἐνώπιον τῶν μαθητῶν τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἥθους, πρὸς τὸ ὅποιον πρέπει νὰ τείνωμεν. Τὸ ἰδεῶδες τοῦτο, — ἐν μεγίστη συντομίᾳ διατυπούμενον, — συνίσταται εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς ὑποκειμενικῆς ἀξιολογήσεως καὶ βουλήσεως ἡμῶν πρὸς τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν καὶ διαβάθμισιν τῶν ἀξιών. Ἡ θικῶς ἀγαθὸν δὲν εἶναι ἢ τυχὸν ἀρνησις τῶν κατωτέρων ἀξιών (π. χ. ὑλικῶν, ζωϊκῶν κ.λ.) αὐτῆ καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἢ ὑποταγὴ αὐτῶν εἰς τὰς ἀνωτέρας πνευματικὰς ἀξίας. Ἀντιθέτως ἠθικῶς κακὸν δὲν εἶναι ἢ κατάφασις τῶν κατωτέρων τούτων ἀξιών αὐτῆ καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἢ ἀπολυτοποίησις καὶ θεοποίησις αὐτῶν καὶ ἢ ἕξαρσις αὐτῶν ὑπεράνω τῶν πνευματικῶν ἀξιών. Ἐπομένως μόνον ἢ σύμμετρος πρὸς τὴν ἀντικειμενικὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα τῶν ἀξιών συμπεριφορὰ εἶναι γνησίως ἠθικῆ, δημιουργεῖ

* Διασκευὴ Εἰσηγήσεως, γενομένης ἐν τινι τῶν Παιδαγωγικῶν Συνεδριῶν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν. Βοηθῆματα: Johannes Hessen, Τὸ νόημα τῆς ζωῆς, μετφρ. Εὐαγγ. Θεοδώρου, Ἀθήναι 1954. Johannes Hessen, Ethik. Grundzüge einer personalistischen Wertethik. Leiden 1954. Ε. Παπανοῦτσου, Ἡθικῆ, Ἀθήναι 1949. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς, Ἀθήναι 1951.

τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς, περιλαμβάνουσα ἱκανὰ στελέχη εἰς τοὺς κόλπους τῆς καὶ τιμωμένη ἐπαξίως ὑπὸ τοῦ κλήρου αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης βαθμίδος μέχρι τῆς τελευταίας, ὡσάκις δὲ αἱ περιστάσεις τὸ καλοῦν, γνωρίζει οὐ μόνον νὰ δρᾷ, ἀλλὰ καὶ ν' ἀποθνήσκῃ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, τοῦ πολυτίμου τούτου δώρου τοῦ Θεοῦ διὰ πάντα ἄνθρωπον, μιμουμένη τὸν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θυσιασθέντα Ἀρχιεπιμένον Σωτῆρα Χριστόν, «Ὅστις ἐπάθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσῃτε τοῖς ἔχουσιν αὐτοῦ» (1 Πέτρ. 2,21).

† Ἀρχιμ. ΤΙΤΟΣ ΜΑΘΑΙΑΚΗΣ

Ἐκκλησία δὲν ἀποχωρίζεται εὐκόλως τῆς λοιπῆς ζωῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἔχει πλήρη συνείδησιν εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν τὸ μέτρον, τὴν πειθαρχίαν, τὴν τάξιν, τὴν ἐνότητα, τὸν ρυθμὸν καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἀρτίαν καὶ ὠλοκληρωμένην προσωπικότητα, ἀληθῶς πνευματικὸν ὄν, δηλαδὴ ἄνθρωπον μὲ τὴν πλήρη σημασίαν τῆς λέξεως.

Συμφώνως πρὸς αὐτά, τὸ ἥθος ἐξ ἐπόψεως μὲν εἰδολογικῆς εἶναι ἢ κατάφασις καὶ προτίμησις τῆς ἐκάστοτε ἀνωτέρας ἀξίας, καθ' ὕλην ὅμως ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν καλὴν προσαρμογὴν ἐν τῇ ποιικιλίᾳ τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ καλὸν λοιπὸν ἥθος εἶναι ἢ ἀνατύγεια τοῦ αἰωνίου φωτός, ὅπου κατολισθαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὴν γῆν διὰ μυρίων μαρμαρυγῶν καὶ ἀπειραρίθμων εἰς χρωματισμούς διαθλάσεων. Τὸ κορύφωμα δὲ αὐτοῦ εἶναι τὸ νὰ φθάνη ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰ ἱλαρὰ ὕψη τοῦ ἑωθινοῦ φωτός καὶ, μεταβάλλων τὸν ἐντὸς αὐτοῦ θεῖον σπινθῆρα εἰς φλόγα, νὰ ζῆ ἐντὸς τῆς ἑορταστικῆς ἀτμοσφαιρας τῆς γλυκειᾶς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐγένετο πλήρως γνωστὸς εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως.

2) Κατὰ ταῦτα διὰ πᾶν Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ἢ ἱεραρχικὴ τάξις καὶ διαβάθμισις τῶν ἀξιών δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι διάφορος τῆς κλίμακος τῶν ἀξιών τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ἕξαρσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας καὶ ἐλευθερίας, ὡς καὶ εἰς τὸν συγκερασμὸν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀτόμου μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, τοῦ ἔθνους μὲ τὴν ἀνθρωπότητα, τῆς ἐλευθερίας μὲ τὴν τάξιν, τοῦ δικαιώματος μὲ τὴν εὐθύνην.

3) Ὁ ἰδεολογικὸς αὐτὸς προσανατολισμὸς τῶν σχολείων μας ἐπιβάλλει, ὥστε ἢ ὅλη ἀτμόσφαιρα αὐτῶν καὶ τὸ προσωπικὸν παράδειγμα τῶν διδασκόντων νὰ εἶναι ἐνηρμονισμένα πρὸς τὴν ἱεραρχικὴν αὐτὴν τάξιν τῶν ἀξιών.

Ὡς εἶναι γνωστὸν, τὰ διάφορα ἀξιολογικὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια ἀσκοῦν ἐπιβολὴν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ διεγείρουν τὴν βούλησιν μετὰ τόσου μεγαλυτέρου δυναμισμού, ὅσον περισσότερον ταῦτα συναποτελοῦν μίαν ἐνιαίαν δέσμη καὶ ὀργανικὴν ὁλότητα. Τὰ ἐπὶ μέρους ἀξιολογικὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια δέον νὰ συνδέωνται εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἐνεργῇ δι' αὐτῶν ἐν ἐνιαῖον ὄλον.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καθίσταται δῆλον, ὅτι, πρὸς δημιουργίαν τῆς ἐνιαίας αὐτῆς ὀργανικῆς ὁλότητος τῶν ἀξιολογικῶν κινήτρων καὶ ἰδανικῶν, ἀπαιτεῖται, ἵνα πάντες οἱ διδάσκοντες συνεργάζωνται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, δίδοντες πρῶτοι αὐτοὶ εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ παράδειγμα τῆς καταφάσεως καὶ πραγματοποιήσεως τῶν ἰδανικῶν τούτων. Διὰ νὰ δυναθῶν οἱ διδάσκοντες νὰ φέρουν τὴν ψυχὴν τῶν μαθητῶν τῶν εἰς βιωματικὴν ἐπαφὴν μὲ τὰς

άνωτέρας αξίας, δὲν ἀρκεῖ ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν κυρίως ἀπευθυνομένη θεωρητικὴ διδασκαλία. Ἡ διάνοια εἶναι τόσον τυφλὴ διὰ τὰς αξίας ταύτας, ὅσον εἶναι τὸ οὖς διὰ τὰ χρώματα καὶ ὁ ὀφθαλμὸς διὰ τοὺς μουσικοὺς τόνους. Εἰς τὴν βίωσιν τῶν ἀξιών λαμβάνει μέρος ὀλόκληρος ἡ προσωπικότης. Αἱ ἀξίαι γίνονται κατανοηταί, ὅταν ἐκεῖναι ἀναλάμπουν καὶ ἀκτινοβολοῦν ἐν ἡμῖν. Συλλαμβάνομεν αὐτάς, ὅταν ἡμεῖς συναρπαζώμεθα καὶ κυριεύωμεθα ὑπ' αὐτῶν. Βλέπομεν ταύτας, ὅταν ἐκεῖναι πρῶται ἀνάπτουν ἐντὸς ἡμῶν τὸ φῶς των. Κατὰ ταῦτα οὐδέποτε οἱ μαθηταί μας θὰ συναρπασθοῦν ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων ἀξιών, ὅταν δὲν βλέπουν ταύτας νὰ ἀκτινοβολῶνται συνεχῶς ἐκ ζωντανῶν προτύπων καὶ νὰ αἰσθητοποιῶνται εἰς τὴν ζωὴν τῶν γονέων καὶ διδασκάλων των. Ὅπως, ἵνα γνωρίσωμεν ἐν χρῶμα, δέον νὰ ἴδωμεν τοῦτο αἰσθητοποιούμενον εἰς ἐν ἐγχρωμον ἀντικείμενον (ἄνθος, ὕφασμα κ.λ.) ὅπως, ἵνα λάβωμεν γνῶσιν ἐνὸς γεωμετρικοῦ σχήματος, δέον νὰ ἴδωμεν αὐτὸ ἐνσαρκούμενον λ.χ. εἰς ἐν ἐπιπλόν, κατὰ παρόμοιον τρόπον, ἵνα κατανοήσουν οἱ μαθηταί μας τὴν ὠραιότητα τῶν ἀνωτέρων ἀξιών, δέον νὰ ἴδουν ταύτας ἐνσαρκούμενας εἰς ζῶντα πρότυπα καὶ παραδείγματα.

4) Ἐπειτα ἡ προσπάθεια πρὸς καλλιέργειαν τοῦ ἥθους τῶν παιδῶν καὶ τῶν νέων δὲν πρέπει νὰ συνοδεύηται ὑπὸ ἀπαισιοδοξίας καὶ «πεσσιμιστικῆς» διαθέσεως, ὀδηγούσης εἰς τὴν ἀδιαφορίαν, οὔτε ὑπὸ οὐτοπιστικῆς καὶ χιμαιρικῆς ὑπεραιοδοξίας, ἐξ ἴσου ὀδηγούσης εἰς τὴν ἀδιαφορίαν ἢ εἰς τὴν χαλάρωσιν τῆς ἐπαγρυπνήσεως τοῦ διδασκάλου. Ὁ καλὸς παιδαγωγὸς πρέπει νὰ ἔχη ἀνησυχίαν καὶ ἀγωνίαν διὰ τὴν ἠθικὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν του. Δὲν πρέπει νὰ περιφρονῇ τὴν πεῖραν καὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν σοφῶν πάντων τῶν αἰώνων ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Εὐριπίδου μέχρι τοῦ Goethe, τοῦ Kant καὶ τοῦ Dewey, οἵτινες πιστοποιοῦν, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι μὲν κατορθωτὴ, ἀλλὰ πολλὰκις εἶναι κατὰκτησις, προϋποθέτουσα αἵματηρὰν ἐσωτερικὴν σύγκρουσιν, πάλην, σκληρὴν ἀγῶνα καὶ μόχθον. Κατὰ τὴν ἐναργεστάτην εἰκόνα τοῦ Πλάτωνος, τὸ λογιστικόν, ὅπερ εἶναι ὁ ἀρματηλάτης, δέον διὰ τραχέος καὶ ἐπιπόνου ἀγῶνος νὰ χαλιναγωγῇ τοὺς δύο δυστηνοὺς ἵππους τοῦ δίφρου τῆς ψυχῆς, οἵτινες εἶναι τὸ θυμοειδὲς καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν. Ὅθεν ἡ ρεαλιστικὴ ἀγωγή δέον νὰ ἔχη χειραφετηθῇ ἐκ τῆς «ὀπτιμιστικῆς» ψευδαισθησίας, νὰ στρέφῃ τὸ βλέμμα αὐτῆς ἐκ τῶν ἀφηρημένων θεωριῶν πρὸς τὴν συγκεκριμένην ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ νὰ ἀντιμετωπίζῃ τοὺς μαθητάς κατὰ τρόπον ρεαλιστικόν. Πρέπει ἀφ' ἐνὸς νὰ ὑπολογίζωμεν εἰς τὰ ἐκλεκτὰ εἰδολογικὰ στοιχεῖα τῆς παιδικῆς καὶ νεανικῆς ψυχῆς καὶ εἰς τὰς εὐγενεῖς ἐμφύτους ἀξιολογικὰς προδιαθέσεις τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, ἥτις ἀναζητεῖ ὑστατόν τινα ἀξιολογικὸν προσανατολισμὸν καὶ τὴν ἀνακάλυψιν ὑψίστων ἰδανικῶν. Ἄλλ' ἐξ ἄλλου ὁ παιδαγωγὸς δέον νὰ μὴ μένῃ ἀδιάφορος ἐνώπιον τοῦ σκοτεινοῦ αἰνίγματος τοῦ ἐγωῖσμοῦ, τοῦ διχασμοῦ τῆς θελήσεως, τῆς δυναμικῆς τῶν παθῶν καὶ τῆς ψυχολογίας τοῦ πειρασμοῦ. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι πολλάκις ἡ ψυχὴ τῶν

νέων, κατὰ τὴν βίωσιν τῶν διαφόρων ἀξιών, δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὸ λεῖον καὶ καθαρὸν κάτοπτρον τοῦ τοίχου, τὸ ὁποῖον δεικνύει τὰ πάντα ἀκριβῶς, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὸ κάτοπτρον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὅπερ δὲν κατοπτρίζει ἀκριβῶς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ ἢ τὸ τοπεῖον τῆς ἀκτῆς, καθ' ὅσον ἄλλοτε ἐπιμηκύνει, ἄλλοτε καθιστᾷ αὐτὰ βραχύτερα καὶ ἄλλοτε τὰ παραμορφώνει τελείως. Ὅταν ἡ ψυχὴ τοῦ νέου κατακλύζηται ὑπὸ τελμάτων ἢ ὑπὸ τῶν ὀρητικῶν χειμάρρων καὶ καταρρακτῶν τῶν πειρασμῶν, τότε αἱ ἀνώτεροι ἀξίαι, ὑφιστάμεναι πλήρη παραμόρφωσιν, φαίνονται τυραννικαὶ ἢ ἀποκρουστικαὶ καὶ τὰ ἀνώτερα ἰδανικὰ ὡς ἀθύρματα παρασύρονται ὑπὸ τῆς δίνης τοῦ ἐκτροχιασθέντος αὐτονομιστικοῦ πνεύματος. Κατὰ ταῦτα ἡ ρεαλιστικὴ ἀγωγή δὲν πρέπει νὰ μυωπάξῃ ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος ταύτης, ἀλλὰ δέον νὰ προσπαθῇ νὰ ἀνεγείρῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερους συναισθηματικοὺς φραγμοὺς καὶ βουλητικὰ προχώματα ἐναντίον τῶν ὀρητικῶν αὐτῶν χειμάρρων, διὰ νὰ διατηρῆται ὅσον τὸ δυνατόν καθαρότερον τὸ ἀξιολογικὸν κάτοπτρον τῆς ψυχῆς τῶν μαθητῶν μας.

5) Εἶτα τονιστέον, ὅτι ὅσον ἡ καλλιέργεια τοῦ ἥθους τῶν μαθητῶν εἶναι πλέον ρεαλιστικὴ, τόσον περισσότερον συνδυάζεται μὲ τὴν καλλιέργειαν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος των. Ἡ «ἄνευ Θεοῦ ἠθικὴ» εἶναι ἠθικὴ ἀνερμάτιστος, σαθρὰ, ἀναιμικὴ, ἄνευ θεμελίων καὶ οὐδόλως δύναται νὰ δημιουργήσῃ κατηγορικὴν προσταγὴν καὶ φλογερὸν ζῆλον καὶ ἐνθουσιασμόν. Ἡ ἠθικὴ ἀγωγή ἄνευ μεταφυσικῆς θεμελιώσεως καὶ θρησκευτικοῦ ἀγκυροβολήματος καταντᾷ χιμαιρα καὶ οὐτοπία. Μόνον ὁ δυναμισμὸς, ὅστις δημιουργεῖται ἐν τῇ ψυχῇ διὰ τῆς συνενώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας μὲ τὴν θεῖαν παντοδυναμίαν, εἶναι δυνατόν νὰ σχίσῃ τὸ πυκνὸν δίκτυον τῶν κακῶν κληρονομικῶν προδιαθέσεων καὶ συνηθειῶν καὶ παθῶν καὶ νὰ ἐκκολάψῃ ἐκτὸς τῶν ὑπαρχουσῶν πραγματικότητων ἐν πληθῶς ἐκ νέων δυνατοτήτων καὶ νὰ συντελέσῃ, ὥστε ὑπεράνω τοῦ κόσμου τῆς βιολογικῆς καὶ ψυχολογικῆς νομοτελείας καὶ ἀναγκαιότητος νὰ ἐκσπάσῃ καὶ νὰ ἀναπυλῆσῃ ὁ κόσμος τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, ἥτις δύναται νὰ θραύσῃ βαρείας ἀλύσεις καὶ νὰ θρυμματίσῃ μακροχρόνια τυραννικὰ δεσμά.

6) Ἡ καλλιέργεια τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῶν μαθητῶν, ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ζωογόνον ἀτμόσφαιραν τοῦ ἥθους, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ὀλοκληρωμένη, ἐφ' ὅσον περιορίζεται εἰς τὴν θεωρητικὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν. Ἐκτὸς αὐτῆς ἀπαιτεῖται ἡ ἐν τῇ ψυχῇ τῶν μαθητῶν δημιουργία βιωμάτων διὰ τῆς προσωπικῆς ἀκτινοβολίας πάντων τῶν διδασκόντων, διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, διὰ τῆς ὑπὸ τῶν σχολείων συστηματικῆς διοργανώσεως τῆς συμμετοχῆς τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ τελουμένην λατρείαν κ.ο.κ. Ἡ καθ' ἑλίου λειτουργικὴ μόρφωσις τῶν μαθητῶν εἶναι ἀναγκασιότατη. Πρὸς τούτοις, πάντες οἱ διδάσκοντες ἔχουν ὑποχρέωσιν, ὅπως ἀφ' ἐνὸς ἐκδηλώσιν ἐνώπιον τῶν μαθητῶν τὸν ἀπαιτούμενον σεβασμὸν πρὸς τὴν Θρησκείαν καὶ ἀφ' ἑτέρου παρακινῶσι τοὺς μαθητάς, ἵνα

έρχονται εἰς μεγαλύτεραν ἐπαφήν μετὰ τὰ χριστιανικά καὶ ἠθιοπλαστικά βιβλία καὶ περιοδικά, ὡς καὶ μετὰ 'Εκκλησιαστικά Κατηχητικά Σχολεῖα.

7) Ὅσον ἀφορᾷ νῦν εἰς τὴν ἐν τῷ σχολεῖῳ συμπεριφορὰν τῶν μαθητῶν δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιορίζωνται οἱ παιδαγωγοὶ εἰς τὴν ἐξασφάλισιν μόνον τῆς νομιμότητος τῶν μαθητῶν διὰ τῆς ὑποταγῆς των εἰς τοὺς κανονισμοὺς τοῦ σχολεῖου. Ἡ νομιμότης αὕτη πρέπει νὰ συνοδεύηται καὶ ὑπὸ τῆς ἠθικότητος, ἥτις δὲν θὰ εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ὁμαδικοῦ αὐτοματισμοῦ ἢ τῆς ἀπειλῆς τῶν ποινῶν, ἀλλὰ θὰ εἶναι πείνα καὶ δίψα τῆς προσωπικότητος, προσωπικὸν καὶ πνευματικὸν ἄθλημα, αὐθέρμητον καὶ ὑπεύθυνον «ξεχείλισμα τῆς ψυχῆς», συμφώνως πρὸς τὴν ὠραίαν φράσιν τοῦ Σολωμοῦ.

8) Τὸ αἴτημα αὐτὸ ὁδηγεῖ νῦν ἡμᾶς εἰς ἕν ἄλλο ζήτημα, ὅπερ συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως πρέπει νὰ κρατῇ εἰς κατάστασιν συναγερμοῦ πάντα σύγχρονον παιδαγωγόν. Πρόκειται διὰ τὸ ζήτημα τῶν φθοροποιῶν ἐξωσχολικῶν ἐπιδράσεων ἐπὶ τοῦ ἠθους τῶν μαθητῶν μας. Ὁ καλὸς διδάσκαλος ὀφείλει πάντοτε νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς μαθητὰς του ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλύτεραν βοήθειαν διὰ τὴν ἀπόκρουσιν καὶ τὴν ὀρθὴν ἀξιολόγησιν τῶν ἠθικῶν κινδύνων, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἐξωσχολικὴν προέλευσιν. Τοιοῦτοι κίνδυνοι λ.χ., πληθυνθέντες τὰ μέγιστα ἐν ταῖς μεταπολεμικαῖς κοινωνίαις, ἐμφαλεῦον εἰς τὸν τρόπον ζωῆς πολλῶν «μοντέρνων» οἰκογενειῶν· εἰς τὸ ἄφθονον χρῆμα· εἰς τὴν αἰσθησιακὴν ζωὴν· εἰς τὸν ἀρριβισμόν καὶ τὸν δρόμον τῆς «ἡσσοнос προσπαθείας»· εἰς πολλὰ βιβλία καὶ εἰκονογραφημένα περιοδικά· εἰς τὴν ὑπόβολήν, τὴν ὁποίαν ἀσχοῦν πολλαὶ ἐκμαυλιστικαὶ καὶ ἐγκληματικαὶ κινηματογραφικαὶ ταινίαι· εἰς τὰς ἀντιβιολογικὰς καὶ ἐκφυλιστικὰς ἐλευθέρας σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο φύλων, αἰτινες πλήττουν καιρῶς τὰς προϋποθέσεις τοῦ ἀληθοῦς ἔρωτος καὶ τοῦ εὐτυχοῦς γάμου· εἰς πλεῖστα σύγχρονα χρορευτικὰ «πάρτυ», ἅτινα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἔχουν σεξουαλικὸν χαρακτῆρα καὶ δικαίως ἤρχισαν νὰ προκαλοῦν τὴν ἀγανάκτησιν πολλῶν γονέων κ.ο.κ. Πᾶσαι αἱ ἐκδηλώσεις αὗται ἀποχαυνώνουν τὴν ψυχὴν πολλῶν μαθητῶν, καθιστοῦν αὐτοὺς ἀξιολογικῶς τυφλοὺς, ἰδεολογικῶς ἀνεστῆτους, ἀνερματίστους καὶ πνευματικῶς ὑπνοβάτας, δημιουργοῦν ἐντὸς αὐτῶν ἐν εἶδος πέμπτης φάλαγγος, ἥτις παραλύει τὰς βουλητικὰς δυνάμεις καὶ τὴν ἀγωνιστικὴν των διάθεσιν, ἐκμηδενίζει τὸ ἀγωνιστικὸν των νεῦρον, προετοιμάζει τὴν ἄβουλον παράδοσιν των εἰς τὴν ἤτταν. Οὕτως ἐξηγεῖται διατὶ ἄριστοι μαθηταὶ τῶν πρώτων γυμνασιακῶν τάξεων μεταβάλλονται συχνάκις εἰς ἀσημάντους μετριότητος τῶν τελευταίων γυμνασιακῶν τάξεων. Πρὸς ἀπόκρουσιν λοιπὸν τῶν φθοροποιῶν καὶ διαβρωτικῶν ἐξωσχολικῶν αὐτῶν ἐπιδράσεων, αἰτινες ἐν τῷ ψυχοσωματικῷ ὀργανισμῷ παίζουσι ρόλον καθαριδίνης, δὲν ἀρκεῖ ἢ διδασκαλία τῶν θεολόγων, ἀλλ' ἀπαιτεῖται συναγερμὸς καὶ ἐπιφυλακὴ πάντων τῶν ἐκπαιδευτικῶν.

Οὐδέποτε ὁ παιδαγωγὸς πρέπει νὰ δημιουργῇ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι διὰ δημαγωγικὸς λόγους κολακεύει

τὰς ἀδυναμίας τῶν νέων ἢ ὅτι οἰονεὶ συνθηκολογεῖ μετὰ τοὺς φθοροποιούς ἐξωσχολικοὺς παράγοντας ἢ τηρεῖ στάσιν οὐδετερότητος ἐναντι αὐτῶν καὶ ἐπιδιώκει νὰ δημιουργῇ μίαν κατάστασιν ἀνεκτῆς γειτονίας μετὰ αὐτούς. Ὁ καλὸς διδάσκαλος δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸν ὁδοστρωτῆρα τῆς μάξης νὰ ἰσοπεδῶνῃ τὸ ἔργον του. Οὐδέποτε ἀνέχεται νὰ εἶναι οὐραγὸς τῆς ἐκτροχασθείσης κοινωνίας ἢ ἐξάρτημα καὶ τελευταῖος τροχὸς τῆς κοινωνικῆς ἀμάξης, ἀλλὰ θέλει νὰ προπορεύηται, νὰ εἶναι ὁ πρωτοπόρος σκαπανεύς, ὁ σημαιοφόρος, ὁ ρηξικέλευθος πνευματικὸς ἡγέτης. Ἡ ἀδιαλλαξία του εἰς τὰ ζητήματα τοῦ ἀξιολογικοῦ προσανατολισμοῦ δὲν ὀφείλεται εἰς δογματισμὸν ἢ εἰς ἔλλειψιν εὐρύτητος ἀντιλήψεων, ἀλλ' εἶναι, ὡς προσφυῶς ἔχει λεχθῆ, ἡ φυσικὴ, ἡ αὐτονόητος καὶ ἀναγκαία ἀδιαλλαξία τοῦ Ἐλευθερωτοῦ, ὅστις οὐδόλως ἀνέχεται συμβιβασμοὺς μετὰ τὰ δεσμὰ τῆς πνευματικῆς δουλείας. Ἀκόμη καὶ ἂν ἡ ἐπίδρασις του φαίνεται περιορισμένη· ἀκόμη καὶ ἂν οἱ λόγοι του φαίνονται, ὅτι ἀπευθύνονται εἰς («ἄτα μὴ ἀκούοντων»), οὗτος δὲν προδίδει τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ, δὲν ὑποστέλλει τὴν σημαίαν, ἀλλὰ προσανατολίζει συνεχῶς τὴν σκέψιν τῶν μαθητῶν καὶ τῶν γονέων πρὸς τὰς φωτεινὰς κορυφὰς τῶν ἰδανικῶν του. Κατ' ἐξοχὴν δι' αὐτὸν ἰσχύουν οἱ ἐν τῷ «Κρίτωνι» τοῦ Πλάτωνος λόγοι τοῦ Σωκράτους: «Οὐ πάνυ ἡμῖν φροντιστέον τί ἐροῦσιν οἱ πολλοί..., ἀλλ' ὅτι, ὅ ἐπαίων, ὁ εἷς, ἢ ἀλήθεια». Ἡ ἀκτινοβολία του δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπολεσθῇ. Ὅταν αὐτὸς μετὰ συνέπειαν μείνῃ σταθερὸς εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ, μετ' ὀλίγον οἱ μαθηταὶ του θὰ τὸν βλέπουν ὡς ἐκεῖνον, διὰ τὸν ὅποιον ἰσχύει ὁ λόγος τοῦ σοφοῦ τοῦ Μεσαίωτος: «Εἷς διδάσκαλος τῆς τέχνης τῆς ζωῆς ἔχει μεγαλύτεραν ἀξίαν παρὰ χίλιοι γραμματοδιδάσκαλοι».

9) Οἰκοθεν νοεῖται, ὅτι διὰ τὴν διάπλασιν τοῦ ἠθους τῶν μαθητῶν ἀναγκαιοτάτη εἶναι ἡ συνεργασία τῶν ἐκπαιδευτικῶν οὐ μόνον μετὰ τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς οἰκογενείας. Περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἀνωτέρω διατυπωθέντων αἰτημάτων πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ συνείδησιν καὶ βεβαιότητα καὶ οἱ γονεῖς. Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται συστηματικὴ διαφώτισις αὐτῶν ἀφ' ἐνὸς διὰ τῆς διοργανώσεως σχετικῶν διαλέξεων ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῶν καθιερωθεισῶν ἤδη ἐν πολλοῖς σχολείοις «συγκεντρώσεων γονέων».

10) Τέλος πρέπει νὰ κατανοηθῇ, ὅτι θὰ ἦτο ἀπαράδεκτος «διετταντισμὸς», ἐὰν εἴχομεν τὴν γνώμην, ὅτι εἶναι δυνατόν τὸ ζήτημα τῆς καλλιέργειας τοῦ ἠθους τῶν μαθητῶν νὰ ἀντιμετωπισθῇ ἐπιτυχῶς μόνον διὰ τῆς διατυπώσεως κανόνων τινῶν συμπεριφορᾶς τῶν μαθητῶν. Αἱ κυριώτεραι πτυχαι αὐτοῦ πρέπει νὰ ἐπανεξετάζωνται συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ὑπὸ ἐπιτροπῶν, αἰτινες θὰ φέρουν τὰ πορίσματα αὐτῶν πρὸς συζήτησιν ἐνώπιον τοῦ Συλλόγου τῶν διδασκόντων. Τὸ ὑγιᾶς φιλελεύθερον καὶ προοδευτικὸν πνεῦμα, ὑπὸ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ διέπωνται οἱ ἐκπαιδευτικοί, ἐπιβάλλει εἰς αὐτοὺς νὰ μὴ μένουσι προσκεκολλημένοι μετὰ δογματικὴν καὶ μονολιθικὴν ἀκαμψίαν εἰς τὴν «ρουτίαν» μόνον τοῦ διδακτικοῦ ἔργου ἢ εἰς

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ,"

ΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΜΕΓΑΡΟΝ ΓΥΘΕΙΟΥ

Κόμριε Διευθυντά,

Ἐν τῷ ἐπ' ἀριθμ. 13 τῆς 15/6/57 φύλλῳ τοῦ ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας (σελίς 257) καὶ ἐν τῇ στήλῃ τῶν χρονικῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀνέγνωμεν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 29 Μαΐου ἔ. ἔ. ἀπεφάσισεν, ἵνα ἐκφράσῃ τὰ συγχαρητήρια αὐτῆς τοῖς Σεβασμιωτάτοις Μητροπολίταις Φιλίππων, Ἱερισσοῦ καὶ Γυθείου ἐπὶ τῇ ἀποκτήσει ἰδίων Μητροπολιτικῶν οἰκημάτων, συγχαίροντες ὅθεν καὶ ἡμεῖς τοὺς ἀγίους ἀδελφοὺς ἐπὶ τούτῳ ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἐξῆς ὡς πρὸς τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον Γυθείου. Τὸ Οἶκημα τοῦτο ὡς γνωστὸν ἐκδομηθῆναι πρὸ 50 καὶ πλέον ἐτῶν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου Γυθείου καὶ Οἰτύλου κυροῦ Παρθενίου Δημητροπούλου, ὅστις ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας, ὑπολογισθείσας εἰς 30.000 δρχ. καὶ ἀνεληθούσας εἰς 80.000, ἐπώλησε τὴν ἐν Ἀθήναις οἰκίαν του καὶ ἠναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῇ καὶ τὴν περιφορὰν δίσκων ἐν τοῖς Ναοῖς ἀκόμη πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ ὄντως μεγαλοπρεποῦς αὐτοῦ Μεγάρου καὶ ὅπερ δὲν ἠτύχησε νὰ ἴδῃ τελειούμενον, προσβλήθεις ὑπὸ λευκαϊμίας ἐκ λήπης καὶ ἀγανακτήσεως λόγῳ τῶν ὑπερῶν δαπανῶν, εἰς ἃς μηχανικοὶ καὶ ἐργολάβοι παρὰ τὰ ὑπεσχημένα ἀνήγαγον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Παρθενίου κατὰ τὸν Νόμον περὶ Γεν. Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου τὸ ἥμισυ τοῦ Οἰκήματος περιήλθεν εἰς αὐτό, τοῦ ἐτέρου ἡμίσεος εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ.

Ὁ διαδεχθείς τὸν ἀειμνήστον Παρθένιον Σεβασμιωτάτος νῦν Σπάρτης κ. Διονύσιος Δάφνος, ποιμένας ἐπὶ 22 βλα ἔτη τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Γυθείου καὶ Οἰτύλου, κατόρθωσεν ἵνα ὁ κ. Δημήτριος Ἀργυράκης Μηχανικὸς ἀγοράσῃ τὸ περιελλθὸν 1/2 τοῦ Μεγάρου εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Ταμεῖον καὶ διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως ἀμετακλήτου παρεχώρησε τοῦτο ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅπως εἰς τὸν ἄνω ὄροφον κατοικῇ ὁ Ἀρχιερεὺς, χρησιμοποιοῦν δὲ καὶ τὸ ἥμισυ τῶν ἀποθηκῶν, εἰς δὲ τὸν κάτω ὄροφον νὰ φιλοξενητῆ τὸ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Διονυσίου ἰδρυθὲν ἰδιωτ. Δικαίον Νοσοκομεῖον «Υπαπαντή». Ἀκολουθῶν δὲ κ. Οἰκονομᾶκος ἠγόρασε παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ αἰοῦ. Παρθενίου τὰ ὑπόλοιπα μερίδια (πλὴν ἡμίσεος 12ου, ὅπερ περιήλθεν εἰς τὸν κεκτιμένον τὸ πλεῖον τμήμα μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου) καὶ ἀπέρωσεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ὅπερ διετηρήθη ἐν τῷ κάτω ὄροφῳ τοῦ Μεγάρου μέχρι τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Σεβασμιωτάτου νῦν Μεσσηρίας κ. Χρυσοστόμου καὶ ὅστις ἐγκατέστησε τοῦτο εἰς τὴν οἰκίαν Νικολακάκου ἐπὶ ἐνοικίῳ ἔνθα μέχρι σήμερον στεγάζεται.

Ἡμεῖς ἀναλαβόντες τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἱ. Μητροπό-

ἕνα στατικὸν ἠθικὸν φορμαλισμὸν, ἀλλὰ νὰ προσαρμόζουσαν συνεχῶς τὴν μορφωτικὴν τῶν ἐνεργειῶν ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐκάστοτε νέας συνθήκας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζοῦν οἱ μαθηταί. Μόνον τοιοῦτοτρόπως θὰ ἐπαληθεύουν τὴν ἐπιγραμματικῶς διατυπωθεῖσαν ἐκείνην φράσιν, καθ' ἣν τὰ σχολεῖα δὲν εἶναι ἀνθρακωρυχεῖα, οὔτε ἐργοστάσια, ἀλλ' ἐργαστήρια ψυχῶν.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, δ. Θ.
Καθηγητῆς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

λεως Γυθείου καὶ Οἰτύλου κατὰ τὸ ἔτος 1945, διετηρήσαμεν τὸ Νοσοκομεῖον ἐν χρόνοις δυσχειμέροις καὶ μετὰ πολλῶν δυσχερειῶν οικονομικῶν μέχρι τὸ 1956, ὅτε μετετέθημεν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Λαρίσης.

Ἐσχάτως, ἵνα διατηρήσωμεν τὸ Νοσοκομεῖον, δεδομένου ὅτι ἔπαυσε τὸ Κράτος νὰ χορηγῇ αὐτό, κατωρθώσαμεν ὡς Πρόεδρος τοῦ Παναγουλακεῖου κληροδοτήματος νὰ συντηρηθῆται διὰ τῶν ἐνοικίων αὐτοῦ καὶ ἐτέρων οἰκημάτων τοῦ Νοσοκομείου.

Ἐν ἀκνήσαμεν ὁμως οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐνεργοῦντες μετὰ τοῦ ἀδελφάτου, ὅπως κρατικοποιηθῇ τὸ Νοσοκομεῖον, πλούσιον εἰς ὕλικά καὶ ἐπίπλωσιν κ.λ.π., καὶ νὰ ἐξεύρωμεν ἴδιον οἶκημα πρὸς ἐγκατάστασίν του καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ ἀπαλλάξωμεν καὶ τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον τῆς σχετικῆς ὑποχρεώσεως, μεταβιβαζόμενον εἰς τὸ Νομικὸν Πρόσωπον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐδνυχῶς κατὰ τὸ ἔτος 1955 ἡ οἰκογένεια τοῦ ἀειμνήστου Θεοδώρου Λιακάκου, ἐκτελοῦσα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατρὸς των, ἐδωρήσατο διὰ συμβολαίου οἶκημα μετὰ εὐρέος προαυλίου ἐν κεντρικῇ θέσει τοῦ Γυθείου, ὅπου ἰσόχεται τὸ Κράτος νὰ οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτοῦ σύγχρονον Νοσοκομεῖον. Τοιοῦτοτρόπως μετὰ τὴν παραλαβὴν τῆς οἰκίας Λιακάκου ἐνηργήσαμεν, ἵνα περιέλθῃ τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον εἰς τὸ Νομικὸν πρόσωπον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Τῇ εἰσηγήσει ἡμῶν συμφώνως τῷ Νόμῳ 671 ἀπεφάσισε τὸ Ἀδελφάτον τὴν παραχώρησιν τοῦ Οἰκήματος, ἀλλ' ὁ Δήμαρχος κ. Τζωρτζάκης, δικηγόρος ὢν, συνέστησέ καὶ δικαίως, ὅτι μᾶλλον δωρεὰ πρέπει νὰ γίνῃ, δεδομένου ὅτι ὁ Οἰκονομᾶκος τὰ ἐπ' αὐτοῦ ἀγορασθέντα μερίδια εἶχεν ἀγοράσει ὑπὲρ τοῦ Νοσοκομείου καὶ ἀπεφασίσασεν τότε νὰ γίνῃ ἡ δωρεὰ, ἥτις καὶ ἐπραγματοποιήθη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγίου ἀδελφοῦ κ. Φιλήμονος, ὑπογραφέντος τοῦ σχετικοῦ συμβολαίου.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω νομίμως κατελάβομεν καὶ τὸ ἀνατολικῶς τοῦ Μεγάρου κτισθὲν Γηροκομεῖον ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου νῦν Σπάρτης καὶ τότε Γυθείου κ. Διονυσίου δαπάναις τῆς Χριστιανικῆς Ὀργανώσεως Κυριῶν καὶ δεσποινίδων Γυθείου καὶ ἄλλων εἰσφορῶν, ὡς κείμενον ἐπὶ ἐδάφους τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Ἠγοράσαμεν παρὰ τοῦ κ. Καβαλιώτου πρὸς Νότον ἔκτασιν 12×100 καὶ ὁ νῦν Δήμαρχος Γυθείου κ. Τζωρτζάκης ἐδωρήσατο πρὸς Βορρᾶν ἔκτασιν 14×100 καὶ οὕτω ἐπεξετείνσαμεν τοὺς περιβόλους τοῦ Μεγάρου καὶ μέχρι τῆς θαλάσσης φυτεῦσαντες πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ δημιουργήσαντες ἀνθῶνας καὶ κήπους, οὕτως ὥστε καὶ διερχόμενοι διὰ τῶν ἀεροπλοίων εὐαρέστως νὰ ἀτενίζωσιν.

Συγχαίροντες λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῇ πραγματοποιήσει τῆς σφοδρᾶς ἐπιθυμίας ἡμῶν τῆς ὑπαγωγῆς τοῦ Μεγάρου εἰς τὸ Νομικὸν Πρόσωπον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ μακαρίζοντες τὸν ἅγιον ἀδελφὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι προβαίνομεν εἰς τὴν σύντομον αὐτὴν ἐξιστῶρησιν, μὴ ἐπιθυμοῦντες νὰ ὑποτιμῶμεν τὸν ἀειμνήστον ἰδρυτὴν κυρὸν Παρθένιον, τὸν μοχθήσαντα νῦν Σπάρτης ἀπὸ Γυθείου κ. Διονύσιον καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἔχοντας ἀεῖποτε ἐπ' ὄψει τὸ λάβε βιώσας καὶ οἴτινες πράγματι ἐκοιμίσασμεν ἕως οὗ φθάσῃ τὸ ζήτημα εἰς τὴν εὐχάριστον αὐτὴν θέσιν εὐχόμενοι τῷ ἀγίῳ ἀδελφῷ κ. Φιλίμονι, ἵνα ἐπὶ μακρὸν ὑγιάνων χαίρεται τὸ θανμάσιον αὐτοῦ Μεγάρου, τοὺς ὠραίους περιβόλους του καὶ ἐπὶ λῆξιν γλυκῶν κόλπων τῆς προσφιλοῦς Λακωνίας.

† Ὁ Λαρίσης ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἄπευθύνομεν ἐγκάρδιον χαιρετισμόν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς Ἀθήνας ἀφίξεως τοῦ ἐπιφανοῦς Ἀντιπροέδρου τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Κυβερνήσεως κ. Καρτέλι, ἄπευθύνομεν ἐγκάρδιον χαιρετισμόν πρὸς τὴν ἀδελφὴν Σερβικὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸν πεπνυμένον προκαθήμενον αὐτῆς Πατριάρχην κ. Βικέντιον.

Μετὰ συγκινήσεως πάντοτε ἀναπολοῦμεν ἐνταῦθα τῆς ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς, τῆς ὁποίας ἔτυχεν ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, κατὰ τὴν περυσινήν της ἐπίσκεψιν εἰς τὴν φίλην καὶ σύμμαχον χώραν.

Τόσον ὁ στρατάρχης Τίτο, ὅσον καὶ πάντες οἱ ἐπίσημοι ἐκπρόσωποι τοῦ φίλου καὶ συμμάχου Ἔθνους, ὡς καὶ ὁλόκληρος ὁ Σερβικὸς λαός, ἐξεδήλωσαν αἰσθήματα ἀνυποκρίτου τιμῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν μας, πὺθὺν συνέτειναν ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ἔτι περαιτέρω σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μας.

Ἐπραγματοποιήθησαν τότε συζητήσεις γόνιμοι μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν. Τόσον ἐπὶ ζητημάτων ἀφορώντων εἰς τὴν ἐσωτερικὴν των ζωὴν, ὅσον καὶ τὴν καθολικὴν Ὁρθοδοξίαν. Καὶ ἐπεκράτησεν ἀπόλυτος ὁμογνωμοσύνη. Καὶ ταυτότης ἀντιλήψεων. Καὶ εἶναι τοῦτο ἀπολύτως ἀναγκαῖον. Διότι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑφίσταται πάντοτε κινήσις, χωροῦσα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν. Οὕτω δὲ καὶ προσδιορίζεται ἐκάστοτε ἡ ἱστορικότης της. Αἱ βάσεις ὅμως δέον νὰ παραμένουν ἀκλόνητοι καὶ ἀπαρασάλευτοι. Καὶ ὅπως καθωρίσθησαν αὐταὶ ὑπὸ τοῦ ἀποκαλυφθέντος θείου Λόγου καὶ ἡρμηνεύθησαν καὶ κατοχυρώθησαν ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Διότι οὐδὲν ἀσταθέστερον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Οὐδὲν δὲ προάγει τόσον τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν πνευματικὴν ἔνωσιν τῶν Χριστιανῶν, ὅσον ἡ ἀμοιβαία κατανόησις καὶ γνωριμία, διὰ τῶν ὁποίων χαλκεύονται οἱ δεσμοὶ τῆς ἀγάπης. Ἐκτοτε μετὰ τῆς ἀδελφῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, συνεχίζομεν ἀδιαπτότως σχέσεις στενῆς ἐπαφῆς καὶ εἰλικρινοῦς φιλίας καὶ συνεργασίας. Πρὸς εὐτυχίαν τῶν δύο φίλων καὶ συμμάχων λαῶν μας. Καὶ πρὸς κατοχύρωσιν τῆς ἐν παντὶ Ὁρθοδοξίας. Διὰ τῆς ὁποίας καὶ προάγεται ἀποτελεσματικώτερον ἢ εἰσὶν τῶν τοῦ κόσμου, ὑπὲρ τῆς ὁποίας εὐχρονται διαρκῶς αἱ δύο ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι μας.

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Εἶναι ἀπολύτως δίκαιον νὰ ἐξαρθῇ ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης τὸ ζωηρότατον ἐνδιαφέρον, ὅπερ ὁ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων Ὑπουργὸς κ. Γεωκωστόπουλος δεικνύει ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Ὡς ἀνέφερεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κατὰ τὸν ἐν τῇ πρώτῃ συνεδρίᾳ τῆς νέας Ἱ. Συνόδου

ἐναρκτήριον λόγον του, ἀποτελέσμα τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ὑπῆρξεν ἡ ψήφισις ἢ ἡ προώθησις πρὸς ἐπιμήρισιν σπουδαίων ἐκκλησιαστικῶν νομοθετημάτων, ἀναφερομένων τόσον εἰς τὸ φλέγον ζήτημα τῆς μορφώσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ὅσον καὶ εἰς ἕτερα ἐκκρεμῆ ζήτήματα. Οὐδενίᾳ ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ συνέχισις τῆς κατὰ πάντα ἀξιεπαίνου συνεργασίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας θὰ ἀποβῇ λίαν ὠφέλιμος δι' ἀμφοτέρας, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς μακροαίωνος Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Ἐθνικῆς μας παραδόσεως.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις.

Λίαν ἀξιεπαινοὶ ἐκδηλώσεις τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου καὶ τῆς προσπαθείας πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως εἶναι ἡ ἴδρυσις τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου παρὰ τῷ Πανελληνίῳ Προσχολίῳ τῆς Παναγίας τῆς Τήνου, ἡ κατάργησις τῶν καιωτέρων Ἐκκλησιαστικῶν φροντιστηρίων καὶ ἡ δυνάμεις διαφόρων ζητημάτων, αἵτινα ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς μορφωτικῆς στάθμης τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

Ἐπὶ τούτοις ἰδιαιτέραν ὄλως σημασίαν ἔχει ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἴδρυσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, ὡς καὶ ἡ προσπάθεια πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν παραμεθορίων Ἱερῶν Μητροπόλεων διὰ τῆς παροχῆς σημαντικῶν ἐπιδομάτων εἰς τοὺς ἐφημερίους.

Εἶναι περιττὸν νὰ τονίσωμεν, ὅτι τὰ μέτρα ταῦτα οὐ μόνον συντελοῦν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βίου, ἀλλ' ἔχουσι καὶ ὑψίστην ἔθνικὴν σημασίαν. Εἶναι καιρὸς πλέον νὰ κατανοηθῇ, ὅτι αἱ παραμεθόριοι περιοχαὶ δέον νὰ τύχουν ἰδιαιτέρας προσοχῆς. Δὲν παρήλθεν ἄλλωστε πολὺς καιρὸς ἀφ' οὗ ἐγράψαμεν περὶ τῶν προσπαθειῶν γειτονικῶν λαῶν πρὸς ἐπιβολὴν τῆς λεγομένης «Μακεδονικῆς γλώσσης»! Πρέπει πλέον νὰ ἀφυπνισθῶμεν. Καὶ πρέπει νὰ ἀντιληφθῶμεν, ὅτι ἄριστον μέσον πρὸς τόνωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος ἐν ταῖς βορείαις ἐπαρχίαις εἶναι ἡ ἀνύψωσις τῆς Μητροδὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἣτις εἶναι ὁ κατ' ἔξοχον Ἐθνοποιὸς παράγων, ὡς πολλάκις ἔχομεν τονίσει.

Ἡ «Σχολὴ Διακονισσῶν».

Ἡ ἀπόφασις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς λειτουργίας τῆς «Σχολῆς Διακονισσῶν» ἐν τῷ νεοδημιουργηθῆναι τῆς Ἁγίας Βαρβάρας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας εἶναι λίαν εὐχάριστος. Ἡ ἐλπιδοφόρος προσπάθεια, ἣτις παρατηρεῖται τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ, πρὸς ἀναζωπύρωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ ἔργου τῆς «Ἐσωτερικῆς Ἱεραποστολῆς», προφανῶς ἔχει ἀνάγκην καὶ τῆς γυναικείας δραστηριότητος καὶ

συνεργασίας. Πλείστοι τομείς τοῦ σημερινοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας — καὶ ἰδίως ἀπ' ἐνός ἢ διεξαγωγή αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ γυναικείου κόσμου καὶ ἀπ' ἐτέρου ἢ ἄσκησις τῶν ἔργων τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ εὐσπλαγγχίας — καθιστοῦν ἀπαραίτητον καὶ τὴν συστηματικὴν χρησιμοποίησιν τοῦ γυναικείου στοιχείου.

Ἀναμφιβόλως ὑπάρχουν εἰς τὴν πατρίδα μας πολλαὶ γυναῖκες, αἰτινες ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἰδεολογίας καὶ εἶναι πρόθυμοι νὰ ἀφιερῶσιν πᾶσαν τὴν δυναμικότητά των εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἰησοῦ. Ἐξ αὐτῶν θὰ δύνανται ἄριστα ἡ Ἐκκλησία νὰ στρατολογήσῃ τὰς συνεργάτιδας καὶ συγχρόνους «διακονίσσας» τῆς, αἱ ὁποῖαι θὰ γίνουν τὰ στελέχη μιᾶς ὀργανωμένης καὶ συστηματικῆς διακονικῆς ἐργασίας. Ὡστε ἡ ἐναρξίς τῆς λειτουργίας τῆς «Σχολῆς τῶν Διακονισσῶν» θὰ ἀποτελῇ ἐν σημαντικῶν βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην.

Ἡ «Ἐκκλησία» εὐχεται ὀλοφύχως, ὅπως αἱ μέλλουσαι σπουδάστριαι τῆς Σχολῆς διέπωνται ὑπὸ φλογεροῦ ἱεραποστολικοῦ ζήλου, ἵνα ὁμοιάσων πρὸς τὴν ἁγίαν Ὀλυμπιάδα, ἣτις ἐνεσάρκωνε πλήρως τὸ διακονικὸν ἰδεῶδες, «χρηεῖα ἐπαρκοῦσα, ὄρφανίαν ἀνατρεφομένη, γήρως ὑπερασπίζουσα, ἀσθενοῦντας ἐπισκεπτομένη, ἁμαρτωλοῖς συμπενοθοῦσα, πεπλανημένους ὁδηγοῦσα, τοὺς πάντας ἐλεοῦσα, τοὺς πενομένους ἀφειδῶς οἰκτεῖρουσα, πολλὰς τε τῶν ἀπίστων κατηχήσασα γυναῖκας» (Παλλάδιος).

Ὁ «Οἶκος Φοιτητρίας».

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ νεοδημητῶ κτιρίῳ τῆς Ἁγίας Βαρβάρας θὰ στεγασθῇ ὁ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας μέλλον νὰ λειτουργήσῃ ἀπὸ τοῦ τρέχοντος μηνὸς «Οἶκος Φοιτητρίας», ἣτοι Οἰκοτροφεῖον διὰ φοιτητρίας τῶν λεγομένων Καθηγητικῶν Σχολῶν (Θεολογικῆς, Φιλοσοφικῆς, Φυσικομαθηματικῆς).

Εἶναι τόσον πολλοὶ καὶ ποικίλοι οἱ πνευματικοὶ κίνδυνοι, οἵτινες ἀπειλοῦν τὰς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐρχομένας φοιτητρίας, ὥστε ἡ ἴδρυσις οἰκοτροφείου δι' αὐτάς, λειτουργοῦντος ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἀπετέλει ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην.

Ἐνδόμυθα ὀλοφύχως, ὅπως ὁ «Οἶκος Φοιτητρίας» καταστῇ ἐν θαλερῶν πνευματικῶν φυτῶριον τῆς Ἐκκλησίας, ἐντὸς τοῦ ὁποίου αἱ ὑπὸ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος ἐμπνεόμεναι φοιτήτριαι θὰ ἀποκτοῦν τὸν ἀπαιτούμενον πνευματικὸν ἐξοπλισμὸν, ἵνα καθίστανται εἴτε αἱ ἐνθουσιώδεις χριστιαναὶ καθηγήτριαι τῶν Γυμνασίων, εἴτε αἱ μέλλουσαι σπουδάστριαι τῆς «Σχολῆς Διακονισσῶν» καὶ τὰ στελέχη τοῦ διακονικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

«Δόξα τῆς Ἐκκλησίας».

Συμφώνως πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καταστρωθὲν πρόγραμμα τοῦ πνευματικοῦ ἔργου ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν,

«ἡ φιλανθρωπία θὰ ἀποτελέσῃ ἴδιον μέλημα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, πρὸς ἐπουλώσιν τῶν ἐκ τῆς πενίας κοινωνικῶν πληγῶν». Πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἀποτελεῖ οὐ μόνον ἡ ἀπόφασις περὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς τῶν Διακονισσῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ πρόθεσις τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας μας περὶ ἀναζωπυρήσεως καὶ ἀναδιοργανώσεως τοῦ ἔργου τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων. Ὁ εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιευθεὶς λόγος τοῦ Μακαριωτάτου πρὸς τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὰ ταμεῖα ταῦτα περιέχει ἐν ὀλίγαις γραμμαῖς ὀλόκληρον τὴν δεοντολογίαν τοῦ ἔργου τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας. Μόνον ἡ ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῶν Φιλοπτώχων Ταμείων πιστὴ ἐφαρμογὴ τῶν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου τεθεισῶν ἀρχῶν θὰ καταστήσῃ ταῦτα, κατὰ τοὺς ὥρατους λόγους του, «κόσμημα τῆς πόλεως, ἐγκαύχησιν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, πηγὴν χαρᾶς καὶ ἀνακουφίσεως τῶν πασχόντων μελῶν αὐτῆς».

Ἀξιέπαινος πρωτοβουλία.

Ἡ Ἐταιρεία Ἑλληνικῶν Σπουδῶν, ἐν τῇ προσπαθείᾳ αὐτῆς, ὅπως συνδράμῃ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μάθουν περισσότερα γράμματα καὶ νὰ βελτιώσων τὴν ἐπαγγελματικὴν καὶ κοινωνικὴν των θέσιν, εἶχε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ ἰδρῶσῃ, κατόπιν ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, καὶ νὰ θέσῃ εἰς λειτουργίαν ἀπὸ τοῦ ἀρχομένου σχολικοῦ ἔτους 1957 - 1958 δέκα ἀνεγνωρισμένα ὑπὸ τοῦ Κράτους νυκτερινὰ δημοτικὰ σχολεῖα εἰς διαφόρους συνοικίας τῆς περιοχῆς Ἀθηνῶν, ὑποδειχθείσας ὑπὸ τῶν ἐπιθεωρητῶν στοιχειῶδους ἐκπαιδεύσεως. Εἰς τὰ νυκτερινὰ σχολεῖα ταῦτα δύνανται νὰ ἐγγραφοῦν νέοι καὶ νέαι ἀπὸ ἡλικίας 12 ἐτῶν καὶ ἄνω, πασῶν τῶν τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, οἵτινες, μετὰ τὴν κανονικὴν φοίτησίν των, θὰ λαμβάνουν ἀπολυτήριον ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Εἶναι περιττὸν νὰ ἐξαρθῇ ἡ σπουδαιότης τοῦ ἔργου τούτου. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ, ὅτι τὸ ἀπολυτήριον αὐτὸ θὰ εἶναι εἰς αὐτοὺς ἀπαραίτητον διὰ πᾶσαν ἐργασίαν, δοθέντος, ὅτι μετ' ὀλίγα ἔτη, ὡς ἀνεγράφῃ εἰς τὰς ἐφημερίδας, οὐδεὶς θὰ δύναται, συμφώνως πρὸς ἄρτι ψηφισθέντα νόμον, νὰ ἔχη ἰδικὴν του ἐργασίαν ἢ νὰ ἐργάζηται εἰς ἄλλην, ἐὰν δὲν ἔχη ἀπολυτήριον δημοτικοῦ σχολείου.

Νομίζομεν, ὅτι πάντες οἱ ἀρμόδιοι πρέπει νὰ καταβάλουν πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῶν σχολείων τούτων. Ὡσαύτως, ἐφ' ὅσον οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων τούτων δὲν θὰ εἶναι μικρὰ παιδία, ἀλλ' ἐφηβοὶ καὶ νέοι, δέον ὅπως καταβληθῇ ἰδιαίτερα φροντίς διὰ τὴν παροχὴν εἰς αὐτοὺς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς μορφώσεως, ἀνταποκρινόμενης εἰς τὰς πνευματικὰς ἀνησυχίας καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἡλικίας των. Οὕτως ἡ μόρφωσις, τὴν ὁποίαν θὰ ἀποκτήσουν, θὰ εἶναι ὠφελιμωτέρα καὶ πλέον ὀλοκληρωμένη,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἡ Ἱ. Σύνοδος κατὰ τὴν Συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 15ης παρελθόντος συνεχάρη τὸν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἰωὴλ Γιαννακόπουλον διὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης μετὰ σχολίων καὶ παραφράσεων καὶ συνέστησε τὸ ἔργον παρακαλέσασα τὸν Πανοσιολογίω-
τατον, ἵνα συνεχίσῃ τὴν ἔκδοσιν καὶ τῶν ὑπολοίπων βιβλίων τῆς Π. Διαθήκης, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ Χριστεπω-
νύμου πληρώματος.

— Ἐπίσης συνεχάρη τὸν ἐν Βόλῳ διαμένοντα κ. Σωτήριον Σχοινᾶν, βιβλιοεκδότην, διὰ τὴν ἀπὸ ἐτῶν ἀρξαμένην καὶ συνεχιζομένην ἐπανεκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου καὶ παρέσχεν αὐτῷ τὰς εὐλογίας αὐτῆς διὰ τὴν ἐπανεκδοσιν τοῦ ἔργου τοῦ διαληφθέντος Πατρὸς τοῦ φέροντος τὸν τίτλον «Κῆπος Χαρίτων».

— Κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω Συνεδρίαν ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως διὰ τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας τοῦ Στρατοῦ ἐπιστρατευθῶσιν οἱ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. κ. Νικόδημος Γραικός, Προκόπιος Μιλήσης, Μάξιμος Βασιλειάδης, Ἰγνάτιος Πουλουπάτης, Παντελεήμων Πετρίδης, Νικόλαος Φωτόπουλος καὶ Γεώργ. Κοντῆς.

— Ἀποφάσει Συνοδικῆ εἰς τὸν ἐκ τῶν Συνοδικῶν Συνέδρων Σεβ. Μητροπολίτην Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβον ἀνετέθησαν καθήκοντα Ἐπόπτου ἢ Ἐπιθεωρητοῦ τοῦ παρὰ τῆ Ἱ. Μονῆ τῆς Πεντέλης λειτουργούντος ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος μηνὸς πνευματικοῦ Φροντιστηρίου Κληρικῶν.

Κατὰ τὴν Συνεδριαντῆς Ἱ. Συνόδου τῆς 18ης, π.μ., μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Νομοθ. Διατ. 3772/1957 (Φ.Ε.Κ. ἀριθμ. 203, Τεύχος Α', 12 Ὀκτωβρίου 1957) ὠρίσθησαν κληρικὰ μέλη παρὰ τῷ Ὁ.Δ.Ε.Π. τακτικὰ μὲν οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Σύνεδροι Κορινθίας κ. Προκόπιος, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος καὶ Σεβρίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντῖνος, ἀναπληρωματικὰ δὲ οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Σύνεδροι Μαντινείας καὶ Κυνυρίας κ. Γερμανός, Σύρου κλπ. κ. Φιλάρετος καὶ Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων.

— Κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω Συνεδρίαν ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπαντήσα εἰς ἐπανειλημμένας προσκλήσεις τοῦ Μακ. Πατριάρχου τῆς Μόσχας κ. Ἀλεξίου περὶ συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ἐν Μόσχᾳ τελεσθησομένας ἐορτὰς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 40ετίας ἀπὸ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Ρωσικοῦ Πατριαρχείου, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Μακ. Προκαθήμενον αὐτῆς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητον ἐκπροσωπήσωσιν οἱ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Συνέδρων Σεβ. Μητροπολίται Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμων καὶ Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος. Αἱ ἐορταὶ αὗται θὰ λάβωσι χώραν ἀπὸ τῆς 10ης Μαΐου τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1958 καὶ ἐξῆς.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Τῆ 11η παρ. μηνὸς Ὀκτωβρίου ἡ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προέστη συνάξεως τῶν Φιλοπτώχων Ταμείων Πειραιῶς, πρὸς τὰ μέλη τῶν ὁποίων ὠμίλησε καταλλήλως.

Αὐθημερὸν ἐδέχθη τὸν Ὑπουργὸν Ἐξωτερικῶν κ. Ἀβέρωφ καὶ τὸν βουλευτὴν Πειραιῶς κ. Ἀνδριανόπουλον.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστη εἰς διάλεξιν τῆς Α. Ὑ. τοῦ Πρίγκιπα Πέτρου, δοθεῖσαν ἐν τῇ αἰθούσῃ τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

— Τῆ 14η Ὀκτωβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπί-

σκοπος ἐδέχθη τὴν Α. Ὑ. τὸν Πρίγκιπα Πέτρον. Ἐδέχθη ὡσαύτως Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας. Αὐθημερὸν ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Μακαριότητα ὁ Πρεσβευτὴς τῆς Βουλγαρίας κ. Λαμπρόφ, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μελίτης κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Ναύαρχος κ. Ἀλεξανδρῆς.

Τῆ ἴδια ἡμέρα προέστη συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τοῦ Βαφειαδακείου Κληροδοτήματος.

— Τῆ 16η Ὀκτωβρίου ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν στρατηγὸν κ. Τσαούσην. Ἐδέχθη ὡσαύτως τὸ Συμβούλιον «Φίλων τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς».

— Τῆ 18η τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐπεσκέφθη τὸν Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Κωνσταντῖνον Καραμανλῆν.

— Τῆ ἐπομένῃ, 19η Ὀκτωβρίου, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἀντεπεσκέφθη τὸν πρεσβευτὴν τῆς Βουλγαρίας κ. Λαμπρόφ.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας παρέστη εἰς πανηγυρικὸν ἑσπερινὸν ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἀγίου Δημητρίου Ἀμπελοκήπων.

— Τῆ 20ῆ Ὀκτωβρίου ἡ Α. Μακαριότης προέστη τελετῆς ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Δημητρίου Ἀμπελοκήπων.

— Τῆ 21η τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἡ Α. Μακαριότης ἐδέχθη τὸν καθηγητὴν καὶ Ἀκαδημαϊκὸν κ. Δ. Μπαλάνον, τὸν καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἠλιάκην καὶ τὸν κ. Μπότσην, ἰδιοκτῆτην τῆς Ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις».

— Τῆ 21η Ὀκτωβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προέστη συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ὁ.Δ.Ε.Π.

— Τῆ 23η Ὀκτωβρίου τὴν Α. Μακαριότητα ἐπεσκέφθησαν ὁ Πρόξενος τῆς Συρίας καὶ οἱ βουλευταὶ κ. κ. Γεωργίου καὶ Γόντικας. Αὐθημερὸν ἐδέχθη ὡσαύτως τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ «Οἴκου Τυφλῶν».

— Ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐξεδόθη ἡ κάτωθι Ἐγκύκλιος, ἣτις καὶ ἀνεγνώσθη πρὸς τὸν Χριστεπώνυμον πληρώμα κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς, 13ης παρ. μηνὸς Ὀκτωβρίου.

Ἀριθ. Πρωτ. 3008

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 7η Ὀκτωβρίου 1957

Πρὸς

Τὸ Χριστεπώνυμον Πλήρωμα
τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς

Τέκνα ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα, Χάρις ὑμῖν εἴη καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατοκράτορος.

Ἡ Ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία ἐν τῇ ὑπὲρ τοῦ πληρώματος μερίμνῃ αὐτῆς καὶ στερεῶς ἐχομένη τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου «βόσκει τὰ ἀρνία μου» (Ἰωάν. κα' 15), ἰδιαιτέραν, ὡς γνωστὸν, ἐπιδεικνύει φροντίδα διὰ τὰ παῖδια καὶ ἴδιον μετέρχεται τρόπον πρὸς χειραγώγησιν αὐτῶν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἐθαγγελίου.

Ἐὰν διὰ τοῦ Θείου κηρύγματος ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ὄρσιμους τῆ ἡλικίας, καλοῦσα αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν ἢ καθοδηροῦσα εἰς ὁδοὺς σωτηρίους καὶ διὰ τῶν μυστηρίων ἀγνίζει καὶ ἀγιάζει αὐτούς, διὰ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων πλησιάζει τὰ παῖδια, θωπεύει καὶ εὐλογεῖ αὐτὰ στοργικῶς, κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου, καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας καταρτίζει «εἰς οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπίγνωσιν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. δ' 11 - 13).

Γνωστὸν τυγχάνει τοῖς πᾶσιν ὅσοιαν ἔκτασιν ἔχει λάβε ὁ κόσμος ὅσους τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ἀλλὰ καὶ πόσον ἀποδοτικὸς ὑπάρχει εἰς τὴν δημοσιονομίαν χαρακτηρῶν, σταθερῶν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ θεσηκεντικῶν προσωπονητῶν χρησίων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος. Τοῦτο δὲ καὶ ἀποτελεῖ τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅσοιαν αἱ ἀντίθεοι καὶ ἀνθεθνικαὶ δυνάμεις, στρέφουσαι τὰ βέλη αὐτῶν

ἐναντίον τῆς Ἐρησκείας, μετὰ τσαύτης μανίας κατὰ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου ἐπιτίθενται.

Ἄλλ' ἤδη χάριτι Θεῷ καὶ πάλιν εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἐναρξίν τῶν μαθημάτων καὶ ἡ Ἐκκλησία καλεῖ τὰ παῖδια ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν Ἱερῶν Ναῶν, ὄχι μόνον διὰ τὴν Θεῖαν λατρείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν παράσχη αὐτοῖς τὸ ἄδολον γάλα τοῦ Θεοῦ Νόμου, διὰ τῆς ἐν Κατηχητικοῖς Σχολείοις διδασκαλίας.

Πολλοὶ καὶ μεγάλοι εἶναι οἱ κίνδυνοι ἐνώπιον τῶν ὁποίων εὐρίσκειται ἡ παιδικὴ ἡλικία, καὶ ὡς ἡλικία παρορμήσεων καὶ τῶν ἐνθουσιασμῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἠθικὴν κρίσιν τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπότης διέρχεται, ἴδια κατὰ τὸν παρόντα χρόνον. Διὰ τοῦτο μεγίστη εἶναι καὶ ἡ εὐθύνη τῶν εἰς οὗς ἔχει ἀνατεθῆ ἡ ἀνατροφή τῶν τέκνων καὶ ἡ διαπαιδαγώγησις αὐτῶν.

Ἡ παιδικὴ ἡλικία εἶναι ἡ ἡλικία τῆς μαθήσεως καὶ τῆς διαμορφώσεως χαρακτῆρος, ἡ δὲ ἐπιδιωχίς τῶν ἀνωτέρων εἶναι ὑποχρέωσις τοῦ Σχολείου, ἀλλὰ καὶ καθήκον τῶν Γονέων καὶ τῆς Ἐκκλησίας, παρ' ὧν ἀπαιτεῖ πολλὴν τὴν φροντίδα καὶ ἀδιάκοπον τὴν προσπάθειαν. «Μεγάλην παρακαταθήκην, κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, ἔχομεν τὰ παῖδια. Φροντίζομεν τοῖνον αὐτῶν μὴ ὁ πονηρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀφέληται» (Χρυσ. οὐκ. δμλ. Θ' εἰς πρὸς Τιμ.).

Δὲν θὰ πρέπει ἐν τούτοις εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ ἀποσιωπήσωμεν τὸ ὅτι συνήθως συμβαίνει. Πλείστοι τῶν γονέων καταδραπέτουν εἰς προσπάθειαν, ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως καταλίπουν εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν περιουσίαν καὶ παράσχωσιν αὐτοῖς τὰ ὑλικά μέσα καὶ ἐφόδια διὰ μίαν ὑλικῶς ἀνετον ζωὴν, μηδεμίαν ἐπιδεικνύοντες φροντίδα διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ κατὰ Θεὸν μόρφωσιν αὐτῶν λημονοῦντες ὅτι «οἱ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ».

Πόσοι γονεῖς δὲν διαμαρτύρονται, διότι τὰ τέκνα τῶν ἐπιδεικνύον πρὸς αὐτοὺς ἀσέβειαν καὶ ἀπειθαρχίαν καὶ διάγον οὐχὶ ὡς σοφοὶ ἀλλ' ὡς ἄσοφοι, ἐνῶ οὐδέποτε ὑπέμνησαν εἰς αὐτὰ ἢ τὰ ἐδίδαξαν τὸ «ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου καὶ βουλή ἀγίων σύνεσις» (Παροιμ. Θ' 10), παρήκουσαν δὲ πρὸς τούτους εἰς τὴν ἐντολὴν τὴν λέγουσαν «...ἐμβαλεῖτε τὰ ρήματα τὰ εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ὑμῶν... καὶ διδάξετε αὐτὰ τὰ τέκνα ὑμῶν, λαλεῖν ἐν αὐτοῖς καθημένους ἐν οἴκῳ καὶ πορευομένους ἐν ὁδῷ καὶ καθέδουτας καὶ διανισταμένους» (Λευτε. ια' 19). Εἶναι ἰσχυρὴ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς ἡ Ἐρησκευτικὴ μόρφωσις καὶ διδασκαλία τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ σαφῆς ἡ πρὸς αὐτοὺς παραγγελία τοῦ Παύλου «οἱ πατέρες ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» (Ἐφεσ. στ' 4).

Ναὶ τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ὅσοι ἔχετε τὴν Θεῖαν ἐδολίαν τοῦ νὰ εἴθετε γονεῖς, μεριμνήσατε διὰ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων σας καὶ τὴν κατὰ Θεὸν διαπαιδαγώγησιν αὐτῶν καὶ φιλοδοξήσατε νὰ ἀναδείξετε αὐτὰ ἁγίους. Τῆς Ἐκκλησίας οἱ Μεγάλοι Πατέρες καὶ τῆς πίστεως οἱ θανμαστοὶ Ἦρωες ἄς εἶναι τὰ πρότυπα καὶ τοῦ προσανατολισμοῦ τὸ σημεῖον ὁ Κύριος. «Διδάξατε τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ὁδοῦ αὐτῶν καί, ὡς ὁ Παρομιμαστὴς διαβεβαίωσι, δὲν θέλουσιν ἀπομακρυνθῆ ἀπ' αὐτῆς οὐδὲ ὅταν γηράσωσι» (Παροιμ. κβ' 6).

Εἰς τοιαύτην προσπάθειαν ἔχετε πρόθυμον καὶ ἰσχυρὸν συμπαράστατον τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς ἐνορίας, τὰ μαθήματα τῶν ὁποίων ἀρχοῦν ἤδη καὶ εἰς τὰ ὅποια πατρικῶς προτρεπόμεθα ὅπως σπεύσητε καὶ ἐγγράφητε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἐπιμελῶς δὲ παρακολουθήσετε αὐτὰ διὰ τὴν ἀνελλιπὴ φροντίσιν καὶ τὴν οἰκειοποίησιν τῶν ἐν αὐτοῖς διδασκομένων. Ἰδιαιτέρως ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν γονέων ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ, διότι καὶ τοῦτο πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ. Πολλοὶ τῶν γονέων, μένοντες ἀδιάφοροι ἐνώπιον τῆς Ἐρησκευτικῆς ἀμαθείας τῶν τέκνων τῶν καὶ τῆς ἀσταθείας αὐτῶν, ὡς πρὸς τὰς Ἐρησκευτικὰς πεποιθήσεις, δὲν ἐνεκοπώθησαν τὴν ἰδέαν τῶν Κατηχητικῶν ἢ τοῦλάχιστον δὲν ἐξετίμησαν ἐπαρκῶς τὴν ἐν αὐτοῖς συντελουμένην ἔργασίαν.

Ὅθεν θερμότητῃν καὶ στοργικὴν ποιούμεθα ἔκκλησιν πρὸς τοὺς γονεῖς, ὅπως μετὰ περισσοτέρας ἐπιμελείας ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν Ἐρησκευτικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν τέκνων αὐτῶν, ἐμμεταλλουόμενοι καὶ τὴν ἐδκαιρίαν τῶν Κατηχητικῶν Σχο-

λείων τῆς Ἐκκλησίας. Ἄς μὴ λησμονοῦν δὲ ὅτι, οὗτο πράτοντες, εἰς μὲν τὰ τέκνα τῶν ἀποβαίνον, κατὰ τὴν χριστιανικῶς ὀρθὴν ἐννοίαν, χρηστοὶ προστάται καὶ ἐνεργεῖται, αὐτοὶ δὲ πρῶτοι θὰ αἰσθανθῶσι τὴν χάριν καὶ θὰ ἀπολαύσωσι τοὺς καρποὺς τῆς ἐναρέτου ζωῆς καὶ τῆς εὐσεβείας τῶν τέκνων τῶν, κατὰ τὸν Προφητὰνακτα διαβεβαιούντα «παίδευε τὸν υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε καὶ δώσει κόσμον τῇ ψυχῇ σου» (Παροιμ. κθ' 15), ὅτι «σοφὸς υἱὸς ἐφφραίνει πατέρα» (Παροιμ. ι' 1).

Ταῦτα πατρικῶς παραγγέλλομεν καὶ προτρεπόμεθα στοργικῶς, ἐλλογημένοι Χριστιανοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, Ὁῦ ἡ Χάρις καὶ τὸ Ἔλεος εἶη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Ἐνθερμος πρὸς Θεὸν ἐχέτης πάντων ὑμῶν
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωσίας

Καθ' ἃ γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Κομοτηνῆς, τὴν Κυριακὴν δὴν Ὀκτωβρίου διωργανῶν ἐν Κομοτηνῇ Φιλανθρωπικὴ Ἄγορὰ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωσίας ὑπὲρ ἀνεγέρσεως αἰθούσης τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἄγορὰ ἤρξισ δι' Ἁγίασμοῦ, τὸν ὁποῖον ἐτέλεσεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωσίας κ. Τιμόθεος, ἀναπτύξας δι' ἐμπνευσμένην προσλαλίαν τὴν σπουδαιότητα τῆς ἀνεγερθεῖσας ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χριστιανικῆς Στέγης, ἐν τῇ ὁποῖα θέλει στεγασθῆ ἡ θρησκευτικὴ, μορφωτικὴ, φιλανθρωπικὴ καὶ κοινωνικὴ κίνησις αὐτῆς. Ὁμίλησεν ἀκολουθῶς ὁ Νομάρχης κ. Χρ. Τσιρώνης, ἐξάρας τὸ ἐπιτελούμενον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας θρησκευτικὸν καὶ ἔθνικον ἔργον ἐν τῷ Νομῷ Ροδόπης καὶ ἐκήρυξε τὴν ἐναρξίν τῆς Φιλανθρωπικῆς Ἄγορας, εὐχρηθεῖς πλήρη ἐπιτυχίαν. Ἰκανὸς ἀριθμὸς ἐπισκεπτῶν περιήλθον ἀπὸ πρωίας μέχρι τῶν ἑσπερινῶν ὥρων τὰ διάφορα τμήματα τῆς Ἄγορας, παντοιοτρόπως ἐκδηλοῦντες τὴν ἱκανοποίησιν τῶν. Ἡ Ἄγορὰ ἐστέφη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, λήξασα τὴν ἐσπέραν διὰ σεμνῆς Τελετῆς τῶν μελῶν τοῦ Χριστιανικοῦ Ὀμίλου Νεανίδων, μεθ' ἧν ὁ Σεβασμιώτατος Μαρωσίας ἐπήνεσε τὰ μέλη τῶν Χριστιανικῶν Ὀμίλων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως διὰ τὴν συμβολὴν τῶν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς Ἄγορας καὶ ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τῆς Ἐκκλησίας πρὸς πάντας τοὺς συντρέξαντας εἰς τὸ θεάρεστον καὶ κοινωφελὲς ἔργον αὐτῆς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 10ης παρ. μηνός, εισηγουμένου τοῦ Παν. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηνάγορου, ἐγένετο ἡ ἀνασυγκρότησις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Οὕτως ἐκ τῶν παλαιῶν μελῶν ἀπεχώρησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς, Δέρκων κ. Ἰάκωβος, Πριγκιπιονῆσων κ. Δωρόθεος, Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος, Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος καὶ Ἰμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων, προσεκλήθησαν δὲ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Θεοδώρουπόλεως, Κυδωνίων, Περγάμου, Νεοκαισαρείας καὶ Ροδοπόλεως. Μὴ δυνηθέντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Θεοδώρουπόλεως καὶ Κυδωνίων ν' ἀποδεχθῶσι συνοδικὰ καθήκοντα, ἐκλήθησαν ἀντ' αὐτῶν οἱ Σεβ. Μητροπολίται Χαλκηδόνος, Δέρκων καὶ Πριγκιπιονῆσων, οἵτινες μετείχον καὶ εἰς τὴν προηγουμένην Σύνοδον.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ Καρδινάλιος Εὐγένιος Τισσεράν, Πρύτανης τοῦ Ἱεροῦ Κολλεγίου τῶν Καρδινάλιων καὶ Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, διωρίσθη βιβλιοθηκᾶριος καὶ ἀρχιεοφύλαξ τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς τὸν Μοναχὸν Ἀγαθᾶγγελον Φαϊτζόγλου,
ἀδελφὸν τῆς Ἱ. Μονῆς «Ξενίας»
τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος
(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι, βάσει τοῦ ἀρθροῦ 55 τοῦ «περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας» Νόμου 5383, ὅπως ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ἐν τῷ Συνοδικῷ Μεγάρῳ τῆ 28ῃ Νοεμβρίου 1957, ἡμέρᾳ Πέμπτη καὶ ὥρα 9η π.μ., ἵνα δικασθῆς ὡς κατηγορούμενος ἐπὶ τῇ δι' ἡν διεξήχθη ἔνορκος ἀνάκρισις ἐναντίον σου κατηγορίας.

Προσεπιδηλοῦμεν δέ σοι ὅτι, ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ

— Ἀπὸ 1-3 Ὀκτωβρίου συνήλθεν εἰς Γενεύην Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Καθολικῶν Ἐνώσεων κινηματογράφου, ραδιοφώνου καὶ τηλεοράσεως τῆς UNDA.

— Ἀπὸ 2-4 Ὀκτωβρίου συνήλθεν ἐν Ρώμῃ ἡ Δ' γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τῆς Διεθνούς Καθολικῆς Ἀγαθοεργίας (Caritas Internationalis).

— Ἐν Γαλλίᾳ προετοιμάζονται νέαι δυνατότητες θρησκευτικῆς μορφώσεως, ἰδίως διὰ παραλληλισμοῦ μεταξὺ τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῆς Θείας Λειτουργίας. Μεταξὺ ἄλλων προετοιμάζονται κινηματογραφικαὶ ταινίαι, προοριζόμεναι διὰ τὰς «Ἱεραποστολάς διὰ κινηματογράφου». Οὕτως ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρόντος ἔτους θὰ ἐκτελεθῆται λειτουργικὸν πρόγραμμα διὰ προβολῆς τριῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν. Ἡ πρώτη ταινία, τιτλοφορούμενη «Πρόλογος», περιέχει τὸν λόγον τῆς Α. Ἀγιότητος Πάπα Πίου ΙΒ' ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ τελετουργικοῦ τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος εἰς τὴν Λατινικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ δευτέρα ταινία, «ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς», περιγράφει πάσας τὰς σκηνάς, ἀρχὴν ποιουμένη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν Βαΐων καὶ συνεχίζεται μετὰ τὰς σκηνάς τῆς Ἰδρύσεως τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου. Ἡ τρίτη ταινία, «ἡ νύξ τοῦ Πάσχα», ἐπισφραγίζει τὸ ὅλον πρόγραμμα.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Καθ' ἃ πληροφορεῖ ἡμᾶς τὸ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδομενὸν Δελτίον Πληροφοριῶν τῆς «Οἰκουμένης Ὑπηρεσίας Τύπου», τεσσαράκοντα σπουδασταὶ ἐκ 15 ἔθνων καὶ 9 ὁμολογιῶν λαμβάνουν μέρος ἐν τῇ Σχολῇ Οἰκουμηνικῶν Σπουδῶν, ἥτις ἤρξατο λειτουργοῦσα ἀπὸ 2 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. εἰς τὸ ἐν Bossey τῆς Ἑλβετίας «Οἰκουμηνικὸν Ἰνστιτούτον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν». Αἱ ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν ἀντιπροσωπευόμεναι ὁμολογίαι εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος, ἡ Πρεσβυτεριανή, ἡ Μετερρυθμισμένη, ἡ Ἀγγλικανική, ἡ Λουθηρανική κ. ἄ. Οἱ σπουδασταὶ προέρχονται ἐξ Ἠνωμένων Πολιτειῶν, Ὀλλανδίας, Μ. Βρετανίας, Γερμανίας, Αὐστραλίας, Καναδᾶ, Ἑλλάδος, Κορέας, Βραζιλίας, Αἰθιοπίας, Φορμόζας, Γαλλίας, Ἰνδιῶν, Φιλιππίνων καὶ ἄλλων χωρῶν. Οἱ σπουδασταὶ μετὰ τῶν μελῶν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐπισήμων ἐκπροσώπων τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενεύης, συναθροισθέντες εἰς τὸ ἐν Bossey παρεκκλήσιον διὰ τὴν ἐναρκτήριον προσευχὴν καὶ λατρείαν, ἤκουσαν μίαν ὁμιλίαν τοῦ Dr. W. A. Visser't Hooft, Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅστις ἐτόνισεν, ὅτι «ἡ ὑφ' ἡμῶν ἀναζητήσις τῆς ἐνότητος δὲν εἶναι ματαία», διότι «τὸ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία μαρτυρεῖται σαφῶς ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ διὰ πάντα, οἵτινες πιστεύουν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν».

ὡς ἄνθρωπος ἡμέρα τε καὶ ὥρα, θέλεις δικασθῆς ἐρήμην.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος.

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Χρυσόστ. Παπαϊγνατίου.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίας Τριάδος—Πειραιῶς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντες τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16ῃ Ὀκτωβρίου 1957

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Παντελεήμονος Ἰλισσοῦ ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 17ῃ Ὀκτωβρίου 1957.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μηθύμνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς Ἐφημεριακὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἑνοριῶν 1) Ἀγίου Γεωργίου Κεραμίου, 2) Ἀγίων Ἀναργύρων Ἀρίσβης, 3) Ἀγίας Κυριακῆς Μηθύμνης καὶ 4) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Χυδῆρων ὅπως ὑποβάλωσι ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας σχετικῆν αἰτησίν μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν καὶ λοιπῶν δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων Ἐφημερίων πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω χρεουσῶν θέσεων.

Ἐν Καλλονῇ τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1957

† Ὁ Μηθύμνης Κωνσταντῖνος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» Α.Ν. 2200/, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου δριζύμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς Ἐφημεριακὰς θέσεις Μεταμορφώσεως καὶ Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου Μεγαλοχωρίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς

ἀπό σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τῶν ὡς ἄνω Ἱερῶν Ναῶν.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 5ῃ Ὀκτωβρίου 1957

† Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Φλωρίνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς καὶ τὴν παράγραφον 2 τοῦ ἀρθροῦ 50 τῆς κωδικοποιηθείσης Ἐνοριακῆς Νομοθεσίας καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ «Ἁγίου Δημητρίου» τῆς Ἐνορίας τοῦ χωρίου Ἀχλάδος—Φλωρίνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω Ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα ἡμῶν τὰ ὑπὸ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά των, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου Ἐφημερίου.

Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου 1957

† Ὁ Φλωρίνης, Ἀλμωπίας καὶ Ἑορδαίας Βασίλειος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 63 τοῦ Α.Ν. 2200/1949 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου Διακόνου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Κάτω Φυγαλείας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως ταύτης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν τὰ νόμιμα καὶ κανονικά πιστοποιητικά. Θὰ γίνωνται δεκτοὶ μόνον Βας κατηγορίας.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 17ῃ Ὀκτωβρίου 1957.

† Ὁ Τριφυλίας Δαμασκηνός.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωνας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Πολυάνθου καὶ Ἁγίου Παντελεήμονος Μικροῦ Κρανοβουνίου, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1957.

† Ὁ Μαρωνας Τιμόθεος.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλλιθέας καὶ Ἁγίου Δημητρίου Ἀράτου, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1957.

† Ὁ Μαρωνας Τιμόθεος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Παναγιώτου Ι. Μπρατσιώτου, Τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Λόγος Πρυτανικός. Ἐθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον. Ἐν Ἀθήναις 1956. Σελ. 31.

Ἰωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Σύνοψις τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀνάπτυκτον ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν 1955-1956. Ἐν Ἀθήναις 1957, σελίδες 115.

Ἀρχιμ. Κυπριανοῦ Παπαδοπούλου, Πάνσεπτα Προσκυνηματα τῆς Ἀνατολῆς. Ἀλεξάνδρεια 1957. Σελ. 16.

Πρακτικά τοῦ Α' Συνεδρίου Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ. Ἀθήναι, 13-16 Μαΐου 1956. Ἐν Ἀθήναις 1956. Σελ. 336.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

† Ὁ Κασσανδρείας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Θεοδ. Κ. Σπεράντσα, Ἡ ἀσιτερευτος πηγὴ τῶν θριάμβων.

Ἀπαντήσεις εἰς τὰ Εἰρηνικά Γράμματα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Μητροπολίτου Μεσσηνίας Πολυκάρπου (†), Αἱ παραβολαὶ τῶν ταλάντων καὶ δέκα παρθένων (Συνέχεια).

Σεβ. Μητροπ. πρ. Λήμονος κ. Βασιλείου, Οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1833-1900 διατελέσαντες ὡς Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Κ. Α. Μέρτζιου, ἄ. μ. Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ἐν ἀνέκδοτον Πατριαρχικὸν Γράμμα τοῦ 1689.

Σάββα Ἀγουρίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς (Συνέχεια).

Ἰωάννου Παπαζαχαρίου, Καθηγητοῦ τῆς Παντείου Σχολῆς, Δράματα παιδιῶν εἰσαγομένων ἐντὸς ἰδρυμάτων καὶ ἡ ἀντιμετώπισις των ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης (Συνέχεια).

Πανσο. Ἀρχιμ. κ. Τίτου Ματθαίου, Ἡ συμβολὴ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κλήρου εἰς τὸν ἀμυντικὸν πόλεμον 1940-1941.

Ἐδαγγέλου Δ. Θεοδώρου, δ. Θ., Καθηγητοῦ τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν, Ἡ ἐν τοῖς Σχολείοις καλλιέργεια τοῦ ἠθους τῶν μαθητῶν.

Σεβ. Μητροπ. Λαρίσης κ. Δημητρίου, Τὸ Μητροπολιτικὸν Μέγαρον Γυνθείου.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Βιβλιογραφία.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1.